

"גדלנו בבית ששרתה בו אווירה של שמחה"

הגר"ש קנייבסקי שליט"א
בראיון מיוחד לרגל חג הפסח

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת צו - חג הפסח | גליון מס' 372 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

"אבי מורי, מעולם לא נסע ל'פרישות' בעיר אחרת, לא היו צריכים להביא לו את האוכל לבית המדרש, והוא לא דילג על ארוחות צהרים. האווירה בבית שלנו היתה שמחה. לא היה לחץ. יכולנו לרוץ, להשתולל, להביא חברים. לא היתה אווירה כזאת שמחייבת את כולם לשמור על השקט כדי שלא להפריע לו ללמוד"

פרקי הדרכה וחינוך מפי הגאון הגדול רבי שלמה קנייבסקי שליט"א, ראש ישיבת 'קרית מלך', המבוססים על האופן בו גידל אביו מרן שר התורה זצ"ל, את ילדיו וחינכם לתורה וליראת שמים ♦ מיוחד לגיליון הפסח

יעקב א. לוסטיגמן
"והגדת לבנך"

למעלה משנה כבר חלפה מאז חשכו המאורות, וניטל כבוד מבית ישראל, עם הסתלקותו של מרן שר התורה, רבן של כל בני הגולה הגאון רבי חיים קנייבסקי זיע"א, אשר האיר על הארץ באור יקרת תורתו וגאונותו העצומה, וכל היוצא מפיו היה קודש קודשים. באוזנינו עדיין מהדהדות מילות ההספד השקולות והמדודות של בנו הגדול, מרן הגאון רבי שלמה קנייבסקי שליט"א, ראש ישיבת קרית מלך, שעמד אז בפני קהל של יותר מחצי מיליון מלווים ואמר: "כלל ישראל איבד את גדול הדור, ואנחנו, ילדיו, איבדנו אבא". לקראת חג הפסח, ניצלנו את הקשר המיוחד של ידידנו הרה"ג ר' ישראל היימן, רכז הפעילות של 'אחינו' בישיבת 'אור החיים' בירושלים, עם ראש ישיבת 'קרית מלך', כמי שלמד בישיבה ושתה בצמא את דברי ראש הישיבה שליט"א.

שניה אחת בודדת שלא לצורך. על פניו נראה היה שהתפרצנו לדלת פתוחה, משום שראש הישיבה שליט"א, אכן רואה חשיבות רבה בהעברת המסר הבא לאברכים בני ימינו, ולא לו שיבואו אחריהם בעז"ה: כדי לצמוח גדול הדור, אין צורך להיות פרוש! אין צורך להתנתק מהבית או למעט מאוד את השעות בו, אפשר וגם צריך להיות 'אבא במשרה מלאה', ועדיין להגיע למעלות רמות בתורה ובעבודת ה'. ומכאן ואילך, שפעו הסיפורים בקצב ובכמות, שכמובן לא נצליח להכניס בכתבה בודדת אחת, ונותרה לנו מהם ברכה מרובה גם לגליונות הבאים, שיבואו

וכך, עלה כותב השורות יחד עם הרב היימן לביתו של ראש הישיבה שליט"א, וביקשנו ממנו להרחיב מעט על הפן הייחודי הזה שבדמותו רבת ההוד של מרן שר התורה זצ"ל, החלק האבהי, כיצד גידל את ילדיו, כיצד חנכם, על מה היה שם את הדגשים העיקריים, ובכלל... איך היה זה לגדול בצלו של אב גדול כל כך, שלא איבד רגע בדברי בטלה וכל עתותיו היו מוקדשות לתורה הקדושה בלי לאבד אפילו

"אני מניח שהמלמדים בכלל לא ידעו את הסוד, זה נועד עבורנו, שאנחנו נדע שבשבוע הבא אנחנו צריכים לחתור ל'מצוין עם נון ישרה', ובאמת, זה כמעט לא קרה שהוא היה צריך לעקם את הנון, כי ידענו שזה הדבר הכי חשוב להורים שלנו, שנצליח בלימודים. "ואם קרה שהמלמד היה שולח פתק עם דיווח על התנהגות לא נאותה חלילה, או איזו הערה אחרת, אבא היה מתייחס לזה בכל חומר הדין. היחס שלו למלמדים היה כמו כאילו כל אחד מהם הוא 'הפוסק האחרון', למרות שהוא היה כמובן בדרגה הרבה הרבה יותר גבוהה מהם".

"אבא זצ"ל, היה מעודד אותנו מאוד לכתוב חידושי תורה", מספר ראש הישיבה. "הרי הוא עצמו היה 'כותב ספרים' מגיל מאוד מאוד צעיר. הוא היה מעתיק משניות למחברת ומבקש הסכמה מדודו, מרן החזון איש... השאיפה הזאת לכתוב קיננה בו משחר ילדותו, והוא מאוד רצה להחדיר אותה גם בנו.

"אז איך מעודדים ילד לכתוב חידושי תורה? היתה לו שיטה מעניינת. הוא היה לוקח מחברת חדשה, ומצייר לה עמוד שער. זה היה מדהים, כישרון הציור שלו היה יוצא דופן! הוא כמובן לא עבר שום הכשרה בתחום ומעולם לא השקיע בלימודי ציור, אבל הוא ידע לצייר בצורה מיוחדת במינה.

"אגב, לפעמים, כשהוא היה משתעשע אתנו מעט, הוא היה מצייר חיות שונות, במשיכת קולמוס אחת, הוא היה מניח את העט על הדף, ומצייר ציור שלם בלי להרים את העט אפילו פעם אחת... אנחנו היינו עומדים משתאים לראות איך הוא מצליח, זה היה אחד המשחקים שהיה משחק אתנו לפעמים, כשראה צורך בכך.

"בדרך כלל לא היה לו זמן, כמו שאמרת, הוא היה איש עסוק, עסוק מאוד... אבל היו זמנים שבהם היה לו זמן. למשל, בלילות שבת. בשבתות קיציות, ממילא היינו הולכים לישון סמוך לסעודה, והאמת שאני לא יודע מה אבא היה עושה באותם זמנים, כי הוא הרי לא קרא לאור הנר, ולא תמיד היה לו שומר. אבל בשבתות החורפיות הסעודה הסתיימה בשעה מוקדמת, אנחנו עוד לא היינו מספיק עייפים כדי לישון, ואבא היה צריך להעסיק אותנו.

"בכאלו מצבים, היינו נכנסים כל הילדים יחד עם אבא למיטה, לפעמים היינו מצמידים שתי מיטות ביחד, כדי שיהיה מקום לכולם, והוא היה מקריא לנו סיפורים מתוך 'ספר הישר' שמביא מדרשי

"אבי מורי, מעולם לא עזב את הבית לתקופה", מספר מרן הגר"ש שליט"א. "הוא לא נסע ל'פרישות' בעיר אחרת, לא היו צריכים להביא לו את האוכל לבית המדרש, והוא לא דילג על ארוחות צהרים בגלל שזמנו היה יקר לו.

"ההיפך, הוא היה אומר שהוא לא יכול לעזוב את הבית, כי זה יפריע לו להתמקד בלימודים, ולכן הוא היה חוזר הביתה לא רק כל ערב כדי ללכת לישון, אלא גם לארוחות. הוא היה אוכל בבית שלוש ארוחות כל יום, למרות שארוחת הבוקר לא היתה ממש ארוחה, אבל בכל זאת, הוא היה אוכל בצורה מסודרת, וכפי שכבר אמרת, הוא אף פעם לא הסכים לאכול ארוחת צהריים לבדו, אלא אך ורק עם אמי הרבנית ע"ה ביחד, גם אם היה צריך להמתין כמה דקות, המתמיד הכי גדול של הדור המתין מעט, חיכה בסבלנות, לא לחץ ולא דחק, עד שהיא התיישבה לצדו, ואז הם אכלו את ארוחת הצהרים ביחד. אצלו זה היה דבר פשוט וברור שאין לזוז מההנהגה הזאת, כמו שלא יעלה על הדעת לוותר על הנחת תפילין יום אחד, חלילה וחלילה... "אגב, כשגדלנו ויכולנו להבין מה אנחנו רואים, המחזה הזה של אבא ואמא אוכלים יחד ארוחת צהרים, היה מדהים והיה הרבה מה ללמוד ממנו, אבל זה נושא לשיחה נפרדת".

ומה באשר לילדים, גם כאן התשובה עשויה להפתיע רבים: "הוא היה אדם עסוק", אומר ראש הישיבה שליט"א, "לא היה לו זמן לשחק איתנו סתם ככה, או לפטפט פטפוטי סרק. אבל הוא היה אבא במשרה מלאה.

"קודם כל, כל מה שקשור ללימודים הוא התנהג כמו כל אבא. הוא היה בוחן אותנו על מה שלמדנו בחיידר, מבקש לראות את הצינונים למבחנים, וכל שבוע היה ממלא את ה'דף קשר' למלמד, וכותב ציון על כל אחד מהמקצועות שבהם הוא בחן אותנו.

"וכאן היה משהו מאוד מעניין. אבא זצ"ל יצר מצב כזה שבו יש שתי דרגות של מצוין. יש ילד שיודע מצוין ואבא כותב לו בדף הקשר מצוין, כמו שמקובל. אבל יש גם דרגה ב', מקרה שבו המצוין הוא לא מושלם, זה מצוין עם נון סופית עקומה... הוא פשוט היה מסלסל מעט עם העט, את החלק האות האחרונה של המילה 'מצוין', וזה היה בשבילנו עונש נורא ואיום. אם חלילה קרה שאבא היה כותב לאחד הילדים מצוין עם נון עקומה, זאת היתה ממש טרגדיה..."

המשך בעמוד 34

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

השאלה השלישית ששאל: "אפשר לראות את נעליך?", התביישתי, אבל לא היתה ברירה. הרמתי את המכנס המטולא, ונעלי נראו במלוא הדרן, מיד נתן לי כסף לקנות זוג נעליים, ואמר: "כאן ביתך, הוא פתוח עבורך עשרים וארבע שעות ביממה!" ואני, כששמעתי, במקום לשמוח התחלתי לבכות. מהתרגשות...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, על קמחא דפסחא ולב יהודי

שנינו בשולחן ערוך, בפתחת הלכות הפסח: "שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלושים יום", והוסיף הרמ"א: "ומנהג לקנות חיטים לחלקן לעניים לצורך פסח". ושאלו שלכאורה אין קשר בין שני הדינים, ומדוע כתב הרמ"א דינו בוא"ו החיבור? את התשובה הבנתי במעשה שהיה, ובי היה מעשה.

כשהגרמנים כבשו את פולין מצד זה והרוסים מצד זה, נתבצר מקום בגיהנום בליטא החופשית שהוקמה בתוך, והמוני בני הישיבות מצאו מקלט בעיר וילנה. רציתי להיכנס אל הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל, ומקורבו הגאון רבי חזקיהו יוסף משקובסקי זצ"ל קבע לי תור למחרת היום, באחת עשרה בבוקר. כל הלילה לא ישנתי מרוב התרגשות, ושיננתי את סוגיות מסכת יבמות שיהיו שגורים על פי, שאם ישאלני לא אגמגם אלא אומר לו מיד: "חמש עשה נשים פטורות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום". וכולי וכולי. הגעתי במועד, ומצאתי כשלושים איש ממתנינים לתורם, כל אחד וסאת צרותיו. לפתע נפתחה הדלת והרב מישקובסקי קרא לי להיכנס. התרגשותי גאתה. עמדתי לפני רבם של ישראל. הייתי בטוח שהשאלה הראשונה תהיה: מה אתה לומד? השאלה השניה: מה חידשת? והשאלה השלישית: ומה עוד חידשת?

במקום זה, שאל שלוש שאלות אחרות. הראשונה: "מתי קיבלת לאחרונה מכתב מההורים?". ענית: "כבר חצי שנה שנותק הקשר". הם נשארו בצד הרוסי, ואנחנו ברחנו לליטא מהצד הגרמני. השאלה השניה: "האם יש לך שמיכה?". על מקום שינה לא שאל. לרבים לא היה. ישנו על ספסלי בית המדרש. אבל בלי שמיכה, עלולים היינו לקפוא למוות. ענית שיש לי, ונחה דעתו. השאלה השלישית: "אפשר לראות את נעליך?"

התביישתי, אבל לא היתה ברירה. הרמתי את המכנס המטולא, ונעלי נראו במלוא הדרן. בנובהרדוק היו אומרים על נעלי הבחורים: כולם אהובים כולם ברורים, וכולם פותחים את פיהם. מיד נתן לי כסף לקנות זוג נעליים, ואמר: "כאן ביתך, הוא פתוח עבורך עשרים וארבע שעות ביממה!" ואני, כששמעתי, במקום לשמוח, התחלתי לבכות. מהתרגשות. הרגשתי שלמישהו אכפת ממני - לא חקר אותי על צרותיהן וצרות צרותיהן של היבמות, אלא עניינו

אותו צרותי וצרות צרותי שלי...
כאלו היו גדולי ישראל!

וזה שרומז הרמ"א זצ"ל: "שואלים בהלכות הפסח קודם לפסח שלושים יום" - טוב ויפה, אבל קודם תראו שיהיה לעניים מה לאכול!...

ובענין זה: "שואלין ודורשין", בפה. "ומנהג לקנות חיטים", בפועל. כי שמעתי אומרים, שפעם היו מנשקים את ספר התורה בפה, וצדקה נתנו ביד. כיום מנשקים את הספר התורה בהושטת יד, וצדקה נותנים בפה: מבטיחים, ודיים - הנודבים נהיים שבעים מההבטחות, אבל העניים לבטח אינם שבעים מהן!

נכנסתי לגביר אחד באנטוורפן

"ומנהג לקנות חיטים לחלקן לעניים לצורך פסח" (רמ"א, תכט א). מדוע דווקא חיטים, ומדוע דווקא לצורך פסח. ויתכן, משום שבפסח נידונים על התבואה (ראש השנה טז ע"א), תקנו שלפני הדין נראה ונוכיח שאנו מודעים לכך, שגם תבואתם של העניים מופקדת בידינו! ומעשה שהיה - נכנסתי לגביר אחד באנטוורפן, שקידם פני באמרו: "רבי יעקב, כמה אני חייב לך?"

הוא אמר לרבי דברים כהווייתם, היה כאן 'וועקער' מצוין בשם אליעזר רוזנפלד, הוא דרש העלאת שכר, קיבל תשובה שלילית, והתפטר! בתגובה ביקש הרבי שיקראו לי כי הוא רוצה לשוחח איתי. הוא בכלל לא דיבר איתי על כסף ולא על מה שהיה. הוא אמר לי רק דבר אחד...

במלאת שמונה שנים להסתלקותו של מרן פוסק הדור הגאון בעל 'שבט הלוי' זיע"א, בוגר ישיבת 'חכמי לובלין' ואיש 'דרשו', הרב יחיאל יהושע גולדברג, מעלה זיכרונות יחד עם חברו לספסל הלימודים הרה"ח ר' אליעזר רוזנפלד

הממלא את חללה נדבק בו ובבגדיו, וכך זכינו, אלו שלמדו בישיבתו של מרן זצ"ל, לספוג מעט מדמותו המיוחדת של הרבי זצ"ל, וכעת, כשמתקרב יומא דהילולא דליה, אמרתי לנצל את הבמה המכובדת שמשכימה לארח מדי פעם את הגיגי, כדי לשתף מעט, אולי יהיה בכך תועלת לאנשים נוספים.

ובעודי שוקל כיצד לכתוב את זיכרונותי מאותה התקופה ובאיזו דרך להציג אותם בפני הקוראים, משמיא קא זכו לי לפגוש תלמיד נוסף מבוגרי הישיבה, הלא הוא ידידי מנוער הרה"ח ר' אליעזר רוזנפלד, ויחד העלינו זיכרונות מתוקים מאותם ימים, וכך נוספו לי כמה וכמה סיפורים נפלאים שבהם אנחנו משתפים את הקוראים הנלבבים.

הרב רוזנפלד, זכה למידה של זריזות. מגיל צעיר הוא היה משכים קום, ועבורו לא היה בכך שום ניסיון. השעון צלצל, והוא התעורר. בלי להתהפך במיטה פעם נוספת ובלי לנסות להרוויח עוד שתי דקות של שינה. מטבע הדברים, בחור שמתעורר מוקדם מתנה מהר מאוד לשמש כ'וועקער' כלומר 'מעורר', הבחור שממונה להעיר את כל חבריו הישנים בפנימייה.

"היה זה כשלמדתי עוד בישיבה קטנה", הוא מספר, "היו משלמים לי 80 שקלים לחודש עבור שירותי היקיצה שהייתי מספק לכל הישנים בפנימייה.

הרה"ח ר' יחיאל יהושע גולדברג

מאז מתן תורה ועד עצם היום, ליל הסדר הוא לילה שבו כולנו לובשים בגדי חג, שמחים וששים בקיום מצוות התורה הקדושה, בני חורין אמתיים, שמסבים אל השולחן, שותים ארבע כוסות יין דרך חירות, ומתענגים על שאלותיהם של הילדים הצדיקים והיקרים לנו כל כך.

אבל בשמונה השנים האחרונות, בבתים רבים בישראל, נחגג ליל הסדר כשאליו מתלווה צביטה קטנה בלב. צביטה של געגוע לאותה דמות קדומה שהופיעה עלינו במלוא הדרה, הלוא היא דמותו של מרנא ורבנא, קודש הקדשים רבינו הקדוש רבי שמאול הלוי ואזנר זיע"א, בעל 'שבט הלוי' וראש ישיבת חכמי לובלין.

כדי לתאר את דמותו של מרן הגרש" ואזנר, צריכים להיות בר הכי, וכמובן שאין אני מתיימר ללבוש את האצטלה המכובדת הזאת, ובכל זאת אני מרשי לעצמי, בחיל וברעדה, לכנותו 'מורי ורבי', וזאת משום שזכות גדולה נפלה בחלקי, ללמוד בישיבתו הקדושה, ישיבת 'חכמי לובלין' ולשמוע שיעורים מפיו. גם אבי מורי למד בישיבת 'חכמי לובלין' ועוד מבני המשפחה שלנו, כך שעבורנו היה זה כמעט טבעי, ללמוד בישיבה שבה כיהן מרן זיע"א כראש הישיבה. למעשה בישיבה היינו מכנים אותו בפשטות 'הרבי'.

ישנו פתגם ידוע שהמשגיחים בישיבות אומרים שימי הבחרות הם כאלו ימים גדולים וחשובים, התקופה הכי טובה בחייו של האדם, וממש חבל שנתנו אותם לבחורים צעירים כל כך... היה טוב יותר שנהיה בחורי ישיבות בגיל 40 או 50, כשאנחנו כבר מבינים את המשמעות ויודעים לנצל היטב את התקופה המיוחדת הזאת...

כעין זה, אפשר לומר גם על הלימודים בישיבת חכמי לובלין בראשותו של מרן זצ"ל. הרי הוא היה רב רבנן, גדול הפוסקים בדורנו, איש על העדה אשר כל היוצא מפיו יעשה ובעיניו, עיני הבדולח היה רואה למרחקים ורוח הקודש היתה חופפת בצלו בכל עת.

ואנחנו... מה היינו? בחורים צעירים וחסרי דעה, שיושבים בצלו של ענק שבענקים ואין לנו את הכלים כדי לנצל אפילו מעט מזעיר מהגדולה העצומה שלו, וזאת, למרות שידענו כבר אז שהוא מענקי הדור והיינו מביטים בו ביראת כבוד עצומה.

ובכל זאת, הרי מי שנכנס לחנותו של בשם, מעט מהריח הנפלא

"היסוד של בית יהודי", הוא אמר, זה לקום 'פאר-טאגס', שהילדים לא יראו את אבא שלהם ישן בשעות הבוקר. זה הבסיס להצלחה בחינוך".

דרכו של מרן זצ"ל היה למסור שיעור בשולחן ערוך -- אורח חיים, עם 'מגן אברהם'. השיעור היה מתקיים כל יום אחרי תפילת שחרית, ולפני תפילת ערבית הוא היה מוסר שיעור מוסר, פעם ב'מסילת ישרים' ופעם ב'חובת הלבבות'. כל פעם כשהיה המסיים את הלימוד בספר אחד היה עובר ללמוד תקופה בספר השני וחוזר חלילה. השיעור היה לכלל בחורי הישיבה.

את השיעור בשולחן ערוך היה הרבי מוסר מיד אחרי התפילה עד השעה 8:30. בשעה זו בדיוק נמרץ, היה מרן סוגר את הספר והשיעור הסתיים, כי הגיע זמנה של ארוחת הבוקר.

אני חושב שזה מוסר השכל גדול מאוד למלמדים ולמגידי שיעורים. לפעמים חושבים שאם ימשיכו עוד שתיים שלוש דקות לא יקרה כלום, מקסימום יהיה לבחורים קצת פחות זמן לארוחת הבוקר. אבל הנה, אנחנו רואים את מורינו ורבינו ה'שבט הלוי' שאי אפשר לחשוך אותו בחוסר חשיבות לעוד שתי שורות של 'מגן אברהם', ובכל זאת, הוא ידע שלסיים בזמן זה חשוב לא פחות מלהתחיל בזמן.

למעשה, מה שקרה זה שבימי שני וחמישי, כשיש קריאת התורה, התפילה ממילא הסתיימה ב-8:30 ואף מאוחר יותר, ולכן בימים אלו לא היה כמעט אף פעם שיעור. כמו כן, בימי שישי היה הרבי זצ"ל יושב מיד אחרי התפילה לאמירת שניים מקרא ואחד תרגום עם התפילין, ולכן הוא לא היה אומר שיעור מוסר ביום שישי, כך שבפועל השיעור היה מתקיים רק בימים ראשון, שלישי ורביעי - כשביום רביעי היה השיעור מוקדש רק לבחורים שב'קבוץ' ואילו הבחורים הצעירים יותר לא נשארו, כך שבפועל השיעור היה רק פעמיים בשבוע לרוב בחורי הישיבה.

כמו כן בימי שישי, היה הרבי מגיע לבחון את הבחורים על תלמודם במשך השבוע האחרון, הבחינה היתה בעל פה, והוא לא ויתר עליה גם כשהיה כבר בשיא מעמדו ומכל העולם הריצו אליו את השאלות הקשות והמורכבות ביותר, הוא המשיך בעוז ובתעצומות את ההשקעה בישיבה ובתלמידים, כאילו הוא ראש ישיבה מתחיל.

לא זו בלבד, אלא שאת עיקר הסיפוק שלו הוא היה שואב דווקא מהישיבה ומתלמידיה, ושמעתי מפה קדשו, וכמוני שמעו גם תלמידים רבים אחרים בישיבה, שהוא היה אומר שהוא מסכים שייקחו ממנו את כל התארים שלו, בתנאי שישאירו אותו עם תואר אחד בלבד: 'מריבין תורה'. על התואר הזה הוא לא מוותר, והוא שווה לו יותר מכל השאר... לא זו בלבד, אלא שהוא גם היה חוזר ואומר "אני אוהב את התלמידים שלי לא פחות מהילדים שלי", ומי שהסתובב שם ידע שהרבי מודד וסופר את המילים שלו ולא אומר שום דבר סתם ככה, בלי להתכוון למה שהוא אומר.

בסוף זמן, הוא תמיד היה אומר שיחת פרידה בפני הבחורים עם דברי חיזוק והדרכה לימי בין הזמנים, ותמיד הוא היה מבקש מתלמידיו: "תתפללו עלי, שמואל בן רחל, שאזכה להאריך ימים כדי להרביץ תורה".

"הרגשתי עשיר גדול. 80 שקלים לחודש! זה היה סכום מאוד משמעותי עבורי ועבור כל בחור בגילי באותם ימים.

"ואכן הייתי מעיר את הבחורים ומספיק להתייצב בזמן לסדר הלימוד שהיה בישיבה לפני התפילה, קראו לו 'סדר פאר טאגס', ולרבי זצ"ל היתה הערכה מיוחדת לבחורים שהיו שמתתפים בסדר הזה בקביעות. למעשה, אפשר לומר בצורה גורפת, שכל הבחורים שהיו קרובים אל הרבי לאורך קיומה של הישיבה, היו אלו שקמו לפנות בוקר, מי שהיה מגיע לסדר הזה לפני התפילה, היה אצלו בחור חשוב וחביב. ומי שלא... זה לא היה אותו דבר.

"אחרי שעברו כמה שנים והשכר שלי נשאר כשהיה, דרשתי שיוסיפו לי מעט על 80 השקלים החודשיים, אבל נתקלתי בסירוב. זה התקציב שהישיבה מקדישה לעניין הזה, אין העלאת משכורת..."

"החלטתי להתפטר, והודעתי למשיגה בצורה ברורה שאני בעז"ה אמשיך לקום מוקדם ולהתייצב בזמן לסדר, אבל לגבי להעיר את החברים, שיחפשו מתנדב אחר לעניין.

"הם חיפשו 'וועקער' חדש, ולא כל כך הצליחו למצוא, וכך נוצר מצב שאני הייתי מגיע לסדר ומתיישב שם כמעט לבד, כי רוב הבחורים עוד לא התעוררו..."

"כמובן שהרבי זצ"ל שם לב לכך בתוך זמן קצר מאוד. הוא קרא למשיגה, הגה"ח רבי חיים אברהם ויזל, ושאל אותו מה קורה בתקופה האחרונה..."

"הרב ויזל לא היה מסתיר ממנו כלום, הוא אמר לרבי דברים כהווייתם, היה כאן 'וועקער' מצוין, הוא דרש העלאת שכר, קיבל תשובה שלילית ועשה מה שהרבה מאוד אנשים עושים כשלא מוסיפים להם למשכורת... התפטר!"

"הרבי זצ"ל הוסיף ושאל, ומי היה הוועקער הזה שהתפטר? הרב ויזל ענה לו שמדובר בבחור אליעזר רוזנפלד... ובתגובה ביקש הרבי שיקראו לי כי הוא רוצה לשוחח איתי.

"התייצבתי לפני הרבי בכובד ראש. מצד אחד ברור היה לי שהוא רוצה שאני אחזור לתפקיד, וגם ידעתי שאני לא יכול לסרב לו, אבל בכל זאת חשבתי שאולי הוא גם ידאג שיבואו לקראתי בענין של התשלום. אבל הרבי בכלל לא דיבר איתי על כסף ולא על מה שהיה. הוא אמר לי רק דבר אחד: "דע לך, כך אמר לי הרבי, כשאני מגיע לישיבה לפני התפילה ואני רואה בחורים יושבים ולומדים, זה נותן לי הרחבת הדעת ועוזר לי לכתוב תשובות בהלכה!"

"יצאתי משם המום! יש בידי את הכח לסייע למרן הגר"ש ואזנר בכתיבת הכרכים הבאים של 'שבט הלוי' ואני רוצה שיוסיפו לי עוד עשרים שקלים למשכורת החודשית?"

"באותו רגע הודעתי לרב ויזל שהוא יכול לראות את העניין כמסודר, ומאז ועד יום חתונתי המשכתי לשמש כ'וועקער' תמורת תשלום של 80 שקלים ושותפות מסוימת בכתיבת ה'שבט הלוי'."

עוד סיפר לי הרב רוזנפלד בעניין זה: "היה לנו מנהג בישיבה, שכל חתן היה נכנס לרבי ביום החופה שלו, החתן היה טובל במקווה שבבניין הישיבה, ולאחר מכן הולך לרבי כדי לקבל את ברכתו.

"כשאני נכנסתי ביום החופה שלי, הרבי נתן לי הדרכה קצרה לחיים:

ישנה געוואלדיגע מצווה הנוהגת בערב פסח, שלא כולם יודעים עליה... אינני יודע אם היא מדאורייתא או מדרבנן. מסתמא דאורייתא: לישון! תשאלו: איך שייך לישון בבית יהודי בערב פסח? התשובה: אם מבינים את חשיבות הענין - מוצאים כבר את הזמן ואת האפשרות!

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל על סיפור יציאת מצרים

המצווה המרכזית של ליל הסדר היא סיפור יציאת מצרים. כל מילה שמספרים זו מצוות עשה דאורייתא. אצלנו, בישיבת סלבודקה, המשגיח זצ"ל היה אומר: "הכל מכינים לליל הסדר. מכינים את המצות ואת המרור, את הכוסות ואת היין, את הכרפס ואת החרוסת, את הכרית להסבה ואת מי המלח - הכל מכינים ברוך ה'! אבל יש דבר אחד שהרבה פעמים שוכחים להכין: את 'המספר' - זה שיהיה אחראי לקיים כראוי את מצוות סיפור יציאת מצרים".

נכון, קצת מתבוננים, אומרים 'פשטלאך', אומרים חידושים. כנראה שגם בזה יש עניין, אבל העיקר זה עצם הסיפור! סיפור המכות, האותות, היציאה. על המספר להחיות את הדברים באוזני השומעים! המספר צריך ללמוד מראש את דברי חז"ל הקדושים. על פי זה לתאר את השעבוד, את המכות, את קריעת ים סוף. כל חלק מהסיפור זו מצוות עשה ושכרה לנצח נצחים!

הכן את עצמך על ידי שינה!

ישנה געוואלדיגע מצווה הנוהגת בערב פסח, שלא כולם יודעים עליה. אינני יודע אם היא מדאורייתא או מדרבנן. מסתמא דאורייתא: לישון! תשאלו: איך שייך לישון בבית יהודי בערב פסח? התשובה: אם מבינים את חשיבות הענין כבר מוצאים את הזמן ואת האפשרות!

במשך שבועות שלמים אנחנו מתכוננים לליל הסדר. עמלים ויגיעים להכין כל פרט בכשרות מהודרת. סוף כל סוף מגיע הלילה הגדול ואנחנו רוצים לחוג אותו בקדושה ובטהרה כמו מלאכים קדושים.

ומה קורה בפועל? כולם נרדמים... זה מחזיק מעמד עד "רבי יהודה היה נותן בהם סימנים" וזה מחזיק קצת יותר... ומי שלא נרדם מנסה בכוח, כל הזמן, להחזיק את העיניים פקוחות... מה לעשות, אנחנו באמת לא מלאכים. כבר לילות שלא ישנו כמו שצריך...

הבה ונחשוב: אנחנו מכינים יין ומצות, מכינים חסה וחרוסת, מכינים שולחן ערוך, צלחות וכוסות. את הכל מכינים טיפ טופ. רק דבר אחד שוכחים להכין: את עצמנו... שוכחים להכין ראש צלול...

ר' איד, לך לישון קצת! תכין את עצמך לליל הסדר! אם תבין את החשיבות שבדבר כבר תדע איך להתארגן באופן שתמצא את הזמן להכנה החשובה הזאת.

בתקופה שהגיעו ארצה עולים חדשים מחו"ל, שלחו אותם הרשעים לגור וללמוד במקומות חילוניים. עמדו רבים ממנהיגי העדה וטיכסו עצות: איך מצילים אותם? איך מסדרים את ילדיהם שלא ילכו לאבדון

חלילה?

באו אל הרב מפוניבז' זצוק"ל להתיעץ עמו, ובתשובה פתח ונשא משלו: "בבית אחד פרצה שריפה. יושביו מיהרו למלט עצמם מפניה מבלי לחשוב על שום דבר אחר. והנה התברר שבתוך הבית נותר יהודי אחד ישן!

"האנשים שעמדו בחוץ החלו לטכס עצות באיזו דרך לחלץ אותו, האחד אומר דרך כאן, והשני אומר לא כי אלא דרך שם... והאש ממשיכה להתפשט.

"עבר שם פיקח אחד ואמר: 'שוטים שכמותכם! יש לכם זמן לטכס עצות איך להוציאו? תעירו אותו! כשיתעורר ימצא לבד את הדרך כיצד לברוח, ויעשה זאת הרבה יותר טוב מכם!'"

המשיך הרב מפוניבז': "עלינו מוטל לעורר את היהודים הרחוקים, להפיח בהם תורה ויראת שמים. ברגע שיתעוררו ימצאו בעצמם את הדרך להיחלץ מציפורני הרשעים".

רבותי! באתי רק לעורר: כל אחד צריך להכין את עצמו לליל הסדר! איך עושים זאת? כל אחד ימצא את הדרך. יש הכנות שאפשר להכין יום, ואפילו יותר, לפני ערב פסח. אין צורך לדחותן לרגע האחרון. אולם, כאמור, לא באתי לתת עצות, רק לעורר על הנחיצות והחשיבות שבדבר. עצות ימצא כל אחד לעצמו.

העיקר לבוא לליל הסדר עם ראש צלול, פריש, לעבעדיג, ולספר את סיפור יציאת מצרים בשמחה. ואם רואים שבני הבית מתחילים להירדם אחרי האפיקומן, צריכים לעורר אותם. מה שמונח בהלל! ב'נשמת'! איזו התעוררות, איזו התרוממות! צריכים לדעת לנצל זאת.

הנביא (זכריה ג, ב) מתנבא: " יגער ה' בך השטן ויגער ה' בך הבוחר בירושלים". בפשטות, המילים: "הבוחר בירושלים" מתייחסות לקב"ה שהוא, הקב"ה, הבוחר בירושלים - יגער בשטן. אולם רבי אליהו לופיאן זצוק"ל מביא פירוש אחר, לפיו מילים אלו מתייחסות לשטן. כוונת הפסוק היא שהקב"ה יגער בשטן שבוחר בירושלים בה משקיע השטן את כל כוחותיו, ונלחם בכל אונו בקדושה המיוחדת שיש בה.

כך היא דרכו של השטן: להילחם ביתר שאת וביתר עוז בכל המקומות שיש בהם קדושה יתירה. כמו שאמרו עליו חז"ל (סוכה נב.): "שמניח אומות העולם ומתגרה בשונאיהם של ישראל, ובתלמידי חכמים יותר מכולם". מספרים על אדמו"ר אחד שעלה מחו"ל לארץ ישראל. לפני שעלה לאנייה פנה ליצרו הרע ואמר לו: "אתה נשאר כאן בחו"ל! בשום פנים ואופן איני משלם עליך כרטיס נסיעה"...

כשהגיע לנמל יפו חשכו עיניו: 'ער איז שוין ווייטער דא' (-הוא שוב נמצא כאן)... פנה אליו ושאלו: "מה זה? הרי דברנו שאתה נשאר שם. איך נסעת? מי שילם עליך?".

נענה היצר הרע והשיב לו: "רבי! אתה טועה. שם, בחו"ל, היו אלה רק התלמידים שלי. כאן בארץ ישראל אני בעצמי נמצא!"...

"הבוחר בירושלים" - השטן מניח לאומות העולם ואינו מתגרה אלא בישראל (סוכה נב.). אבל חכם עיניו בראשו ו"מאויבי תחכמוני". אם היצר יודע את חשיבות הלילה הקדוש אף אנו נלמד ממנו, ונגיש לעבודת הלילה הזה - אשר "כיום יאיר" - עם כל הפרישקייט, עם כל הלעבעדיקייט, עם כל הברען, ועם שמחה אמיתית של דבר מצווה!

(מתוך 'יחי ראובן' - הגדה של פסח)

המשגיח, רבי אליהו לופיאן זצוק"ל, כותב באחד מן השמועות'ם ב'לב אליהו', שבגשמיות כל דבר יש לו את העונה שלו.

כשמתחילה עונת הקיץ, בעלי חניות הבגדים מוכרים בגדי קיץ ואז הסחורה 'הולכת' והסוחרים מרוויחים יפה. כשמסתיימת העונה ונשארו בגדי קיץ קשה מאוד למכרם, כי בחורף לא קונים בגדי קיץ!

וכן להיפך, סוחר המתעסק עם בגדי חורף, בהגיע עונת החורף הוא עושה את עיקר פרנסתו השנתית, מוכר בגדי חורף וכולם קונים. כשעוברת העונה - גמרנו! אולי יש כמה בודדים שיקנו פריט או שניים, אבל זו כבר לא העונה, וכעת אין מקום למכירת בגדי חורף...

כך היא המציאות בגשמיות. המשגיח זצוק"ל אמר, שגם ברוחניות כך הם פני הדברים: כל תקופה בשנה יש את העונה שלה, מה שניתן לרכוש ולהשיג. כך באלול, כך בשבועות, וכך בחודש ניסן - בימי חג הפסח.

חודש ניסן בכלל, וליל הסדר בפרט, זו ה'עונה' לרכוש אמונה. כמובן, האמונה נצרכת לנו בכל ימות השנה. זה הלחם, האוויר לנשימה, בלעדיה לא שייך לחיות! אבל בליל הסדר, שעוסקים בו בסיפור יציאת מצרים - זוהי ה'עונה' בה אפשר לרכוש ולקנות יותר ב'קלות' את האמונה.

היצר הרע עובד קשה

ליל הסדר הוא אכן לילה גדול. הבעיה היא שגם היצר הרע יודע את הסוד הזה, והוא מנסה 'לחטוף' לצדו כל מה שיוכל. כאן הוא שופך את היין, שם הוא מסיח את הדעת מסיפור היציאה...

זהו כלל גדול בכל דבר שבקדושה: כל הקדוש מחברו חרב מחברו. היצר הרע עובד שם שעות נוספות...

פעם חשבת...?

כשהייתי צעיר וראיתי את הכהנים חולצים את נעליהם כשהם עולים לדוכן לברכת כהנים, חשבתי שזה בוודאי בגלל כבוד ארון הקודש, אבל לא הבנתי למה כשאנחנו מוציאים את ספר התורה אין חולצים נעליים.

עד שהתחלתי ללמוד...
והבנתי כמה טעיתי.
וכמוזן הופתעתי ללמוד
את הסיבה האמיתית.

**בחול המועד פסח, מתחילים את חלק ב' ב'משנה ברורה',
במסגרת 'הדף היומי בהלכה', בהלכות 'נשיאת כפיים'.**

הצטרף גם אתה לתוכנית הלימודים והמבחנים של 'דרשו'
ופתאום תגלה עולם חדש...

לקבלת פרטים על החומר הנלמד, מוקדי המבחן ועוד חייגו לקו התוכן של 'דרשו' 077-2222666 שלווחה 4. ובעמודות 'נדריים פלוס'

בדרך העולם כשילד שובר כלי, מתהפך העולם! ההורים כועסים וגוערים בילד על שהעז לשבור את הכלי ולהסב להם הפסד. כשאני הייתי ילד ושבירתי כלים, לא קיבלתי שום גערה ושום התייחסות, כאילו לא עשיתי כלום, אולם כשהגיע לנדנוד חטא וכדו'...

שיחה מיוחדת על דרכי החינוך שהתקיימה עם

ראש ישיבת בריסק מרן הגאון רבי משולם דוד סולוביציק זצוק"ל

"והגדת לבנך"

השיחה עם ראש ישיבת בריסק, מרן הגאון רבי משולם דוד סולוביציק זצוק"ל התקיימה לפני כעשר שנים, אך גם היום הדברים שנאמרו מרתקים וחשובים ביותר לכל הורה שמעוניין בחינוך לתורה ויראת שמים, ומי אינו מעוניין בכך? השיחה נערכה ע"י צוות המוסף התורני של המבשר, ומתוכה ליקטנו קטעים נבחרים:

אנחנו צריכים לעשות מהפך בעניין החינוך, כי בשיטת החינוך החרדי היום חסרה החדרת יראת שמים תמימה בלבבות הצעירים. וכן מצד ההורים, חייבת להיות מסירות. הם צריכים להתפלל, אין סוף תפילות צריכים ההורים להתפלל אין תחליף לדמעות של הורים. אבל לצד התפילות, ההורים צריכים לדבר עם הילדים הרבה על נושא של לימוד התורה, להחדיר בהם אהבת תורה, את הנחישות, ואת ההתמדה.

אירע שפעם נכנס אחד ממקורבי אאמו"ר, עם בנו הקטן, לבקש עבורו ברכה, שיגדל ויעלה מעלה מעלה בתורה וביר"ש. הביט אאמו"ר בעיניו הטובות בילד הקטן, ופנה לאבי הילד ואמר לו: 'הילד יהיה תלמיד חכם בעזה' כפי מה שהאבא ילמד אותו... וירא שמים יהיה הילד כפי הדמעות והתפילות, שאמו של הילד תתפלל ותעתיר עבורו דבר יום ביומו...

כיצד היא אכן למעשה הדרך הנכונה ביותר להחדיר יר"ש בלבבות הצעירים באופן הראוי והמתקבל?

ראש הישיבה זצוק"ל: "אחד הדברים החשובים שניתן על ידם להחדיר יראת שמים בקרב הילדים, הוא לספר את תולדות חייהם של גדולי ישראל בשילוב עובדות והנהגות, איך שהם גדלו והתעלו בתורה וביר"ש ביגיעות גדולות ועצומות, כפי שאאמו"ר זי"ע היה נוהג איתנו בילדותנו לספר לנו כסדר סיפורים על גדולי הדורות, כאשר סיפורים אלו הגדושים ועמוסים באהבת וחשקת התורה, תוך שאיפה לגדלות בתורה משולבת ביראת שמים טהורה, ופחד מחומרת העבירה מביאים לילד שאיפה עזה לצעוד בדרכם וללכת בעקבותיהם".

כאן בקשנו לשמוע מראש הישיבה אם זכורים לו אילו סיפורים ועובדות אותן סיפר האב הגדול מרן הגרי"ז זי"ע בבית בילדותו?

"כפי הזכור לי מילדותי, אאמו"ר זצוק"ל היה נוהג לספר עובדות וסיפורים מהגאון מווילנא, מרבי חיים וואלוז'ינער ורבי זלמלע, מרבי

הושע לייב דיסקין ועוד גדולים, אודות יראת השמים והתמדת התורה שלהם, וכן על יראת החטא שלהם ועד כמה פחדו מלעבור את פי ה', וכך קיבלנו שאיפות בעניינים אלו, וכל זאת בכדי להידמות אליהם ולו במקצת.

"גם מנקה הדעת שבירושלים ישנם הרבה עובדות וסיפורים שניתן להתעורר מהם, אותן דמויות מופלאות שאני עוד זכיתי לראות ולהכיר מקרוב. אני זוכר את החברות הנפלאה שהיתה בין הצדיק ר' טודרוס הרשור זצ"ל והצדיק ר' יודל הולצמן זצ"ל כאלה צדיקים, וכן באיזו פשטות מופלאה הם חיו כאשר למרות הדלות והעניות הנוראה שהעיקה על ביתם, הם גדלו בתורה ולא עניין אותם כלל צרכיהם הגשמיים, דמויות שכאלו חושבני שרק בירושלים של אז ראו כמותם".

ראש הישיבה הוסיף סיפור נפלא אשר בדידה הווה עובדא. היה זה בהיותו ילד קטן כבן ד' או ה' שנים, אז ראה בביהמ"ד בבריסק שבו התגורר, יהודי זקן מברך ברכת 'אשר יצר' בדבקות עצומה ונוראה ומתוך התרגשות נדירה, אשר עד היום למרות שכבר עברו מאז למעלה משמונים שנים אינו יכול למוש מזכרונו את מתיקותו המיוחדת של אותו זקן... ראש הישיבה גילה לנו שכאשר שאל אח"כ את אחד מחבריו מי הוא הזקן שמברך כ"כ בדבקות עצומה את ברכת 'אשר יצר', ענה לו חברו כי זה הוא גאון הדור ושר התורה בדור הקודם, הגאון רבי ברוך בער מקמניץ זצוק"ל אשר התפרסם בעולם התורה מלבד גאונותו האדירה גם בעוצם עבודת ה' ובקדושתו העצומה.

אם סיפורי צדיקים יכולים להשפיע מאוד על נפש הנוער, על אחת כמה

"לפני כמה שנים ביקר אצלי פרופ' לחינוך, זקן בן 85 ואמר לי: 'כל שנותי עסקתי במציאת דרכי חינוך חדשות. הגעתי למסקנה שהדרך הישנה שנהגו המלמדים בחיידרים, זוהי דרך החינוך הנכונה!' כל מפעל חיי התגלה לי כטעות גדולה' - זו עדותו של איש מקצוע

- הוא לא היה מגיב כלום, אפילו לא היה מתייחס לזה. כשאני הייתי ילד ושברתי כלים, לא קיבלתי שום גערה ושום התייחסות כאילו לא עשיתי כלום, אולם כשהגיע לנדנד חטא וכדו' אז היה יכול להכות וכך בדומה לכך, אירע כאשר פעם ראה אאמו"ר ילד נוטל לתוך ידיו מוקצה בשבת, ואמר כשהוא רועד כל כולו "הלא שבת היום!!!"
והיו הדברים משתמעים, כאילו הוא זועק ובוכה בכאב לב: "הלא בוערת כאן שריפה, ואיך מכניס את ידו לתוך האש" "עס ברענט דאך אפייער"..." (הרי בוער פה אש)

להתרחק מחברים רעים

ידוע עד כמה הקפיז מרן הגרי"ז זי"ע בחינוך הבנים, שלא להתחבר לחברים רעים חלילה, וכמה היה עוקב אחר ילדיו על כך באופן אישי,

בקשנו מראש הישיבה לשמוע אכן עד כמה חשוב ויסודי הדבר?

ראש הישיבה: "אכן במחיצת אאמו"ר חשנו ומיששנו בידינו מה הפירוש: "אחריות על חינוך הבנים" במלוא מובן המילה.

"לא יאומן כמה כוחות הוא השקיע להפריד אותנו מחברים שאינם טובים ומזוהמת הרחוב. ואיך היה הדבר הזה לוקח ממנו את מיטב כוחותיו.

"כשאאמו"ר שלח את ילדיו ללמוד בבית מדרש מחוץ לבית, הוא ידע בדיוק ובפרוטרוט את כל מעשינו בביהמ"ד ובזמן שלא היינו בבית. הוא ידע כמה למדנו ומה עשינו.

"היו לו דרכים שונות באמצעות כל מיני אנשים, לדעת על מעשינו בכל רגע. כשהיה שומע שלא התנהגנו כהוגן בביהמ"ד היה מייסר אותנו על כך, ניתן לומר שהוא ממש לא הסיח דעתו מאיתנו ומחובת החינוך המוטלת עליו.

"בעודנו דרים בעיר בריסק, השגיח עלינו מאוד שלא נתחבר לחברים שאינם טובים, ולכן לא שלח אותנו בגיל צעיר ללמוד בחיידר שהיה בבריסק.

וכמה שכאשר מסתובבים סביב תלמידי חכמים וצדיקים אמיתיים, הרי שמעשיהם והליכותיהם בקודש משפיעים עמוק עמוק על נפש האדם, ובמיוחד על לב הילדים הצעירים, וכך עלינו לחנך אותם.
אולם ההבדל בין שיטת החינוך שאנחנו ראינו אצל אבינו זצ"ל, וכפי שהיה בתקופתנו בכל בתי החרדים אינו מסתכם רק בסיפורי מעשיות ובתפילות. המרחק בין סגנון החינוך של אז לשל היום - הוא פער אדיר וגדול.

"כל הנוהג של רכישת צעצועים ומשחקים המקובלת ונפוצה בימינו, לא היה בעבר. כשאבא רצה להעניק לילד פרס או תשומת לב, היה קונה לו חומש או סידור חדש! לא צעצוע! אני זוכר פעם, כשחברות הביאו לאחיות שלנו צעצועים, ואבינו חשש שאנחנו - הבנים - נשחק בהם - הוא זרק את הצעצועים מהבית, כך היה החינוך בבית שלנו שמלבד תורה ויר"ש אין שום דבר רציני בעולם כלל".

אבל הרי אי אפשר לתת מתנות כאלה לכל הגילאים, מה צריכים לתת לילד בגילאי 3-4?

"נכון", השיב ראש הישיבה: "לילד קטן קונים סידור קטן וחמוד, וכך הוא יתחנך שמלבד תורה ותפלה שום דבר אינו שווה בעולם, ולאור זה יגדל בבחרותו כאשר הבלי העוה"ז יהיה מאוס ושקוף בעיניו!

"לפני כמה שנים ביקר אצלי פרופ' לחינוך, זקן בן 85 ואמר לי: 'כל שנותי עסקתי במציאת דרכי חינוך חדשות, את זה למדתי ואת זה לימדתי אחרים. ואני הגעתי למסקנה שהדרך הישנה שנהגו המלמדים בחדרים, זוהי דרך החינוך הנכונה! כל מפעל חיי התגלה לי כטעות גדולה' - זו עדותו של איש מקצוע.

"לא צעצועים ולא שחרור לטיולים אלא להיפך, חינוך של מוסר אמיתי היא היא המחדירה את היראת שמים האמיתית ואת העול תורה כראוי בקרב הנוער - סגנון החינוך שהיה נהוג בתלמודי התורה שאתם עוד ראיתם בעצמכם בירושלים שלפני כיוכל שנים, ב'עץ חיים' וב'חיי עולם'. כל דרכי החינוך החדשות של היום - הן יכולות להוות כשלון ח"י".

ראש הישיבה הוסיף ואמר בדבריו: "עפ"י רוב אאמו"ר לא היה מכה את בנו כי אם בשביל דברים רוחניים כגון ביטול הזמן 'נישט לערנען' או בשביל 'נגיעת הלייכטער' (החשמל) בשבת אז היה יוצא מגדרו והיה יכול להכות, עד שנשרש בקרב הילדים האיסור של ביטול הזמן והפחד הנורא והחרדה מעבירה שהוא נגד רצון ה' ית"ש.

"אולם על דברים גשמיים מעולם לא היכה את בני ביתו. גם בעת שמסר אאמו"ר שיעור, היו הילדים משחקים בחדרו, ואף לפעמים היו הופכים את החדר, כמנהגם של הילדים... ואאמו"ר צוק"ל היה משים את עצמו אז כאילו הוא לא ראה כלל, כי על דברים שכאלו הוא לא רק שלא היה מרביץ אלא אפי' לא היה גוער בילדים, כי הרי טבעו של ילד הוא לשחק, ומדוע לגעור בו אפי' שמבלבל את החדר בעת השיעור שהיה מוסר, אולם כפי שאמרתי על ביטול תורה ונדנד חטא בשבת קודש, או כל איסור קל היה יכול להרביץ לרוב יראתו.

"בכלל, אאמו"ר לא נהג כדרך העולם, בדרך העולם כשילד שובר כלי, מתהפך העולם! ההורים כועסים וגוערים בילד על שהעז לשבור את הכלי ולהסב להם הפסד. אולם אצלו אם היה קורה שילד שובר כלי

בכל בית חזכה

באיזה אופן מותר לשבת על ספסל שמונח עליו ספר קודש?

הלכות ספר תורה סימן רפב סעיף ז' אלב"ד לא

הרואה ברחוב עיתון שמסתפק האם יש שם דברי תורה, האם חייב להרימו?

הלכות ספר תורה סימן רפב סעיף ז' אלב"ד ל

לפתוח ספר קודש בשביל לתפוס מקום, או להשתמש בספר כדי להגביה ספר אחר?

הלכות ספר תורה סימן רפב סעיף יט אלב"ד עא

מיצד לכתוב את הפסוק 'עוד ישמע' בהזמנות כדי להמנע מהצורך לגונזם?

הלכות ספר תורה סימן רפב אלב"ד עג

דף שכתוב בראשו המילה 'בס"ד' או 'ב"ה' האם צריך לגונזו?

הלכות ספר תורה סימן רעו אלב"ד עג

מסילה של דלת הזזה האם נחשבת כמשקוף לחייב הפתח במזוזה?

הלכות מזוזה סימן רפו אלב"ד צה

משקוף שהוא עגול, האם נחשב כמשקוף לחייב הפתח במזוזה?

הלכות מזוזה סימן קפו אלב"ד ה

דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

הלכות ספר תורה, מזוזה, שילוח הקן, חדש, ערלה וכו' סימנים ע"ד - שכ"א שבין ד'.
יעה כרך ט' האורה חיים שבין ד' - הלכות ספר תורה, מזוזה, שילוח הקן, חדש, ערלה וכו' סימנים ע"ד - שכ"א שבין ד'.

'יורה דעה' חלק ט' החדש במהדורת 'דרשו' האו"ח שבין ד' הכולל הלכות מצויות ומעשיות

פתח שעשוי רק ליציאת חרום, האם חייב במזוזה? הדר כביסה האם חייב במזוזה, ומה הדין כשנכנסים אליו מחדר האמבטיה?

הלכות מזוזה סימן רפז אלב"ד צה, יח, לד

האם מותר לחבר מזוזה לפתח רק במסמור אחד או שחייבים שני מסמורים. ומה הדין להדביקה לפתח בנייר דבק 'סלוטייפ'?

הלכות מזוזה סימן רפט אלב"ד לד

האם מותר לעשות פדיון הבן בפורים, מצד אין מערבין שמחה בשמחה?

הלכות פדיון הבן סימן שה אלב"ד פט

האם מותר לקיים מצות שילוח הקן בימי הספירה ובשנת השמיטה?

הלכות שילוח הקן סימן רצב אלב"ד א

מה הטעמים למצות כתיבת ס"ת לכל איש ישראל, ומה נפק"מ בין הטעמים להלכה למעשה?

הלכות ספר תורה סימן עד סעיף א לאס"ש

מה טעם הפטור ממזוזה בפתח ביה"כ? ומה טעם המנהג בזמננו לשים מזוזה בפתח ביה"כ?

הלכות מזוזה סימן רפז סעיף ג לאס"ש, אלב"ד כח

"החלטתי גם לעשות ככה, לבוא עם חברי הכולל לכותל, ולהכריז שאם האבא לא יגלה בדיוק מה עשה - תחול על ראשו קללה חמורה. אבל לפני זה, ניגשתי לשווער מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל. הוא שומע אותי ומחייך... ואני שואל: למה הרב מחייך? אני לא צודק? והוא עונה לי בשיא הפשטות..."

מהו הדבר הכי גדול שיש באומה היהודית, ועל מה אמר מרן הגרי"ש אלישיב: "תזכור את הגמרא הזו"! | פנינים ממעמד מיוחד שנערך בבית מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, לרגל הוצאת הכרך הראשון של ה'שולחן ערוך' החדש, במהדורת 'דרשו'

תכונה רבה נרשמה ברחוב השקט, בואכה ביתו של הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א. לא בכל יום רגילים דרי הרחוב לפעילות שכזו, בשעה שכזו. בזה אחר זה, פרקו רכבים את יושביהם - היושבים ראשונה במלכות. כך, צועדים הם פנימה, לביתו של הגאון הגדול מרא דאתרא דרמת אלחנן שליט"א, גדולי הדיינים ומורי ההוראה בדורנו, הגאונים רבי מסעוד בן שמעון שליט"א, רבי משה שאול קליין שליט"א, רבי שבח צבי רוזנבלט שליט"א, רבי שריאל רוזנברג שליט"א, רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א ורבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א.

אווירת שמחה מחד, וכובד ראש מאידך שוררת כאן. בסלון הבית פנימה, מסיים המארח שליט"א שיעור הלכה, והוא מתפנה לקבל את פני אורחיו החשובים, ואת נשיא דרשו, הרה"ג ר' דוד הופשטטר שליט"א, המתקבל במאור פנים מיוחד.

לבקשת המארח, מגישים לו בני הבית את חלוקו העליון והמגבעת, כאשר לשולחן מוגשים גם כוסיות 'לחיים' ומיני מזונות, עליהם יברכו בהמשך. על השולחן הערוך בצניעות, ניצב בהדר השולחן הערוך האמיתי, הכרך החדש והפותח של מהדורת 'דרשו' (יורה דעה חלק ט'), כאשר גדולי הרבנים שליט"א מעיינים ומעלעלים בו בהתפעלות ומתוך קורת רוח.

הסלון זרוע כסאות ישיבה פשוטים, עליהם מתכבדים לשבת תלמידי החכמים, חברי המערכת, הביקורת וההגהה של השולחן ערוך החדש - שנטלו חלק בעריכת כרך זה, והמראה מפעים: מדובר בצוות שחלקם הגדול מכהנים כמורי הוראה בקהילות קודש ברחבי הארץ, והם, מנצלים את הדקות הספורות לעוד שיח של תורה, משא ומתן ובידור דבר הלכה.

"שמעו נא רבותי", פותח מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: "הדבר הכי גדול שיש באומה היהודית - אני חוזר - הדבר הכי גדול שיש באומה היהודית, זה מי שגורם לרבים ללמוד תורה. מי אמר את זה? הגמרא! בואו נראה את הגמרא. הגמרא נמצאת בפרק הניזקין, שם מזכירה הגמרא סיפור על רב

כהנא, שאמר שהגיע מאתרא דרבי יאשיה אתה, ואמרו שם 'קר' עליה צדיק יסוד עולם'.

"מה זה צדיק יסוד עולם? אומר רש"י: 'מאתריה דרבי יאשיה אתה, לפיכך אתה בקי בדין, לפי שרבי יאשיה דורש לרבים ומודיען'. אני עוד לא ראיתי תואר כזה באף מקום... יש כאן תלמידי חכמים מאד גדולים, אולי הם מכירים עוד גמרות מעין זו, אני לא מכיר.

"צדיק יסוד עולם! העולם עומד על יסודות. מי הם היסודות? היסודות הם: 'מי שדורש לרבים ומודיען הלכות'. זו הזכות של המפעל הגדול של דרשו, ושל רבי דוד שליט"א. אדם שזוכה שדורש לרבים ומודיען הלכות, זה התואר הכי גדול שבתורת ישראל, צדיק יסוד עולם. אין כאן ווארטים, אין בגמרא איזה גוזמאות או ווארטים, בגמרא זה לא קיים. הגמרא היא תורת אמת, תורת אלוקים חיים. צדיק יסוד עולם. העולם עומד על יסודות. מי זה היסוד? מי שדורש תורה ברבים ומלמדם.

"ויש עוד תואר מאד גדול בגמרא: יש עוד גמרא (גיטין נח,א), 'מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהלך לכרך גדול שברומי, אמרו לו תינוק אחד יש בבית האסורים יפה עיניים וטוב רואי וקוצותיו סדורות לו

זה התואר הכי גדול שבתורת ישראל, צדיק יסוד עולם. אין כאן ווארטים, אין בגמרא איזה גוזמאות או ווארטים, בגמרא זה לא קיים. הגמרא היא תורת אמת, תורת אלוקים חיים. צדיק יסוד עולם. העולם עומד על יסודות. מי זה היסוד? מי שדורש תורה ברבים ומלמדם

הקב"ה, אל תלך לכותל ואל תטריח את הכולל שלך... "מה העומק בזה? כולנו מכירים את הכלל הזה, אבל כשמרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל למד את הגמרא הזו, הוא כבר חישב את כל השאלות שעלולות לצאת, ואיך אדם ישים עצמו רשע, וכשהשאלה הגיעה, הוא יכול היה להמשיך לקלף את התפוח ולענות בשיא השלווה. ואכן כך פרסמנו להלכה, שהילדה הזו מותרת לכל אדם, ולא סומכים על מה שאביה אמר. הוא יגיד 'קידשת', ואנחנו נגיד לו 'אתה לא נאמן'.

"ככה זה היה אצלו. ככה הוא למד, וכשבא לידי מעשה הוא מוציא את זה כמוציא מקופסא קטנה".

בחתומת המעמד, התכבד נשיא 'דרשו' הרה"ג ר' דוד הופשטטר שליט"א, לשאת דברי סיום ונעילה: "שמעתי ממורי ורבי, הגאון רבי שמחה וסרמן זצ"ל, שאמר לי כמה פעמים: מה הסוד של המשנה ברורה? היו הרבה הרבה ספרים בעם ישראל, שחברו אותם גדולי וגאוני עולם, חידושים נפלאים ספרים עד אין סוף, ורבים מהם לא זכו לפרסום בהיכלי התורה.

"ולעומת זאת, המשנה ברורה, הספרים של מרן הח"ח זצוק"ל, הם קיימים, לא רק קיימים אלא גדלים וגדלים, בכל דור יותר ויותר. מה הסוד שלו? אמר רבי שמחה שהיסוד הוא, שמרן הח"ח לא חיבר ספרים לחדש את החידושים שלו, לא לפרסם את החידושים שלו, הוא חיבר ספרים לפי הצורך לעם ישראל. היה צורך למשנה ברורה, היה צורך לחיילים לספרים, השמירת הלשון, הספר חפץ חיים - לפי זה הוא חיבר. ומה שיש צורך לעם ישראל, זה נצח.

"התפילה שלנו, הכוונה שלנו היתה לצורך עם ישראל, לא לשום דבר אחר. התפילה שלנו שהקב"ה יקבל את כל המאמצים שהשקיעו כאן, שזה באמת יהיה תועלת לעם ישראל, לכוון את עם ישראל ללימוד ההלכה לקדש שם שמים, ויצליח דרכנו שבאמת נזכה להרים את קרן התורה וקרן ההלכה בעם ישראל".

תלתלים'. כולם מכירים את הגמרא הזו, אבל אומר עכשיו דברים ששמעתי מפי מורי חמי, מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל. הוא הכניס לי בראש את זה. מרן הגרי"ש אלישיב הקריא לי את הגמרא הזאת, והוא אמר, 'תזכור את הגמרא הזו!'

"ורבי יהושע בן חנניה שואל את התינוק הזה: 'מי נתן למשיסה יעקב?' והוא ענה לו, 'הלא זה ד' חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלך ולא שמעו בתורתו'. אמר רבי יהושע, 'מובטחני בו שמורה הוראה יהיה בישראל!' אמר לי מורי חמי זצוק"ל: 'יש הרבה דרגות בתורה, אבל אחד שזוכה להורות הוראה בישראל, זה נקרא הדרגה הכי גדולה!'. וממשיך מרן הגאון הגדול ר"י זילברשטיין שליט"א: "אספר לכם בתשובה מעשה רב ממורי חמי מרן הגרי"ש זצוק"ל, שממנו ניתן להבין, שהרב אלישיב, תוך כדי לימודו חישב מה ניתן להוציא מהסוגיא למעשה.

"בדידי הוי עובדא, שאלה שהגיעה. היה יהודי אחד, רשע מרושע, שכעס על אשתו, ובכדי 'להעניש' אותה, הוא אמר: יש לי בת קטנה, קידשתי אותה - כי הרי זו זכותי לקדשה, ואני לא רוצה להגיד לכם למי אני קידשתי אותה!

"זו היתה שאלה איומה ונוראה. כשמעתי על כך, לקחתי את חברי הכולל אצלנו ואמרתי, בוא נלך לכותל המערבי ונקלל אותו - יימח שמו!

"מאיפה לקחתי את הרעיון והאומץ ככה לעשות? אספר לכם. אני נולדתי בבנדין, הרב של בנדין, הגאון החסיד רבי חנוך צבי לוי זצוק"ל, החתן של הרבי ה'שפת אמת' זצוק"ל, היה האוהב ישראל' הכי גדול שיש. לא אני אומר את זה, זה היה הכינוי שלו.

"ובכן, מעשה היה בבנדין, שאדם שם את המעיל שלו בכניסה לבית הכנסת, ובתוך המעיל היו כל כספי הנדוניה של הבת שלו. מישהו ניגש וגנב משם את הכסף. בא האיש, ורואה שאין לו את הנדוניה, הוא התעלף במקום. ניסו להרגיע אותו שימצאו את הכסף, אבל הוא התעלף שוב ושוב.

"ניגש אליו הרב מבנדין, ואמר לו כך: 'תשמע, אני שם כאן קופה בבית הכנסת, ומחר אוסף את כל העיר בנדין, ומודיע להם שאם הגנב מחזיר את זה - אני מברך אותו, ואם לא, אני אקלל אותו במיתה משונה, וכולם יגידו 'אמן!' ואכן כך היה, וכעבור שעותיים הכסף הוחזר בחזרה לקופה...

"האוהב ישראל הכי גדול - כשהוא רואה עגמת נפש כזו של יהודי, הוא משתמש בקללה של מיתה! אני בבחינת תלמיד של הרב מבנדין, נולדתי שם, והחלטתי גם לעשות ככה, לבוא עם חברי הכולל, ולהכריז שאם האבא הנ"ל לא יגלה בדיוק מה עשה - תחול על ראשו קללה חמורה.

"אבל לפני זה, ניגשתי לשווער זצוק"ל. אני זוכר, הוא היה באמצע לקלף תפוח... וככה הוא שומע אותי, וממשיך לקלף, ומחייך... ואני שואל - למה הרב מחייך? אני לא צודק? והוא עונה לי בשיא הפשטות: 'חז"ל קובעים שאין אדם משים עצמו רשע', הוא לא נאמן לספר סיפור כזה. הרי סיפור כזה זה רשעות, וממילא אין אדם משים עצמו רשע' ולא צריך לעשות שום דבר. אל תערב את

זכיתי ללמוד אצל לפיד האש, הגה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנו זיע"א. אצלו הנושא הזה היה אש להבה. אבוי היה לבחור שלא הלך לישון בזמן, ואבוי שבעתיים היה למי שלא התייצב בבוקר לסדר הלימוד של 'פאר טאגס', לפנות בוקר... הוא היה אומר "אתה יכול ללמוד כל הלילה, אבל אם לא באת בבוקר בזמן לישיבה - אין לי מזה שום דבר!"

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, רב בית המדרש 'היכל צבי' צאנו בירושלים,
ונשיא ארגון 'הגפן', בשיחה מיוחדת ל'לקראת שבת' לכבוד חג הפסח

יעקב א. לוסטיגמן

אנחנו צמודים יותר לזמן.

למעשה, העניין של הזמן והחשיבות של הדיוק בזמן, מתחילה כבר מהשורש של הלילה הזה, עוד מאותו רגע של יציאת מצרים. הרי אבותינו - לא הספיק בצקם להחמיץ, לא יכלו להתמהמה וגם צידה לא עשו להם. גירשו אותם ממצרים עם שחר, בלי להמתין להם אפילו שנייה אחת.

וזה הרי השורש לאכילת מצה, כי לא הספיק בצקם להחמיץ, ומובא מהאר"י הקדוש, שאם בני ישראל היו שוהים במצרים עוד רגע אחד בודד, הם היו שוקעים חלילה בשער ה'נון' של שערי טומאה, ומשם לא היתה להם תקומה רח"ל, כלומר הגלות נמשכה את טווח הזמן הנדרש, כדי לשקע אותם עד קצה גבול היכולת, ורגע לפני הרגע האחרון היא הסתיימה ובאה הגאולה.

והרי יציאת מצרים היא השורש של הפיכתם של בני ישראל לעם, שם נמצא היסוד של היהדות, ומכאן אנחנו למדים עד כמה חשיבות הזמן צריכה להיות טבועה בנפשו ובדמו של יהודי.

זכורני שבאתי פעם לכ"ק מרן אדמו"ר בעל הישועות משה' מויז'ניץ, כדי להציג בפני את ספרי 'דרכי הלכה' שכתבתי בחמלת

חז"ל הקדושים אומרים, שדברי תורה עניים הם במקום זה ועשירים במקום אחר. נראה שאין חולק על כך שבמקום של חג הפסח עשירים הם במיוחד. אפשר ללמוד הרבה מאוד מוסר השכל לחיים, מסיפור יציאת מצרים ומהמצוות שהצטוונו לקיים בלילה זה, ולא בכדי הודפסו במרוצת השנים אלפי מהדורות של הגדות של פסח וספרי דרוש, שכל אחד מהם מלא וגדוש בדברי שלום ואמת על גודל מעלת החג והאופן שבו אנו צריכים לנצל אותו כדי להתעלות במעלות התורה והיראה.

אבל אנו מצאנו לנו בקעה להתגדר בה, ולעסוק בסוגיא זו של חג הפסח מזווית קצת שונה: חשיבותה של 'שנייה אחת'.

אנחנו רואים שכל מצוות היום והלילה תלויות בזמן, ולכל מצווה יש את טווח הזמן המדויק שלה.

מתי בודקים חמץ? דווקא בליל ארבעה עשר, מיד אחרי צאת הכוכבים, ואסור לעשות דבר קודם שיבדקו את החמץ. למה אי אפשר לבדוק יום קודם לכן? לילה קודם לכן? למה לא בהמשך הלילה? ככה זה, יש זמן וצריכים לעמוד בו.

כך גם לגבי זמן ביעור חמץ וסוף זמן אכילת חמץ, מי שישרוף את החמץ לפני שיעלה השחר לא קיים מצוות 'תשביתו' כהלכתה, ומי שאיחר את המועד אפילו בחצי דקה, עובר בלאו של בל ימצא בזמן שחיתת הפסח.

שחיתת הפסח עצמה, גם היא היא לה זמן קבוע וקצוב, ואכילת מצה, כולנו יודעים כמה החמירו חז"ל בגודל העוון של מי שאוכל מצה לפני שירד הלילה, ומצאת הכוכבים זמנה הוא עד חצות הלילה ולא יותר. כך גם לגבי האפיקומן, חייבים לאכול אותו לפני חצות.

בכל היומיים הללו של ארבעה עשר וחמישה עשר בניסן, יהודי חייב להיות צמוד לשעון ולעבוד לפי השעון. אי אפשר לדחות את המוקדם ואי אפשר להקדים את המאוחר, כל דבר צריך להיות דווקא בעיתו ובזמנו בדיוק נמרץ.

וכאן הבן שואל: מה נשתנה. נכון שכל ימות השנה יהודי צריך לחיות עם השעון, יש זמן קריאת שמע וזמן תפילה, יש זמן לשחרית וזמן למנחה, שבת נכנסת בזמן ויוצאת בזמן, אבל בכל זאת, בחג הפסח

ה' עלי. הרבי התייחס לספר בחביבות גדולה, עיין פה ועיין שם, והנה הגיע למדור שבו יש סיכומי הלכות. הרבי התענג על הסיכומים, וממש הראה קורת רוח מרובה מעצם העניין הזה של כתיבת סיכומים והדפסתם. הוא הרחיב לדבר על החשיבות של הסיכום למי שרוצה לקנינות קנייני תורה ממה שלמד, ומשם המשיך הרבי לדבר על הנושא של עמידה בזמנים ושמירת הזמנים.

"הכרתי אנשים רבים שיש להם ראש גאוני ובצעירותם חשבו שיצאו מהם גדולי עולם", סיפר הרבי זצ"ל, "אבל בפועל לא יצא מהם שום דבר, כי הם לא היו מאורגנים עם הזמן, וממילא הלכו עיתותיהם לבטלה.

"מנגד, יש לא מעט אנשים גדולים, שלא היו גאוניים ולא היו להם כישרונות מיוחדים, אבל הם היו מסודרים, הם שמרו על סדר, על קביעות ועל ניצול הזמן, וכך הם הצליחו להגיע למה שלא הצליחו אחרים שהיו מוכשרים מהם פי כמה וכמה".

ה'ספורנו' אומר שאת חשיבות הזמן אפשר ללמוד גם מגאולת יוסף. "ויריצוהו מן הבור". לאיפה אתם ממהרים? למה צריכים לרוץ? תנו לו להתאושש, להכיל את הבשורה המשמחת, לשתות כוס קפה, אחר כך נתקדם. לא ולא! כשמגיע הרגע הנכון, לא ממתנים אפילו לא שברירי של שניה!

"כבר סיפרתי מעל במה זו את הסיפור הידוע ומפורסם, אבל בכל זאת צריכים לספר אותו, כי המסר שלו מאוד מאוד חשוב, והוא חביב בעיני כי שמעתיו מכלי ראשון מפיו של מורי חמי, הגאון בעל ה'משנת יוסף' זצ"ל:

מורי חמי הוא היה מבאי ביתו של הראב"ד של ירושלים הגאון הגדול רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל בעל ה'לפלאות ראובן'.

הרב בענגיס היה גאון עצום, הפלפולים שלו ידועים לשם ולתהילה, הידע שלו עם כל מכמני התורה היה לפלא בעיני כל רואיו, הוא היה עילוי בכל קנה מידה ובהתאם לכך היה מסיים את הש"ס לעיתים מזומנות.

פעם אחת עשה הרב בענגיס סיום הש"ס שהיה חשוב בעיניו באופן מיוחד. הוא הזמין אורחים חשובים ונכבדים והיה שמח באופן יוצא דופן, יותר מכל סיומי הש"ס שעשה קודם לכן.

שאל אותו מורי חמי זצ"ל, 'למדנו רבנו, מה כל כך מיוחד בסיום הזה שהרב כל כך שמח ומתרגש יותר מכל הסיומים הקודמים?'

השיב לו הרב בענגיס זצ"ל שהפעם הוא סיים את הש"ס בחמש דקות! כמובן שמורי חמי השתומם מהתשובה, איך ייתכן לסיים את הש"ס בחמש דקות? זה הרי בלתי אפשרי?

אבל הרב בענגיס לא השאיר אותנו בפליאתו והסביר מיד את כוונתו. "בכל פעם שאני מוזמן להשתתף בחופה ולסדר קידושין, או לשמש כסנדק בברית, כשאני צריך להמתין בתור לרופא, או כשאני בדרך לדיון בבית הדין ויש עוד כמה דקות עד שיתחיל, הולכות לאיבוד כמה דקות יקרות של המתנה. עד שהמוהל יתארגן, עד שהחתן יכסה את הכלה בהינמא ויצא לחופה, זה לוקח זמן, והזמן הזה היה

מתבזבז לריק.

"לכן אני לוקח איתי לכל מקום גמרא קטנה, ולומד בכמה דקות הללו, מתקדם עוד דף גמרא, עוד עמוד, עוד כמה שורות, כך למדתי מסכת אחרי מסכת, וכעת זכיתי לסיים את הש"ס כולו מפרקי הזמן הקצרים הללו של חמש דקות פה וחמש דקות שם. את הש"ס הזה סיימתי בחמש דקות, ולכן אני כל כך שמח ומאושר".

אבל חשוב לחדד עוד נקודה. לנצל את הזמן זה לא רק שצריכים ללמוד כמה שיותר זמן ולבטל כמה שפחות זמן, בוודאי שזה נכון, אבל יש עוד משהו שחשוב לשים לב אליו: צריכים לוודא שכל דבר יתבצע בעתו ובזמנו. כמו שאת קרבן פסח שוחטים אחר חצות ואוכלים רק לאחר רדת הלילה, כמו שאת החמץ בודקים בלילה ושורפים בבוקר, כמו שמצה אסור לאכול עד רדת הלילה ולאחר מכן יש מצווה מדאורייתא לאכול אותה - כך בכל דבר בחיים. כל דבר צריך להתבצע בעתו ובזמנו ואסור לערבב את העתים והזמנים. בלילה צריכים לישון, ביום צריכים ללמוד, בזמני הארוחות צריכים לאכול ובזמני התפילות להתפלל.

זכיתי ללמוד אצל לפיד האש הגה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנו זיע"א. אצלו הנושא הזה היה אש להבה. אבוי היה לבחור שלא הלך לישון בזמן, כי פתאום תפס אותו החשק ללמוד, ואבוי שבעתיים היה למי שלא התייצב בבוקר לסדר הלימוד של 'פאר טאגס', לפנות בוקר... הוא היה אומר: "אתה יכול ללמוד כל הלילה, אבל אם לא באת בבוקר בזמן לשיבה - אין לי מזה שום דבר!".

מספרים על מרנא החפץ חיים זצ"ל, שהיה מגיע להיכל הישיבה בראדן בלילה, מטפס על הספסלים ומכבה בעצמו את העששיות כדי שהבחורים שהיו לומדים עד מאוחר, יסגרו את הגמרא וילכו לישון.

ה'חפץ חיים' ידע להעריך את הזמן יותר מכל אחד אחר. מספרים שכשהיה רבי נפתלי טראפ חולה ל"ע, התארגנו כמה בחורים בישיבה והציעו שכל אחד יתרום לו כמה ימים או שבועות מחייו, וכך יאריכו את שנותיו של רבני נפתלי בכמה שנים נוספות. הבחורים נידבו בעין יפה משנות חייהם. אחד נתן שנה, אחד נתן חודשיים, היו בחורים שנתנו שבוע, והיו 'קמצנים' שהסכימו לנדב רק כמה ימים בודדים מחייהם למענו של רבי נפתלי.

הלכו למרנא החפץ חיים ושאלו אותו אם הוא רוצה לקחת חלק במבצע המיוחד הזה של הבחורים, אולי גם הוא רוצה לתרום שבוע או חודש מחייו שלו, כדי להאריך את ימיו של רבי נפתלי?

החפץ חיים השיב שמדובר בעסק רציני מאוד, הוא לא יכול ככה לשלוח מהשרוויל תשובה לשאלה כבדה כל כך. הוא רוצה לחשוב על זה, ושיבואו מחר לשמוע ממנו את התשובה. למחרת כשהגיעו אמר להם החפץ חיים שהוא חשב על זה והגיע למסקנה שהוא מוכן לתרום דקה אחת בודדת.

התשובה של החפץ חיים הכתה את התלמידים בהלם כבד, והתפשטה עד מהרה כאש בשדה קוצים בליטא כולה. דקה אחת!

בהקשר זה ישנו מעשה שמספרים על רבה של ירושלים, הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, שהיה לו אח שהיה חנווני מן השורה והתפרנס מהמסחר הקמעונאי. פעם שוחח איתו רבי יוסף חיים על חשיבות ניצול הזמן ועודד אותו להרחיב את קביעות העיתים שלו לזמן גדול יותר.

אחיו של רבי יוסף חיים אמר לרבה של ירושלים: "אני לא מבין... מילא אם אתה, אחי היקר מקדיש עוד כמה דקות ללימוד, מוסיף עוד חצי שעה, נו, יש לזה תועלת. אתה גדול בתורה, כל דקה של לימוד מגדלת אותך עוד יותר, ולכן היא באמת חשובה.

"אבל אני? מה אני ומי אני. חנווני פשוט שעסוק כל היום במסחר, אם אני אקדיש עוד חמש דקות ביום ללימוד תורה, תהיה לזה תועלת בכלל? אז אני אגיד עוד משנה אחת עם הבנה שטחית ביותר, למה אני צריך להתאמץ כל כך?"

השיב לו רבי יוסף חיים במכתב, שבו הוא מפנה אליו טענה ברוח הדברים הבאים: "אמור לי אחי היקר, אני רואה שאתה עובד במסחר. נכון? אני גם רואה שאתה מקפיד על כל דקה, אתה לא תאחר את פתיחת חנותך אפילו בדקה אחת. למה כל דקה חשובה לך? האם אתה חושב שתהפך למיליונר גדול אם תצליח לעמוד בחנות כמה דקות יותר?"

"אלא מה? אתה פשוט מנסה להגדיל את הרווחים שלך עוד קצת, ועוד טיפה, כי זה דרכו של עולם, כל אחד רוצה להגדיל את שורת הרווח שלו, גם אם הוא לא עומד להיות העשיר הגדול בעולם.

"הוא הדין לגבי הלימוד. וכי בגלל שלא תהיה רב גדול זאת סיבה להתרשל במלאכה? אם אתה יכול להרוויח עוד משנה ועוד משנה, עוד חצי עמוד גמרא, ועוד כמה פרקי תהילים, אל תבזבז את הזמן ואל תוותר על הרווח העצום הזה."

ובכן, כשמגיע חג הפסח, צריכים אנו להתחזק בענין הזה של שמירת הזמנים, לקחת את הנושא הזה ברצינות, לב יודע מרת נפשו, כל אחד יודע אם הוא צריך להתחזק בעניין וכמה הוא צריך להתחזק, אבל חשוב שנעורר את זה, ונדבר על זה, כי זהו אחד מהיסודות החזקים והדומיננטיים ביותר במצוות של חג הפסח.

תראו כמה שווה דקה, מבחינת החפץ חיים זה היה ויתור ענק, לוותר על דקה שלימה לטובת רבי נפתלי שאיתו היתה לו היכרות קרובה מאוד.

הרבה מאוד שעות למדו המתמידים של ליטא באותה התקופה, יותר ממה שהורגלו עד כה, בזכות התשובה הזאת של החפץ חיים שהראתה להם כמה חשובה כל דקה בחייו של האדם. ובכל זאת, אותו חפץ חיים שכל דקה היתה חשובה לו, לא הסכים שהבחורים המתמידים ילמדו 'עוד דקה אחת' אל תוך הלילה, כשהגיע הזמן שבו הם היו צריכים ללכת לישון.

ישנו יצר הרע ידוע ומוכר שגורם לאנשים לחשוש מ'ברכת המזון'. יש אנשים העושים כל טעדיק שבעולם כדי שלא להתחייב בברכת המזון, שזאת מצוות עשה נפלאה מהתורה.

סיפר לי פעם יהודי שהבן שלו היה משווק דברי מאכל, ואחד המוצרים העיקריים שלו היה 'לחמניות מזונות', והוא היה מוסיף ללחמניות כל מיני תוספות, כמו גבינה צהובה קטשופ חביתות ועוד. הוא נכנס פעם למרן בעל 'שבט הלוי' הגר"ש ואזנר זצ"ל וסיפר לו על כך. נענה הרב ואזנר והשיב לו בשנינות: "אתה רוצה להכניס מקסימום אכילה במינימום ברכה..."

והנה בתוס' בפרק 'כיצד מברכין' במסכת ברכות, מובא שאחד מבעלי התוספות, רבינו דוד ממיץ, היה מתכונן מדי ערב לפטור את עצמו מברכת המזון למחרת, על ידי שהיה לוקח פיסות של פת, ומשרה אותם במין במשך כל הלילה כדי שהם יאבדו את תואר פת שהיתה להם, וכך תהיה ברכתם מזונות ולאחריהם יברך על המחיה, וזאת כי זמנו היה יקר לו, ולא רצה לאבד אפילו רגע אחד מלימוד התורה.

אמרתי פעם בשיעור שמי שנוהג לנצל את כל עיתותיו ולא מפסיד אפילו רגע בפטופטי הבל ובדבורי סרק, הוא זה שיכול לפטור את עצמו מברכת המזון כמו רבינו דוד ממיץ, וגם הוא לא אכל את הלחמניה שלו עם ביצים קשות וקטשופ, אלא לחם שרוי במים היה מאכלו, דבר שאנשים מן השורה לא מסוגלים לאכול בכלל.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

אמי מורתי שתחי', תמיד אומרת לי: "הרי אתה מחנך את בנות ישראל, בסמינרים שלך מלמדים אותן מגמות ופועלים לתת להן כלים להשתדלות, כדי שיוכל להתפרנס בכבוד, אבל תמיד תגיד להן שאנחנו לא בוחרים אפילו לא את ההשתדלות שלנו... תספר להן את הסיפור שלי..."

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על השליחות וסוד ההצלחה

רק השתדלות, זו לא היא שמחוללת את השינוי. בין אם מדובר בפרנסה, בבריאות, בחינוך הילדים בכל תחום באשר הוא. האדם מצווה להשתדל, והקב"ה כבר עושה את מעשיו ומוליך אותנו בדרך שהוא בחר עבורנו.

אמי מורתי שתחי', תמיד אומרת לי: "הרי אתה מחנך את בנות ישראל, בסמינרים שלך מלמדים אותן מגמות ופועלים לתת להן כלים להשתדלות כדי שיוכלו להתפרנס בכבוד, יחד עם הבעלים תלמידי החכמים שיהיו להן בעתיד בעז"ה. אבל תמיד תמיד תגיד להן שאנחנו לא בוחרים אפילו לא את ההשתדלות שלנו... תספר להן את הסיפור שלי..."

אמא שלי גדלה בתל אביב, בצעירותה היא למדה בסמינר שצ'רנסקי, כל שאיפתה היתה להיות גננת. זה היה החלום של הצעירות באותם ימים, פסגת השאיפות, להיות גננת עם תעודה.

אבל להורים שלה, כמו להורים של חברותיה לא היתה אפשרות לממן את הלימודים בסמינר, ולכן הנהלת הסמינר מלכתחילה דאגה שהלימודים יתקיימו בשעות הערב. התלמידות היו עובדות בבוקר, כל אחת בעבודה שהצליחה להשיג, ובערב הן היו באות לסמינר ולומדות כדי לקבל תעודת 'גננת מוסמכת'.

מהבית בשכונת שפירא בתל אביב, היא היתה יוצאת בבוקר השכם באוטובוס לתחנה המרכזית של תל אביב, משם נסעה באוטובוס לתחנה המרכזית של יבנה, ומשם בעוד אוטובוס פנימי לגן ילדים

סיפור יציאת מצרים נפתח כידוע בשליחות ששלח הקב"ה את משה רבינו אל פרעה, כדי לבקש ממנו ולצוותו שיוציא את בני ישראל ממצרים. משה רבינו מגיע אל פרעה, עושה את האותות כפי שציווהו ה', וכו'.

מיד לאחר אותה שיחה מצווה פרעה להכביד את העבודה על האנשים כי נרפים הם, "ויוכו שוטרי ישראל"... משה רבינו מתלונן בפני הקב"ה, למה הרעותה, למה זה שלחתני, מאז באתי לדבר אל פרעה הרע לעם הזה...

אחרי שמושה רבינו משמיע את הדיבורים הללו, משיב לו הקב"ה תשובה מאוד מעניינת: "עתה תראה אשר אעשה לפרעה, כי ביד חזקה ישלחם" וכו'.

וכאן הבן שואל: רבותי היקרים, בואו נשים לב למה שכתוב בפסוק הזה: "עתה תראה", כלומר, עכשיו כבר אפשר להתקדם לשלב הבא, לשלב של הגאולה. עד עכשיו לא יכולנו להתקדם לגאולה כי היה חסר פה משהו. אבל עכשיו, כשעם ישראל מאשים את משה ואהרן באחריות להבאשת ריחו בעיני פרעה ועבדיו, כשמושה רבינו כבר הגיע למסקנה שהוא רק עשה יותר גרוע בפנותו לפרעה, זה הזמן להתקדם לעבר הגאולה.

למה באמת? האם עד עכשיו לא היה מספיק 'קושי השעבוד'? היינו חייבים להגיע עד לשפל הנורא הזה, שהם צועקים על משה ואהרן ומשה רבינו אומר 'למה הרעותה', ורק אז אפשר לצעוד לעבר הגאולה. הלא דבר הוא, ובלילה הזה שבו אנחנו מספרים ביציאת מצרים מן הראוי שנשים לב ונתבונן בנקודה הזאת.

חג הפסח, הלא הוא חג האמונה. זיכרון יציאת מצרים נמצא בשורש האמונה של עם ישראל ותורת ישראל, ובליל הסדר אנחנו עוסקים בעיקר בהחדרת האמונה בלבבות שלנו ושל הילדים שלנו, שיש בורא לעולם, שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם, בידו לשדד את כל המערכות, הוא ברא את החושך ואת האור, את המים ואת האדמה, את הצמחים ואת בעלי החיים, הכל ממנו והכל בידו. אנחנו מאמינים בני מאמינים, אבל אנחנו גם יודעים שיש לנו את חובת ההשתדלות, כל אחד ואחד לפי דרגתו ועניינו.

ההשתדלות היא חלק חשוב מאוד, אנחנו מחויבים בה ועושים אותה, אבל אנחנו תמיד צריכים לזכור את המקום הנכון שלה, היא

ביבנה, שם היא היתה עובדת כסייעת, ומרוויחה את מעט הכסף הנדרש כדי לממן את הלימודים שלה בסמינר.

כל בוקר היא היתה נוסעת בשלושה אוטובוסים כדי להגיע לעבודה, ולאחר מכן חוזרת בשלושה אוטובוסים כדי להגיע הביתה, מיהרה לסמינר ללמוד ולאחר מכן שבה הביתה לנוח כדי לאגור כוחות לקראת יום העבודה והלימודים המצפה לה למחרת. כך במשך מספר שנים היא השיקעה כוחות עצומים בלימודי גננות, וברוך ה' ראתה ברכה בלימודים וקיבלה את התעודה המיוחלת.

בחסד ה' זכתה להקים את ביתה יחד עם אבי מורי, ואכן הקימה בית כפי שחלמה, בית של תורה ויראת שמים, היא היתה שותפה בכירה בפרנסת הבית והעבודה שלה סייעה רבות בעול הפרנסה, אלא ש... היא בכלל לא עבדה כגננת. הקב"ה החליט לשלוח לה את הפרנסה בדרך אחרת, דרך מועדוני הקשישים של עיריית בני ברק. כל המאמץ שעשתה במשך שנים כדי להגיע ללימודי גננות, לא היה קשור בשום דרך ובשום צורה לאופן שדרכו הגיעה הפרנסה לביתה. היא עשתה השתדלות, אבל את הפרנסה הקב"ה שולח בדרכים שלו ובאופנים הראויים בעיניו.

את המסר הזה אנחנו צריכים לא רק להעביר לילדים שלנו, אלא גם להחדיר אותו בהם, להכניס אותו לעצמות שלהם וגם שלנו. אנחנו משתדלים, אנחנו מתאמצים, אבל מי שמנהל את העולם זה הקב"ה, וההשתדלות שלנו לא מועילה בכלום, ולוואי שלא תזיק...

ובהקשר זה אספר גם סיפור אישי שהיה עמי, ובו ראיתי את יד ה' המסובבת את הכל ומסדרת את הכל.

זכיתי ב"ה להיות בין מייסדי ומקימי בית המדרש 'נפש החיים' באשדוד, בית מדרש שמשמש קהילת אברכים בני תורה ברובע ז' בעיר, מקום של תורה ותפילה, בית מדרש גדול ורחב ידיים עם 'אוצר ספרים' גדול מאוד, וקול התורה מתרונן בתוכו בכל שעות היום והלילה. ברוך ה' שזכינו לראות ברכה בעמלנו.

בתקופת הבראשית שכן בית המדרש הזה במשכן זמני, קטן וצפוף מאוד. הגשנו בקשה לעיריית אשדוד, וקיוונו לקבל הקצאה, שטח שיספיק לנו לבנות מבנה שיהלום את גודל הקהילה. היינו זקוקים כבר אז לכ-300 מקומות ישיבה, וכמובן הפעלנו לחצים ועשינו מאמצים מכל הכיוונים, עד שבשעה טובה אושרה לנו הקצאה.

אבל כשנכנסו לפרטים חשכו עינינו... זאת היתה הקצאה של 520 מטר, בשטח שנמצא בין מבנים אחרים שחלקם כבר היו בנויים וחלקם בתכנון מתקדם. 520 מטרים זה נשמע מכובד, אבל ההיתר לבנות היה רק בכחמישים אחוז מהשטח, כלומר 170 מטר מידות הבניין ברוטו... אם ניקח בחשבון שצריכים חדרי ספה, חדרי מדרגות לגברים ולנשים, חדר מבואה לבית הכנסת, מקום לתלות מעילים וכובעים לפני הכניסה, וכיורים לנטילת ידיים, המשמעות היא שגודלו של בית המדרש יוכל להכיל 150 מקומות ישיבה לכל היותר.

זה לא מספיק אפילו לחצי מהצורך הקיים שלנו, ומה יקרה

כשהקהילה תגדל בעזרת ה' והילדים הקטנים יגדלו ויצטרכו מקומות של ממש, מה יהיה אז? לא יעלה על הדעת לבנות כזה בית כנסת קטן לכזאת קהילה גדולה!

החלטתי שאני לוקח את הסיפור הזה באופן אישי, ומטיל את כל כוחותי למערכה. בירור שעשיתי גילה שלראש העיר המיתולוגי של אשדוד, צבי צילקר, יש מנהג לבוא ללשכתו עשרים דקות לפני תחילת יום העבודה. כל עובדי העירייה מתחילים לעבוד בשמונה בבוקר, וצילקר מגיע לעירייה עשרים דקות קודם לכן כדי 'לנקות שולחן' מיום האתמול ולהתכונן ליום העבודה החדש. אמרו לי, אם אתה רוצה שיהיה לך סיכוי לדבר איתו, תחכה לו בבוקר כשהוא מגיע ללשכה, בשעה הזאת יש לו לפעמים מצב רוח טוב ואפשר להשפיע עליו, אחרי שמתחיל יום העבודה הוא כבר ב'שוונג' של פעילות והוא לא יעצור כדי לבדוק מה אתה צריך.

כך עשיתי. מדי בוקר הייתי קם מוקדם, מתפלל ומתארגן ו-20 דקות לפני שמונה בבוקר כבר חיכיתי שם, מנסה לתפוס את תשומת לבו. אבל הוא - כבר היה לו ניסיון של עשרות שנים עם 'נודניקים' מהסוג הזה, והוא התחמק פעם אחר פעם, מה שלא גרם לי להתייאש, המשכתי לבוא שוב ושוב...

למעשה, הייתי זקוק אז גם להקצאה עבור הסמינר שהקמתי, סמינר 'תפארת החיים' שב"ה כבר התפתח והתרחב מאוד, ויש לו שלוחות במקומות נוספים. אבל לסמינר עוד לא היה אז אפילו 'סמל מוסד', היינו ממש בתחילת הדרך, ולא חשבתי לרגע שיש סיכוי לקבל הקצאה, לכן לא ערבבתי 'שמחה בשמחה' והשקעתי את כל הכוחות רק בהקצאה לבית הכנסת.

באחת הפעמים שהמתנתי לצילקר, הוא לא הגיע בזמן. לא 20 דקות לפני שמונה ולא בשמונה. אני הסתכלתי על השעון והייתי בלחץ, השעה מתחילה להתאחר וממילא הוא רק יעבור על פני ואפילו לא יחנן אותי במבט, אבל אמרתי לעצמי ולחבר שהיה איתי, הרי אנחנו עושים השתדלות, נו, היום ההשתדלות צריכה להימשך קצת יותר זמן.

והנה כשהגיעה השעה רבע לתשע, פתאום פונה אלינו מישהו אחר. היה זה סגן ראש העיר, יהודי שהיה לו לב חם לעניינים של תורה וקדושה, אבל הוא לא היה חרדי ולא ציפינו לעזרה ממנו.

סגנו של צילקר עבר שם ושאל אותנו למי אנחנו מחכים. אמרנו לו שאנחנו ממתנים לצילקר, כי אנחנו זקוקים לעזרה בהקצאה ל'נפש החיים' הקהילה של הגאון רבי פנחס שרייבר. כששמע את שמו של הרב שרייבר הוא מיהר להזמין אותנו להיכנס ללשכתו, לשכת סגן ראש העיר, והקדיש לנו את מלוא תשומת הלב.

התברר לנו שסגן ראש העיר, גם מחפש לפעמים דרכים להתקרב לראש העיר ולמצוא חן בעיניו, ואותו אחד שהזמין אותנו ללשכה שלו, חשקה נפשו להעניק לצילקר מתנה מאוד מיוחדת - פגישה עם הגר"פ שרייבר. היתה זו מתנה מאוד מאוד יקרה ונדירה, כי הרב שרייבר התרחק מפוליטיקאים כמו מאש, בוודאי פוליטיקאים שאינם שומרי מצוות.

**מדי בוקר הייתי קם מוקדם,
מתפלל ומתארגן ו-20 דקות
לפני שמונה בבוקר כבר
חיכיתי שם, מנסה לתפוס את
ראש העיר. אבל הוא - כבר
היה לו ניסיון של עשרות שנים
עם 'נודניקים' מהסוג הזה,
והוא התחמק פעם אחר פעם,
מה שלא גרם לי להתייאש,
המשכתי לבוא שוב ושוב...**

אתר, וכשדיברתי אתו על הסמינר הוא אישר לי בו במקום הקצאה של 3,400 מטרים רבועים, בלי להניד עפעף! כמוכן שאחר כך הוא העביר את זה בכל הוועדות הנדרשות, אבל מי שידוע איך אשדוד התנהלה בתקופתו של צילקר, יודע שכל המערכות היו חותמת גומי בידי, וכשהוא קיבל החלטה, זה היה מתבצע באופן מלא.

3,400 מטרים לסמינר בלי שביקשתי בכלל. כל מה שביקשתי זה שהעירייה תעלים עין כשאני מנחית קרוואן באופן לא חוקי, כמו שעשו כל המוסדות האחרים בעיר באותה התקופה.

רק לאחר מכן הבנתי שני דברים: קודם כל ראיתי איך עיני הבדולח של מרן הרב שרייבר זצ"ל ראו מראש שעיקר הטובה תהיה דווקא לסמינר, הרבה יותר מלבית המדרש, ודבר שני למדתי לקח נפלא.

אני הרי חיכיתי לראש העיר, הוא בא כל בוקר 20 דקות לפני השעה 8:00 והתעלם ממני, ואני כל יום קיוויתי שאולי הפעם הוא ישם לב. כשהוא איחר ללשכתו ביותר משעה, אני הייתי מתוסכל, ולא ידעתי שה' חשבה לטובה, כי אותו סגן שהיה שליח לכל הדברים הטובים האלו, היה מגיע ללשכתו רק בשעה רבע לתשע... אני השתדלתי למצוא חן בעיניו של צילקר, והקב"ה סידר לי את זה דרך מישהו אחר לגמרי.

ואז התחדדה אצלי תובנה נוספת: הרי אם הייתי מצליח לתפוס את צילקר ולמצוא חן בעיניו, אם הייתי מצליח לגרום לו להטות אוזן למה שיש לי לומר לו, והוא היה נעתר לתת 200 מטרים לבית המדרש ועוד 3,400 מטרים לסמינר, מה הייתי חושב לעצמי? איזה גאון אני! איזה מוכשר וחכם, עם הלשון החלקלקה שלי ויחסי האנוש המיוחדים שלי, הצלחתי להשפיע על האיש הקשוח הזה ולרכך את לבו. ברוך ה'...!

אבל האלוקים חשבה לטובה, הקב"ה רצה להציל אותי מהמחשבות

הוא התחנן, פשוט התחנן שניזום פגישה בין ראש העיר לרב שרייבר, הוא בטוח שזה יטיב איתנו...

אמרתי לו: "אדוני סגן ראש העיר, אני מעריך את ההצעה, אבל אני לא בטוח שאצליח לארגן את זה. הרב שרייבר הוא לא איש שאפשר לקנות בכסף, ואם הוא לא רוצה לפגוש פוליטיקאים, אז הוא לא יפגוש אותם, השאלה היא עד כמה זה עקרוני אצלו, ואת זה אני צריך לבדוק".

הגעתי לרב שרייבר והצגתי בפניו את העניין, וכששמע הרב שרייבר את שמו של סגן ראש העיר, אורו עיניו... "אני לא מתלהב לפגוש פוליטיקאים", הוא אמר לי, "אבל דווקא הסגן הזה של ראש העיר, נענה לבקשתי לפני מספר שנים בהרחבת ענייני הקדושה בעיר, שהוא מעיקרי הדת... הוא עשה אז דבר גדול ונשגב שהיו לו השלכות של קדושה בשאר חלקי הארץ... יתכן ופגישה כזאת תעזור לך עם ההקצאה לסמינר".

אני נדהמת. מה קשור הסמינר? דיברנו על הקצאה לבית הכנסת, הסמינר שלנו עוד בכלל לא נמצא בעמדה של לבקש הקצאה או תקציב עירוני כלשהו, ממש בתחילת הדרך, ובכלל, הרב דואג פה לענייני הכלל של הציבור כולו, בזמן שעוד לא סגרנו את הנושא של בית הכנסת של הקהילה שלנו...

ראש העיר אכן הגיע לפגישה שאותה סידר סגנו, הוא היה מאוד נרגש והסגן היה נרגש לא פחות. צילקר ניצל את ההזדמנות כדי לטעון באוזני הרב שרייבר, שחלק גדול מהסיפורים שמספרים עליו שהוא מתנכל לציבור החרדי וכדו', זה בכלל לא נכון, והרב שרייבר שמע אותו בסבלנות והתייחס אליו בכבוד.

אחרי כמה דקות של שיחה ניגש צילקר לגופו של עניין: "יש לכם פה קהילה גדולה", הוא אמר לרב, "מה הם הצרכים שלכם, איך אוכל לסייע?", הרב שרייבר אמר לו שבעניינים האלו יש פה אחד, יחיאל צוקר, שידבר איתו, ואני הגעתי ואמרתי לראש העיר שיש לנו עניין עם בית כנסת, היינו שמחים אם הוא ירחיב את ההקצאה בעוד 200 מטרים לפחות כדי שהמקום יהיה מתאים לקלוט את הקהילה שלנו. הוא אמר לי שאכנס אליו למחרת בהקשר לבית הכנסת.

"מה עוד אתם צריכים?", שאל ראש העיר, ואני נזכרתי שהרב שרייבר אמר לי שזה יעזור גם לסמינר. חשבתי מה אני כבר יכול לבקש? אולי במקום לשלם שכירות על דירה, העירייה תוכל לאפשר לנו להנחית קרוואן??? אמרתי לו בעדינות שאני רוצה להוריד קרוואן איפשהו, בלי אישורים חוקיים כמוכן, וכל מה שאני מבקש זה שהעירייה תעלים עין, שלא יוציאו לי צו הריסה... זה אפשרי? צילקר הסתכל עלי בחוסר הבנה: "למה להוריד קרוואן במקום לא חוקי? כשתבוא מחר, נסדר לך הקצאה!".

אני חשבתי שהעולם מסתחרר סביבי. הקצאה חוקית לקרוואן? מי היה מאמין.

למחרת הגעתי ללשכתו, וצילקר עמד בדיבורו באופן מלא, והרבה מעבר לכך. את השטח של בית המדרש הוא הגדיל ב-200 מטרים על

הקמחא דפסחא

100,000

יוצאים בימים א ללמעלה מרבו רחבי

לפי רשימות מדויקות שהתקבלו מקופות

עופות
100,000

בחלוקה מיו
זיכוי ל
עופות

200-7
משפח

מענק חג
5,500,000 ₪

בחלוקה של
מענקי חג
בצ'קים
לצרכי החג

3000-לכ
משפחות

תלושי ביגוד
9,000,000 ₪

בחלוקה מיוחדת של
תלושי ביגוד
לכל המשפחה בחנויות
המובחרות

5000-מ
משפחות

קמחא דפסחא
14,000,000 ₪

בחלוקה מיוחדת של
תלושי מזון לחג
ברשתות המזון

10,000-מ
משפחות

-47-47

א הגדול בעולם

32,000 ₪

לו מקופת העיר ת משפחות בכל הארץ

הצדקה המקומיות בכל עיר ושכונה בארץ הק'

הקופות המקומיות ששלחו את רשימות אלפי הנזקקים לקופת העיר

ירושלים

אונסדורף | אלקנה | בית וגן | בית ישראל | גאולה | גבעת המבשר | גבעת שאול | גוש שמונים | הגבעה הצרפתית | הרובע היהודי | הר נוף | מטרסדורף | מקור ברוך | מעלות דפנה | נוה יעקב | נוה צבי | סנהדריה | סנה"מ | עזרת תורה | קרית יובל | קרית צאנז | רוממה | רמות א' | רמות ג' | רמות ד' | רמות פולין | רמת אשכול | רמת שלמה | שמואל הנביא

מרכז

בני ברק | מודיעין עילית- מתן בסתר | ברכפלד | גרין פארק | אחיסמך | אלעד | ביתר | גבעת זאב | גני תקוה | עמנואל | פתח תקוה מרכז | פתח תקוה-גני הדר | קרית הרי"ם לזין | קרית יערים | תל ציון

צפון

זכרון יעקב | חיפה | חצור הגלילית | טבריה | כרמיאל | נוף הגליל | נתניה-קרית צאנז | עפולה | צפת | קרית אתא | רכסים

דרום

אופקים | אשדוד | בית חלקיה | יסודות | ירוחם | נתיבות | ערד | קרית גת | קרית מלאכי | רחובות | תפרח | שכונות בית שמש - רמב"ש א' | רמב"ש ב' | רמב"ש ג' | רמב"ש ד' | חפציבה | סלונים | יפה נוף | משכנות יעקב | רמת אברהם | קרית חסידים | בר אילן

צדקת השבת

16,000 ₪

בחלוקה של כרטיס לשבת

למשפחות נזקות ע"י קרן "צדקת השבת"

למעלה מ-1000 משפחות

והסירותי

2,000,000 ₪

בחלוקה של מענק כספי

למשפחות חולים ונכים ע"י קרן "והסירותי"

הקרן שיוסד רשכבה"ג מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל בקופת העיר - עבור חולי ישראל

למעלה מ-1000 משפחות

דגים

1,500 ₪

חזרת של קניית דגים

1000 משפחות

1800-39

"אני רואה שהרבי לא מאוד מתלהב מ'הבית של פסח', הייתי בטוח שהרבי ממש יתפעל מהחידוש הנפלא הזה. הרי זה הידור נפלא מאין כמוהו להינצל ממשוהו חמץ בפסח... ואילו הרבי הסתפק במחמאה כמו כל המחמאות שהחמיא לי על הטרקלין, על הנברשות, על הווילונות..."

רבה של כרמיאל, הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א, בשיחה מיוחדת עם 'לקראת שבת', על ההכנות לפסח, ועל הינוך הילדים בזמן הזה

יעקב א. לוסטיגמן

כשמגיעים אנו לחג הפסח, וכולנו עמלים וטורחים בביעור חמץ והכנות לחג, אנשים וטף וביתר שאת נשים צדקניות, אשר בזכותן נגאלנו ובזכותן אנו עתידים להיגאל, כדאי להיזכר בסיפור המופלא שהיה עם הרבי הראשון מבאבוב, הרה"ק רבי שלמה זצוק"ל. ומעשה שהיה כך היה:

אחד מחסידיו של הרבי היה יהודי עשיר מאוד, שהצליח בעסקיו וצבר הון רב, ובהתאם לרום מעמדו וכבוד עושרו בנה לעצמו טירה מפוארת עם מרחבים אדירים וחדושים נפלאים, שנכללו בה ביחס לאותם הימים.

למרות עושרו הרב נשאר חסיד נאמן לרבו, ומטבע הדברים ביקש בכל מאודו שיבוא הרבי לסיור בביתו-ארמונו, כדי להתרשם מהטירה המפוארת ובוסתני הפרי משובבי העין שניטעו בחצרותיה.

הרבי נעתר לבקשתו של החסיד, טייל עמו בין חדרי המבנה המפואר, התבונן בנברשות הקריסטל המשתלשלות מתקרת הטרקלין המרכזי, מישש בידיו את וילונות המשי היוקרתיים ויצא עמו לטייל בשבילים המתפתלים בינות למדשאות רחבות הידיים והבוסתנים עמוסי הפרי. ככל שהתקרב לקצה החצר, נצבעו פניו של הגביר בצבע ורדרד של נחת. הוא עומד להציג בפני הרבי את מה שבוודאי יחשב בעיניו לגולת הכותרת של כל החמדות שגלו לעיניו היום.

והנה נגלה לעיניהם בית נוסף. גדול ממדים והדור מראה. לא כמו הטירה המרכזית, אבל בהחלט בית מכובד הראוי לשמו.

תריסו של הבית מוגפים, הדלת נעולה, והעשיר מפשפש בכיסו, שולף מפתח אבל לפני שהוא פותח את הדלת, הוא מנער בקפידה את בגדיו: "זה 'הבית של פסח', הוא הסביר כשרטט של הנאה חולף בקולו. "את הבית הזה לא מנקים לפסח, הבית הזה מעולם לא ראה חמץ! כשיבוא חג הפסח אמכור את הטירה הגדולה לנוכרי למשך ימי חג הפסח, ואני ומשפחתי נעבור להתגורר בבית הנפלא הזה, שכל כולו בנוי על טהרת הפסח, ומעולם לא נכנס בו פירור של חמץ!!!"

הרבי החמיא לעשיר על ביתו, על נכסיו, הביע שמחה גדולה על כך שזכה לעשירות מופלגת שכזאת, וכמובן גם הזכיר לו ברמיזה עבה, שאת ההצלחה יש לחלוק גם עם העניים ועם מוסדות התורה והחסד, כי הרי האדם אינו נוטל עמו שום דבר לבד מתורה ומעשים טובים.

העשיר כמובן שמח לקבל את המחמאות וגם האזין ברוב קשב לדברי הכיבושין. הוא אכן פותח ידו לצדקה, וכעת הוא מקבל על עצמו אף להוסיף כהנה וכהנה, ולתת עוד יותר מכפי לימודו אשר הורגל בו עד כה.

אבל דבר אחד מציק לו... "אני רואה שהרבי לא מאוד התלהב מ'הבית של פסח'...", גישש העשיר, "הייתי בטוח שהרבי ממש יתפעל מהחידוש הנפלא הזה. הרי זה הידור נפלא מאין כמוהו להינצל ממשוהו חמץ בפסח... ואילו הרבי הסתפק במחמאה כמו כל המחמאות שהחמיא לי על הטרקלין ועל הנברשות, על הווילונות ועל בוסתני הפרי. כאילו לא היה ב'בית של פסח', איזה חידוש נפלא מאין כמוהו שכל יהודי אמור לחשוך בו ולקוות שיזכה להגיע לידי כך..."

נענה הרבי ואמר לו: "אכן צדקו דבריך. אני לא מאוד התרגשתי מ'הבית של פסח', ואסביר לך גם מדוע. אם היה בזה משום חומרה או הידור מצווה, אין לי ספק שהייתי רואה את אבי ואת סבי הקדושים נוהגים כך. אבל הם לא נהגו כך, הם עמלו לנקות את הבית, התאמצו לבער את החמץ, הם לא חיפשו להקל על עצמם עם בית מיוחד לפסח, ולכן חוששני שאין מקום לחומרה היתירה הזאת..."

הסיפור הזה עם הרבי מבאבוב זיע"א, חביב מאוד בעיני, משום שהוא מחדד לנו את נקודת המבט. למה מנקים את הבית לפסח? לא רק כדי

שיהיה נקי מחמץ, כמובן שזאת המטרה העיקרית, לקיים את מצוות התורה של 'תשבינו שאור מבתיכם'.

אבל יש כאן עוד רובד. החלק של המלאכה, הקרצוף, השפשוף, השטיפה והחיפוש אחר כל פירור של חמץ, יש לו עוד מטרה, מעבר להשגת היעד של בית נקי מחמץ. הרעיון הוא שהאדם יביא את עצמו למצב שהוא נקי מחמץ רוחני, לבדוק את בדקי הלב שלו עצמו בזמן שהוא בודק את הבית מחמץ, לשפשוף לקרצף ולמרק את עצמו, את הנשמה שלו ואת הלב שלו, מהלכלוך והסיאוב של היצר הרע והחטאים הנגרמים בעטיו. אם נעתיק את עצמנו לדירה אחרת ונשאיר את הבית של כל השנה כשהוא בלתי מזוהר, מה הועילו חכמים בתקנתם?

הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל, אמר רעיון יסודי מאוד. דרך העולם הוא שכששני ידידים נפגשים בבוקרו של החג הראשון של פסח, הם שואלים ודורשים זה בשלומו של זה, ומתעניינים, "נו... מתי סיימתם את ליל הסדר?", וכל המרבה לאחר ולנקוב בשעה קרובה יותר לאור הבוקר, הרי זה משובח (בדרך כלל המאחר שוכח לציין מתי התחיל את ליל הסדר...).

אומר רבי יצחק הוטנר: השאלה הזאת היא שאלה מכשילה ולא נכונה. לסיים את הסדר? חלילה! זה מקביל לשאלה של אחרי הפסח: "איך עבר עליכם הפסח". הפסח עבר? אבוי לנו אם זה המצב, לא לקחת ממנו כלום, לא הכנסת אותו ללב שלך?

נראה שיש כאלו שאצלם עדיין פסח כמו במצרים, שהקב"ה פוסח עליהם וחג הפסח פוסח עליהם. חלילה לנו מלהיות מהם, אנחנו צריכים לקבל את הפסח מתוך הבנה שהוא בא לשנות אותנו, הוא בא להישאר אתנו גם לאחר שיחלוף ויעבור כביכול.

ישנה אמרה שכמדומני שהיא מופיעה באלשיך הקדוש, או נאמרה משמו. ניסיתי לחפש ולא מצאתי, אבל את האמרה הזאת צריכים לשנן בכל מקרה, ומי שאמרה בוודאי אדם גדול היה:

כתוב בפסוק: "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם", אומר האלשיך הקדוש, כשמגיעה השבת, צריך כל יהודי לחשוב לעצמו- זאת לא 'סתם שבת', או 'עוד שבת' כמו כל השבתות. לא ולא. השבת הזאת היא שבת היסטורית. לעשות את השבת, איך עושים שבת? לדורותם! זאת שבת לדורות, ההשפעות שלה יישארו איתי כל ימי חיי ואותם אני מעביר גם לילדים שלי אחרי, והם בתורם יעבירו אותן לדורותיהם אחריהם עד עולם. כי השבת לא 'עוברת', היא לא 'מסתיימת'. היא נשארת אתנו לדורות.

זאת צריכה להיות ההסתכלות גם על ליל הסדר, על חג הפסח וכמובן גם על ההכנות לחג הפסח. כי ההכנות עצמן, גם הן משפיעות על הנפש ועל הנשמה הקדושה שבתוך כל אחד ואחד מאתנו, ואנחנו צריכים לקחת אותן אתנו לדורות.

אבל אחרי כל ההכנות, חשובות ככל שתהיינה, מגיע עיקר העיקרים, הלא הוא ליל הסדר, וגולת הכותרת של ליל הסדר זאת כמובן מצוות 'והגדת לבנך', ולכן ננצל את ההזדמנות ואת הבמה הנכבדה, כדי

להביע נקודה חשובה בעניין זה של חינוך הבנים, ואם יועיל הדבר בבית אחד מישראל, והיה זה שכרינו.

שמעתי פעם מעשה אודות יהודי שהדפיס משניות מצוירות לילדים, באופן הממחיש את הנלמד. הוא רצה להכניס את המשניות הללו בתלמודי התורה ובבתי הספר התורניים, ולכן פנה ליו"ר החינוך העצמאי באותם ימים, הגאון רבי שרגא גרוסברד זצ"ל, הציג בפניו את המשניות המצוירות, וביקש ממנו להכניס את המשניות הללו לתוך הרשימה של ספרי הלימוד בבתי הספר של החינוך העצמאי.

רבי שרגא עיין במשניות, התרשם מאוד, אבל מאחר והיה זה חידוש שלא היה כמותו קודם לכן, הוא לא רצה להכניס דבר כזה לתלמודי התורה לפני שיקבל הכוונה מדעת תורה.

הוא נכנס למרן הגרא"מ שך, ופרש בפניו את השאלה. הרב שך הרהר בדבר ולאחר מכן השיב לרבי שרגא: "הרי אתה נוסע בימים הקרובים לארה"ב, שם תפגוש בוודאי את מרן הגאון רבי משה פינשטיין, אם כן למה אני צריך להכריע בסוגיא כבדת המשקל הזאת? שאל את רבי משה עצמו, והוא יהיה זה שיכריע".

כשהגיע רבי שרגא לארה"ב, הציג את השאלה בפני רבינו בעל ה'אגרות משה', שציטט על אתר את דברי התוס' רי"ד במסכת מגילה (ג ע"א), על מה שאומרת הגמרא שכשכתב רבי יהונתן בן עוזיאל את התרגום על נביאים וכתובים, נודעוהו ארץ ישראל 400 פרסה על 400 פרסה, ויצאה בת קול ואמרה "מי גילה רז זה לבני".

שואל התוס' רי"ד, למה זה כל כך נורא? למה צריכה הארץ להזדעזע? הרי רבי יהונתן בן עוזיאל בעצם פתח פתח לידיעת התורה, יש פסוקים שעד היום רוב רובם של האנשים לא הבינו אותם, ועכשיו הם ברורים ונהירים, למה יש פה משהו שמצדיק את הזעזוע הנורא? אלא מתרץ התוס' רי"ד, שהפירוש הזה מוריד מעמל התורה. אם עד עכשיו היו יהודים צריכים להתייגע רבות כדי להבין את הפסוקים הללו, עכשיו הם מציצים בתרגום והכל בהיר ומחורר, בלי עמל ויגיעה. על כך הזדעזעה ארץ ישראל, על הירידה הצפויה בעמל התורה.

על בסיס העניין הזה, הורה רבי משה פינשטיין שלא להכניס את המשניות המצוירות לתלמודי התורה, וכך אכן עשה רבי שרגא גרוסברד.

אבל אם נסתכל מסביבנו, מה אנחנו רואים? משניות מצוירות? זה שייך לדור הקודם. בזמנינו יש לנו גמרות מכל רחבי הש"ס למבוגרים, לא לילדים, והן מצוירות בצוירים צבעוניים עם הדמויות של תלת מימד.

מה הפשט? למה באמת אנחנו צריכים את כל העזרים הללו, אחרי שרבי משה פינשטיין הכריע מה שהכריע?

התשובה היא שהשתנו הדורות. מה שהיה נכון אז, היה נכון באותם ימים, אבל מאז התפתחה המדיה העולמית, הדיגיטלית והאלקטרונית. העולם כולו הפך יותר צבעוני, כל דבר מגיע עם הסברים וצוירים והדגמות והמחשות, הדור נחלש, חייבים להתאים גם את הביאורים על הגמרא והמשניות בהתאם, אחרת מספר הלומדים ילך ויפחת חלילה וחלילה.

והיסוד הזה מונח וקובע במסמרות של ברזל בתוך דברי הפסוק:

בבית שלו עם מכשיר קטנטן ביד וכל העולם מגיע אליו, לתוך הבית עם הדלת הנעולה והתריסים המוגפים. אי אפשר לברוח מהניסיונות הללו כמו שפעם יכולנו לברוח.

החינוך של הילדים צריך להיות 'ביום ההוא'. בהתאם לזמנים שלנו. צריכים להחמיא להם, לדבר אליהם בכבוד, לתת להם את ההרגשה שהם חשובים לנו. יש הורים שמצפים מהבן שלהם שיהיה גדול ממשו רבינו, מחמיאים לאחים שלו, ומשאירים אותו רעב וצמא למחמאות, שוכחים אותו בצד ופוצעים את הנשמה שלו בלי לשים לב, שולחים אותו במו ידיהם לחפש מחמאות במקומות אחרים, לא עלינו. היה לי סיפור עם בחור בישיבה, שבמשך שבועיים היה מאחר מדי יום לתפילה. כמובן שאי אפשר לעבור על כך לסדר היום כאילו לא קרה דבר, יש סדרים וזמנים.

ניגשתי לבחור היקר הזה ושאלתי אותו שאלה: "תגיד לי, אם אתה היית ראש הישיבה והיית רואה בחור שמאחר לתפילה במשך שבועיים, מה היית עושה בנידון?"

הבחור תלה בי עיניים קצת מבוהלות: "הראש ישיבה מתכוון שאני אמליץ לו על עונש הולם, למי שמאחר לתפילה במשך שבועיים?". אמרתי לו "לא יקרי. לתת עונשים אני לא צריך את העזרה שלך. כל אחד יכול להמציא עונשים מקוריים ומעניינים, ואולי אפילו מאוד מרתיעים... אבל אני לא רוצה להעניש אותך, אני רוצה לרומם אותך, לגרום לך לרצות להשתנות, ולכן אני שואל מה מדבר אליך, מה יכול לגרום לך להתרומם ולהתחיל להקפיד יותר על העניין הזה של התייצבות בזמן לתפילה בישיבה?"

הבחור הבטיח לחשוב על כך, ובינתיים לא חזר אלי עם תשובה... ובעצם התשובה פחות חשובה. הרעיון הוא לתת לו את ההרגשה שבעצם זה בידיים שלו, אם הוא רצה, הוא יכול להשתנות, כי בזמנינו אנחנו צריכים להשקיע בעידוד, פחות ענישה, פחות תלונות על הילד, בוודאי שלא להעליב אותו ולהשפיל אותו וחלילה, אלא ההיפך, לעודד ולעודד לדרך הטובה, זאת העצה היחידה בדורנו, ורק כך נוכל לקיים 'והגדת לבנך' ביום ההוא.

אבל לפני שנסיים אני רוצה להוסיף עוד חידוד אחד קטן. פעם שוחחתי עם עיתונאי שאמר לי שכשהוא כותב נגד פוליטיקאי כלשהו, הוא מסתבך עם אדם אחד. לעומת זאת, אם הוא כותב בעד פוליטיקאי כלשהו - הוא מסתבך עם הרבה מאוד אנשים אחרים. למה? כי אנשים מתקשים לראות שמישהו אחר מקבל מחמאות והם עצמם נשארים בצד.

ואם כך באנשים מבוגרים, אומנם פוליטיקאים אבל בכל זאת מבוגרים... מה נאמר כשמדובר בילדים קטנים או בבחורים צעירים???

"והגדת לבנך... ביום ההוא!". ההגדה לבן צריכה להיות בהתאם ליום ההוא. לא הרי 'והגדת לבנך' של לפני 50 שנה, 'והגדת לבנך' של היום. הדורות השתנו, הילדים השתנו, ההורים השתנו, צורת החינוך צריכה גם היא להשתנות. מי שיחנך את הילד שלו בצורה שהסבים שלנו חינוכו את ילדיהם, יקבל תוצאה מזעזעת רח"ל.

כלפי מה הדברים אמורים? יש 'אור החיים' נורא בפרשת תצוה. דברים שאלמלא היו כתובים במפורש על ידי קדוש ישראל רבינו חיים בן עטר, לא היינו יכולים להוציא אותם מהפה שלנו.

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך", שואל האור החיים הקדוש: מה זאת הלשון הזאת של 'ואתה תצוה'. למה לא 'תאמר', 'תדבר', 'תגיד', 'תבקש'? למה לשון ציווי?

מסביר ה'אור החיים' הקדוש שהקב"ה חשש שמשו רבינו לא יפגע. הוא היה זה שהוציא את ישראל ממצרים והוביל בראש, הוא היה השליח לתת את התורה, הדמות הדומיננטית ביותר ללא ספק עד הרגע הזה, ועכשיו הוא בונה משכן ומי מתמנה להיות הכהן הגדול? אחיו אהרן הכהן. מעכשיו מרכז הכובד עובר לאהרן הכהן, הוא יהיה זה שילבש את בגדי הכהונה, הוא יכנס אל הקודש ואל קודש הקדשים, הוא ידליק את הנרות במנורת הזהב יום יום. ומשה רבינו? ובכן, הוא יישאר באוהל ואף יאסר עליו להיכנס למשכן כי הוא אינו כהן.

לכן אמר לו הקב"ה "ואתה תצוה". נכון שאהרן יעשה את העבודה, אבל מכח מה? מכח הציווי שלך. אתה נשאר המלך של עם ישראל, והשליחים שלך יעשו את הציווי שלך במשכן ובכל התחומים.

רבותי, אנחנו צריכים להזדעזע כשקוראים כזה אור החיים הקדוש. משה רבינו! העניו מכל האדם אשר על פני האדמה. פה אל פה אדבר בו, עבד נאמן קראת לו... משה רבינו ייעלב? צריכים לתת לו פיצוי, להסביר לו שלמרות שמרכז הכובד עובר למקום אחר, הוא עדיין זה שמצווה?

כמובן שאין לנו השגה בכלל מה זה משה רבינו, ומה זה נקרא לפייס את משה רבינו. צריכים את הרוח הקודש של האור החיים הקדוש כדי להבין את הדקות של העניין שהוא רחוק מההשגה שלנו מרחק שנות אור.

אבל אנחנו כן צריכים ללמוד מזה איך להתנהג בבית פנימה. הורים יקרים, אבות טהורים ואימהות צדקניות. הילדים שלנו גדלים בדור בעייתי מאוד. רוחות פרצים מאיימות עליהם מכל צד. הטכנולוגיה הגיעה לשיאים, הפיתויים נוראיים. אם בעבר אדם היה צריך לקבל החלטה כדי לחטוא ולצאת מביתו לשם כך, היום הוא יושב

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אני באופן אישי, מספר כל שנה בתחילת ליל הסדר, את המעשה הנפלא ששמעתי מידידי הגה"ח רבי ישראל נח גולדברג שליט"א, ששמע אותו מפיו של החסיד הישיש רבי משה בויס זצ"ל, שתיאר באוזניו איך היה נראה ליל הסדר אצל הרבי הקדוש בעל ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר, לפני כ-150 שנה

הסופר הנודע הרה"ג יאיר ויינשטוק עם הדרכה מפורטת, כיצד תספרו לילדים את סיפור יציאת מצרים בצורה מרתקת שתגרום להם להישאר עם פה פעור

יעקב א. לוסטיגמן

חלק מהאנשים התברכו ביכולת לספר סיפורים, חלקם יודעים לעשות זאת היטב בכתב, אחרים יודעים לספר סיפורים בעל פה, ויש כאלו שלא ממש יודעים לספר סיפור. זה תמיד יוצא להם יבש ומשעמם.

במשך כל ימות השנה, מדובר בבעיה שאפשר לחיות איתה. לא כולם יודעים לשיר, לא כולם יודעים לרקוד, לא כולם יודעים לדבר ברהיטות, לא כולם יודעים לספר בדיחות ולהצחיק קהל, ולא כולם יודעים לספר סיפורים. לא נעים, לא נורא...

אבל כשמגיע ליל חג הפסח, החיסרון הזה הופך להיות בעייתי מאוד. וזאת, משום שהתורה הקדושה ציוותה עלינו 'למען תספר'. 'והגדת לבנך'. צריכים לספר לילדים את סיפור יציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח.

הבעיה גדולה שבעתים כשמדובר בסיפור שכולם מכירים, כולל הילדים הקטנים. הגנות בגן, המלמדים בחיידר, בכיתות הנמוכות ביותר, מספרים את סיפור יציאת מצרים החל מהיום שלמחרת שושן פורים. במקרים רבים, הילדים יודעים את הסיפור טוב יותר מהוריהם ובקיאים יותר מהם בפרטים הקטנים...

אם מגיע אבא עם כשרון סיפור בריא ומפותח, הוא יכול לספר מחדש את אותו הסיפור בצורה מושכת ומעניינת, אבל אם הוא קצת פחות מוכשר בתחום הסיפורת, אנחנו נכנסים לבעיה רצינית. איך נוכל לקיים את מצוות 'והגדת לבנך' בהידור?

עם השאלה הזאת ניגשנו אל אחד מ'בעלי המספרים' המוכשרים ביותר בדורנו, הלא הוא הרה"ג רבי יאיר ויינשטוק מחבר ספרי 'סיפור לשבת'. הרב ויינשטוק מספר את סיפורי הצדיקים תחת שמו המלא, וכותב בנוסף ספרים רבי מכר עם סיפורים עלילתיים, תחת שם העט 'מ. ארבל'.

מעטים יודעים לספר סיפורים כמו הרב ויינשטוק, וחשבנו שאולי הוא יוכל להעניק לקוראי 'לקראת שבת' כמה 'טיפים' ועצות נחמדות שסייעו להם להנגיש את סיפור יציאת מצרים בצורה שתגרום לילדים לשבת כשהם פעורי פה, ובולעים בצמא כל מילה. "אקדים ואומר", הוא פותח בצניעות אופיינית, "שלא הרי כתיבת הסיפור כהרי הסיפור בעל פה, ולא פעם נתקלתי באנשים שיודעים

לספר את הסיפורים שאני כתבתי, בצורה הרבה יותר מרתקת ממני, כי בתחום הסיפור בעל פה, הם כנראה מוכשרים יותר ממני... "אבל מאחר והזדמנה לידי מצווה זו של זיכוי הרבים, אני אשמח לתת מעט מניסיוני כדי לסייע ליהודים אחרים לקיים את מצוות 'והגדת לבנך', בהידור גדול יותר.

"בראש ובראשונה, צריכים לדעת שכדי לספר סיפור בצורה טובה, צריכים לייצר אווירה מתאימה.

"אף אחד לא קורא סיפור כשהוא רץ לתחנה כדי להספיק את האוטובוס שעוד רגע בורח לו. את הסיפור קוראים כשישבים על הכורסה, עם כוס תה, מתחת למזגן שמנעים את האווירה, והמהדרים גם מעבירים את הטלפון למצב שקט כדי שיוכלו להתרכז בקריאה ולהפיק ממנה את העונג המירבי.

"כשאתה מגיע לליל הסדר ויש בבית בלגאן, ילדים בוכים ומבוגרים משוחחים, זה כמובן יהיה קשה יותר לספר את הסיפור, ולא תמיד יש לנו אפשרות לשלוט באווירה ולתזמן אותה, אבל צריכים לעשות את מה שאפשר, בלי לחץ כמובן, כדי שהאווירה תהיה נוחה ונעימה לסיפור".

להבין את החשיבות

"צריכים גם להבין את החשיבות של סיפור יציאת מצרים, ואת

"מה היה מזג האוויר באותו יום? האם הקור חדר לעצמות או שהחום העיקר על הבריות? כלל גדול הוא שגיבור הסיפור תמיד צריך להצטמרר מקור, או לנגב את אגלי הזיעה המתגלגלים על מצחו. "איפה זה קרה, הבית היה בית מרווח ומפואר, או אולי בקתה צרה ומטה לנפול? גיבור הסיפור היה עבדקן בעל כרס משתפלת או שהוא היה צנום וגבה קומה?"

"ומה הם קולות הרקע? שומעים ציוץ ציפורים? קול פסיעות? המולת רחוב? יש שם בית חרושת סמוך, או אולי כביש סואן?"

"ואם אנחנו מדברים על השעבוד במצרים, זה לא יהיה חכם לספר רק על העבודה עצמה: "הם עבדו קשה, אספו תבן, ערבבו עם הטיט ויצרו לבנים, לאחר מכן בנו קיר ולמחרת עשו את אותו הדבר". כמובן שזה משעמם מאוד.

"אבל אם אנחנו מתארים את היהודי הצנום שכל גופו מזיע, השמש קופחת על ראשו והחום מאיים לעלף אותו, ולעומתו את המצרי השמן עם הבגד האדום הרועש, והשרשרת הגדולה על צווארו, שיש לו על היד קעקוע עם ציור של אריה והוא מחזיק בפרגול שעשוי מעור של נמר... זה כבר נשמע אחרת... אף ילד לא יישאר אדיש אל התיאורים הללו".

להיכנס לתוך הדמות

עוד נקודה חשובה לא פחות מעלה הרב ויינשטוק בדבריו: "ההבדל בין סופר טוב לסופר פחות טוב, תלוי במידה רבה ביכולת שלו להיכנס לתוך הדמות". זה אגב מה שמייחד ציירים טובים יותר.

"איך זה מרגיש להיות עבד? מה מרגיש היהודי הזה במצרים, כשלוקחים לו את התינוק וזורקים אותו ליאור. איך האמא רצה אחרי המצרי וצורחת צרחות אימות, איך מרגיש יהודי שרואה את המצרי האכזר מצליף באבא שלו בגלל שהוא 'התרשל' מעט באיסוף התבן ללבנים. איך מרגיש האבא כשהוא רואה שרותמים את הבן שלו למחרשה, ומציליפים בו בעוצמה רבה כדי לחרוש את השדה.

"האם אתה מסוגל להוריד דמעות על הילד ההוא שטבע עכשיו ביאור? אם אתה לא מסוגל לבכות עליו, עוד לא הצלחת להיכנס לדמות!!!

"כמובן שזה לא קל לכל אחד, צריך יכולת לדמיין את זה בפני עצמך בצורה חיה. אבל חשוב לזכור שאי אפשר לספר את הסיפור ולהכניס את השומעים אל תוכו, אם המספר עצמו לא נכנס פנימה אל תוך הדמויות!

"ולכן אני ממליץ למי שעניו בראשו, לשבת עוד לפני ליל הסדר, בימים שלפני החג, וגם בערב החג עצמו, אם הדבר אפשרי, לעצום עיניים ולדמיין את עצמך שמה, במצרים, חם לך, קר לך, הבגדים קרועים, הידיים מגוידות, הילדים רזים, כחושים, מלוכלכים, הבית פרוץ מכל הכיוונים, והעבודה קשה מנשוא, וזה לא רק יום או יומיים, זה כל החיים!!!

"מי שיצליח להיכנס לדמות, מובטח לו שסיפור יציאת מצרים שלו ייראה אחרת".

החשיבות העצומה של הלילה הזה, ליל הסדר", אומר הרב ויינשטוק. "אני באופן אישי, כל שנה, בתחילת ליל הסדר, אני מספר את המעשה הנפלא ששמעתי מידידי הגה"ח רבי ישראל נח גולדברג שליט"א, ששמע אותו מפיו של החסיד הישיש רבי משה בונים זצ"ל, שתיאר באוזניו איך היה נראה ליל הסדר אצל הרבי הקדוש בעל ה"שמח ישראל" מאלכסנדר, לפני כ-150 שנה. הוא היה מתאר איך ה"שמח ישראל" נכנס לאולם הגדול שהיה מלא וגדוש בחסידים, כשפניו חיוורות כסיד, הוא הכריז "מי שלא מאמין שהלילה הזה אפשר לצאת מהמדרגה הנחותה והנמוכה ביותר ולהגיע למדרגה הגבוהה ביותר - הוא הבן הרשע שעליו מדברת ההגדה", ואז הלם הרבי בעוצמה בשולחן עד שהכלים שהיו עליו נעתקו ממקומם, ופניו האדימו כלפידים.

"הסיפור הזה, אם מספרים אותו בצורה הנכונה, עם רטט של קדושה, מכניס את כל המשתתפים ב'סדר', לאטמוספירה אחרת! "כמו כן אני תמיד מזכיר את דברי קדשו של הרבי ה'דברי יואל מסאטמאר' שהיה אומר שמי שלא רואה את אליהו הנביא בליל הסדר, הוא לא בנאדם בכלל..."

"כמובן שאנחנו לא מחזיקים בדרגות כאלו, אבל אנחנו צריכים לדעת שהיו צדיקים שהחזיקו בזה, ושהלילה הזה הוא לילה מאוד מאוד גדול וקדוש, זה לא סתם אסיפה משפחתית נחמדה ונעימה ששרים ואוכלים והולכים איש איש לדרכו, אנחנו באים ללילה הזה עם מטרה לקחת ממנו כמה שיותר לשאר ימות השנה.

"מדי שנה אני גם משתדל שיהיו כמה דקות של שקט ואז אני מקריא את הקטע מהזוהר הקדוש, שמופיע בהתחלה בחלק מההגדות, ובו מתאר הזוה"ק איך הקב"ה וכל הפמליה של מעלה באים לבתיהם של ישראל בלילה הזה, כדי לשמוע אותם מספרים ביציאת מצרים, וכמה שעשועים גדולים ושמחה גדולה יש בשמים מהסיפור שיהודים מספרים ביציאת מצרים, וגם זה כדי להוסיף אווירה של רצינות והתרגשות.

"אצלי בבית באופן אישי זה קל יותר, כי הילדים וכל המשפחה יודעים שכל המנהגים והניגונים שאנחנו שרים בלילה הזה קיבלתי אותם מורשה מאבי מורי הגה"צ רבי שלמה מנחם ויינשטוק זצ"ל, שייצר ליל סדר מאוד ייחודי בשילוב של אבותיו - אדמו"רי בית לעלוב, וחמיו הלא הוא סבי הגה"ק רבי חנוך חיים הכהן זצ"ל, המקובל הפלאי מבתי מונקטש, שכל הליכותיו היו טמירות ונעלות ומבוססות על יסודות קבליים מובהקים, כך שכל האווירה בלילה הזה מאוד מאוד נעלה ומיוחדת ודמותו של אבי מורי עורך את הסדר עדיין חקוקה בלב ילדי, כי ב"ה זכיתי לשבת עם כל בני ביתי בסדר שלו במשך עשרות שנים, אם בביתו שלו ואם בביתי, כך שהמורשת הזאת עדיין חקוקה אצלנו מאוד חזק ב"ה".

לייצר אווירה

ועכשיו לגופה של המלאכה: "כשאני כותב סיפור, או כל סופר אחר, אנחנו לא מסתפקים רק בסיפור עצמו, אלא גם עוסקים ביצירת הרקע שמסביב.

מדרשים לא מוכרים

"עניין נוסף שכדאי להיערך אליו מראש, לתת לילדים 'ערך מוסף'. הרי את הסיפור הם מכירים ב"ה, היום אפשר דרא וכל הילדים והילדות לומדים במוסדות מסודרים שמלמדים אותם את סיפור יציאת מצרים.

"החכם עיניו בראשו, להתכונן לפני ליל הסדר, אפשר שבוע לפני ואפשר גם יותר, ולעין במדרשי חז"ל, יש ב'לקוט מעם לועז' ויש עוד מדרשים רבים אחרים.

"אני אתן דוגמה אחת קטנה... מכת ארבה, אנחנו כולנו רגילים לחשוב שארבה זה חגבים קטנים כאלו, שמגיעים בהמוניהם, כמו להקה של מקקים קטנים, בכפולות של מיליארדים, שמתנפלים על כל הצומח ומחסלים אותו.

"אבל יש מדרש שאומר שה'ארבה' היה גדול, ענק! הם היו יורקים אש, היתה זו סכנת נפשות לעמוד לידם, הם יכלו להרוג אנשים בריקה אחת. הופה!!! עכשיו הילדים כבר מקשיבים, יש כאן צבא ענק של 'רחפני נפץ', הם באים בהמוניהם, אוכלים הכל ומי שמעז להתעסק איתם חוטף יריקה אדירה של אש שמשמידה אותו במקום. זה מעניין!

"כאלו מדרשים יש לאלפים, צריכים להתכונן, ללמוד אותם, ולספר אותם בליל הסדר ומי שיעשה כך, מובטח לו שהילדים שלו יקשיבו לסיפור יציאת מצרים שלו, ויבקשו עוד ועוד".

בלי לחץ!

"ולסיום אני אתן 'טיפ' אחד נוסף שלא קשור לעצם הסיפור אבל כן חשוב מאוד לדעתי לעשות אותו, וזה להכניס הרבה 'ברען' ושמחה בלילה הזה.

"אומרים את ההלל, נו... השאלה איך אומרים אותו? עם הנוסח המקובל בבתי הכנסת, זה נחמד, זה אפילו יפה, אבל זה לא מספיק.

תכניסו שירים, בהלל, בפיוטים במזמורים, לשיר עם הילדים, מותר לכם לקום ולרקוד איתם קצת באמצע ליל הסדר.

"גם בתחום הזה, מי שעניו בראשו יכול להכין מראש ניגונים מעניינים ומושכים, ואם הילדים לא מספיק מכירים אותם, אפשר להדליק מוסיקה בבית בימים שלפני פסח ולהשמיע את השירים הללו, אם יש לכם ניגון מיוחד על 'אחד מי יודע', אפשר לשיר אותו עם הילדים גם בליל שבת הגדול וגם במוצאי שבת הגדול או בכל הזדמנות אחרת, כדי שהם ידעו ויכירו את הניגון היטב, וכך בליל הסדר האווירה תהיה שמחה ונעימה.

"ואחרי הכל", מסכם הרב ויינשטוק, "צריכים לזכור שהילדים הם ילדים, הם לא מכונות, וזה לא 'תוכנית כבקשתך'. לפעמים, דווקא הרצון העז של ההורים שהילדים ישירו וישמחו וישתפו פעולה, מייצר אצלם ריאקציה. צריכים להיזהר מאוד שזה לא יהיה בכפייה חלילה כי אז יצא שכרו בהפסדו, והילדים יעדיפו לדלג על הלילה הזה כי הוא ישאיר להם רק משקעים רעים חלילה וחס.

"אם הילדים עייפים ולא משתפים פעולה, צריכים לדעת גם לוותר על כל התוכניות אם אין ברירה, פשוט להרפות את הלחץ, בשנה הבאה יהיה עוד ליל הסדר, הילדים יהיו יותר גדולים וישתפו פעולה בצורה טובה יותר. זה חייב לבוא בלי לחץ, כי כמו שאי אפשר לשמוע סיפור כשאתה רץ להספיק את האוטובוס, גם אי אפשר להתענג על סיפור כשהוא מגיע ממשהו שמכריח אותך לשבת, ומאיים עליך שאם לא תקשיב לו, הוא יטפל בך בכל חומר הדין...

"והכי הכי חשוב, להקדים ולומר כמה פרקי תהילים ולהתפלל לקב"ה שיזכה אותנו לנהל את ליל הסדר בשמחה ובנחת, באוויר הטובה ולקיים בהידור רב את מצוות 'והגדת לבנך' ואת שאר המצוות הגדולות שמקיימים בלילה הקדוש והנשגב הזה, ויהי רצון שנזכה במהרה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים עוד בשנה זו, אמן כן יהי רצון".

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
השי"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

אבא שלו החל לטפס במדרגות ולהתקרב לבית המדרש בחולון. מישהו הספיק לזהות את האבא בשנייה האחרונה והתריע בפני הבן: "אבא שלך, כאן, עוד שנייה הוא נכנס". הבן המבועת זינק ממקומו, ורץ לארון הקודש, פתח את הדלתות ונכנס לתוכו

מגיד המישרים הנודע הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א, בשיחה מרתקת על חוזרים בתשובה, התשובה המיוחדת של מרן, והדרך הנכונה ללמד תורה לילדי ישראל

אליעזר (לייזר) רוט

ידוע ומפורסם בפי כל שכשבני ישראל היו במצרים, הם היו שקועים במ"ט שערי טומאה, ומובא מהאר"י הקדוש, שאם היו נשארים עוד רגע אחד קטן במצרים, כבר היו שוקעים חלילה וחס בשער ה-50, רחמנא ליצלן. כך הם היו במצב הזה, עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם ממצרים, הוציא אותם החוצה מהטומאה הנוראה הזאת, ואז הם הלכו ויצאו שער אחרי שער מכל 49 שערי הטומאה, וכעבור 49 ימים נטהרו מטומאת מצרים וכבר היו מוכנים לקבל את התורה.

רבתי, אני שואל אתכם שאלה... הגמרא מספרת על רבי אלעזר בן דורדיא שהיה שקוע בחטאים נוראים, והיה ממש מחזר אחר עבירות רחמנא ליצלן. אבל ביום שבו הוא החליט לחזור בתשובה, הדרך היתה מאוד קצרה. הניח ראשו בין ברכיו ובכה: "שמים וארץ בקשו עלי רחמים", ענו לו השמים והארץ, עד שנבקש עליך, אנחנו צריכים לבקש על עצמנו, ביקש רבי אלעזר: "חמה ולבנה בקשו עלי רחמים", והשיבו לו תשובה דומה עד שלבסוף אמר אמר: "אין הדבר תלוי אלא בי".

הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה: רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא.

הוא לא היה צריך 49 ימים כדי להיחלץ מ-49 שערי טומאה, הוא לא היה זקוק לשום תהליך של התנקות והיטהרות. הוא עשה תשובה, ובאותו הרגע הוא הפך לצדיק גמור, עד שחז"ל מכנים אותו 'רבי' ויצתה בת קול לכבודו והזמינה אותו לחיי עולם הבא.

הגעתי פעם לשמוע הרצאה מפיו של מזכה הרבים, ומי שהורה דרך תשובה לרבים, הגאון רבי אורי זוהר זצ"ל. היו שם אלפיים איש, ורבי אורי זצ"ל, שהיה איש מרשים בכל קנה מידה עשה על כולם וגם עלי רושם מאוד חזק.

אבל יותר מהכל אני התרשמתי כשראיתי אותו מברך 'אשר יצר' בפינה. איזו יראת שמים! זה היה מחזה מיוחד במינו, וזה השפיע עלי יותר מכל הדרשה שנשא בפני הציבור.

שאלו פעם את ר' אורי: "תגיד, כמה זמן לקח לך לחזור בתשובה?" התשובה שלו היתה קצרה מאוד: "חמש דקות!"

פגשתי את הרב זילברמן זצ"ל, הוא סיפר: "שאלתי אותו אם הוא יכול

להוכיח לי בתוך חמש דקות שמושה אמת ותורתו אמת, הרב זילברמן אכן הצליח לשכנע אותי בצדקת הדרך של תורת ישראל, ובתוך חמש דקות הייתי בעל תשובה גמור!"

כמובן שאחרי אותן חמש דקות היה לו הרבה מה ללמוד ולהשלים, ומכריו מספרים שרבי אורי היה מסתגף במשך שנים כדי לכפר על עוונותיו, הוא היה ישן בלילות על גבי דלת, כי לא רצה ליהנות משכיבה על מזרן כל עוד לא כיפר על עוונותיו בצורה מספקת לדעתו.

אבל את עיקר העיקרים הוא עשה בחמש הדקות הראשונות, כל השאר היה בבחינת 'ואידך זיל גמור'.

ולמעשה זה כתוב במפורש בשערי תשובה לרבינו יונה: הוא כתב מה זה בעל תשובה? אדם שמקבל על עצמו לשמוע את מוסר המוכיחים ולקבל את עצתם, הרי הוא בעל תשובה גמור.

יש פסוק בתהילים: "כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו", ושמעתי שאומרים פשט, שזה כמו אדם שעומד עם הפנים למזרח - הוא פונה למזרח, ברגע שהוא מסובב את פניו למערב, הוא פונה למערב, כלומר, ההבדל בין מי שפונה למזרח למי שפונה למערב - הבדל של פחות משניה, שיעור הזמן שלוקח לסובב את הפנים לצד הנגדי.

אותו הדבר בדיוק לגבי בעל תשובה. יש אדם שפונה לעשות עבירות ולחיות חיי הפקר. ברגע שהוא מסובב את הפנים שלו לצד השני ומקבל על עצמו עול תורה, הוא כבר בעל תשובה גמור. כרחוק מזרח

ממערב, הרחיק ממנו את פשעו, באותה השנייה הוא כבר הגיע למצב שזדונות נעשים לו כשגגות אם חזר בתשובה מאימה, ואם עשה זאת מאהבה, הזדונות נעשים לו לזכויות. עד כאן הכל ברור ויפה... ועכשיו נגיע לשאלה הקשה... אם לחזור בתשובה זה כל כך קל, אם אפשר בשניה אחת להפוך לבעל תשובה גמור, למה היו צריכים בני ישראל להמתין 49 ימים כדי לצאת ממצ"ט שערי תשובה. למה זה לא קרה ברגע אחד???

ביום מן הימים הגיעה שיחת טלפון מאוד מפתיעה במשרדי 'אנחנו וצאצאנו', שזכיתי לנהל אותו. על הקו אבא של ילד שמספר שהילד שלו לא מוכן בשום אופן ללמוד איתו בחברותא, ולכן הוא לא יכול לבוא אתו ללימוד ב'אבות ובנים'. האבא מבקש לאפשר לילד ללמוד לבד, כי חבל שהוא יפסיד.

לא ידעו מה לענות לו, ובאו לשאול אותי. אמרתי להם, תעבירו אותו אלי, אני רוצה לשוחח עם האבא הזה ישירות. חיברו אותו איתי ואני אומר לו: "שלום, אפשר לדעת למה הבן שלך לא רוצה ללמוד איתך?".

היהודי הזה כמעט בכה כשסיפר לי את סיפורו. מסתבר שהילד היה חולה מאוד רח"ל, ובזמן הטיפולים האבא לא עזב אותו אפילו לרגע. הוא היה צמוד אליו יומם ולילה, חיבק אותו ודאג לו, ממש ליווה אותו בלי לעזוב אותו לשנייה אחת.

ברגע שהילד החלים, הוא התחיל להתרחק מהאבא שלקח את זה מאוד קשה. הוא פנה לאנשי מקצוע והם הסבירו לו שיש מושג של 'התניה', ומאחר והילד עבר תקופה ממושכת של סבל וכאב, ובכל אותה התקופה אבא שלו היה לידו, בתת המודע שלו הוא הפנים שהאבא שלו הוא מקור לכאב, ולכן קשה לו להיות בחברתו. התרופה לזה היא הזמן כמובן, וגם יצירת חוויות חיוביות, ככל שיהיו לילד יותר חוויות חיוביות עם האבא שלו, המצב הזה יתאזן, והוא יהיה מסוגל לשהות בחברתו ואף ליהנות בחברת אביו.

אמרתי לאבא: "אל תדאג יהודי יקר, הבן שלך ילמד איתך באבות ובנים, ולא רק שהוא יסכים ללמוד, אלא שהוא יתחנן אליך שאתה תבוא ללמוד איתו...".

ביררתי את הכתובת המדויקת, ודאגתי שבכניסה לבניין שלהם יתלו מודעה מיוחדת על מבצע בסניף ה'אבות ובנים' השכונתי. בין הילדים שישתתפו בלימוד בפעם הקרובה, תוגרל מצלמה יוקרתית. הילד ראה את זה, ומשך את אבא שלו בכח שיבוא ללמוד איתו...

בכל אופן, הסיפור הזה לימד אותי דבר חשוב, ואפילו שני דברים. קודם כל, שכדי ללמוד ביחד צריך שהילד ירצה... דבר שני זה שילד שאבא שלו היה לצדו בזמן שהוא סבל ייסורים קשים ומרים, עלול לפתח ריחוק רגשי מאביו.

ועכשיו רבותי, הכל כבר ברור. הרי בני ישראל יצאו זה עתה משעבוד של 210 שנים. מי גזר עליהם את השעבוד הזה? אבא שבשמים. הוא היה לצדם ודאג להם, אבל הם חטפו בזמן הזה מכות מהמצרים, הרגו את הילדים שלהם, העבירו אותם בפרך, וכל זה היה כשקב"ה משגיח

עליהם ומפקח עליהם.

גם אם הם הבינו והאמינו באמונה שלמה, שכל הזיכוכ שהם עברו במצרים היה חלק מכור ההיתוך שעשה אותם לעם סגולה, אבל בתת מודע נוצר ריחוק בינם ובין אביהם שבשמים. היה צורך לתת לזמן לרפא אותם, זה לא דבר שקורה ביום אחד.

עוד יום ועוד יום, 49 ימים היו צריכים לעבור, עד שבני ישראל לא רק שהם כבר היו בעלי תשובה, לא רק שהם היו נקיים מזוהמת החטא, אלא שגם היתה להם אהבה בלב לקב"ה ולתורה שלו, וכך, כשהיתה להם אהבה לקב"ה וגעגוע אליו, הם יכלו לקבל ממנו את התורה, וכביכול ללמוד אתו ב'אבות ובנים'...

העניין הזה, של הרגשת קירבה ואהבה, הוא אלף בית של חינוך. אנחנו נמצאים בפסח, חג של 'והגדת לבנך', וזה הזמן לדבר על היסוד והבסיס. רבותי, ילד שלא אוהב את אבא שלו רח"ל, לא יוכל לקבל ממנו דרך חיים ותוכחת מוסר. אבא שלא מטפח בלב שלו את האהבה לילדים, אמא שלא נותנת ביטוי לאהבה שלה לילדים, איך הם יכולים לצפות שהילדים יקבלו מהם הערות ועוד יפנימו אותן, וישתדלו לציית לצעוד בדרך שהנחילו להם הוריהם?

מעשה היה באשה אחת, שבאה לפני רבינו הסטייפלער הקדוש ובפיה טענה: המגיד שיעור בישיבה של בנה, בישיבה קטנה, אינו אוהב אותו. הילד מרגיש שהמגיד שיעור לא אוהב אותו, מה עושים?

נענה הסטייפלער ואמר לאמא, שבכזה מקרה אין מנוס אלא לנקוט באחת משתי דרכים: או להוציא את הילד מהישיבה ולהעביר אותו לישיבה אחרת, שבה יהיה מגיד שיעור שכן יאהב אותו, או למצער להצמיד לבחור אברך לבבי שילמד אתו באופן פרטי, כדי שלפחות יהיה לו רבי אחד שכן אוהב אותו.

הגמרא במסכת תענית בדף ח' אומרת: "רבה אמר, אם ראית תלמיד שתלמודו קשה עליו כברזל, בשביל רבו שאינו מסביר לו פנים".

לעומת זאת, הגמרא מספרת סיפור נוסף במסכת תענית, בדף כד: רב הגיע למקום מסוים שהיה בו בצורת ולא ירדו גשמים. גזר רב תענית ציבור ובכל זאת לא ירדו גשמים, כשירד שליח ציבור לפני התיבה, ואמר 'משיב הרוח', החלה לנשב רוח חזקה, אמר 'מוריד הגשם' והחלו לרדת גשמים.

שאל רב את שליח הציבור, "מה אתה עושה? איך זכית לכך שהתפילה תהיה נשמעת באופן מידי?"

ענה לו שליח הציבור: "אני מלמד תינוקות, ואני מלמד את הילדים העניים כמו הילדים העשירים, אותו הדבר, אין שום הבדל אצלי, למרות שההורים שלהם לא משלמים לי בכלל, או שמשלמים לי מעט מאוד ביחס להורים העשירים. ומי שאינו יכול לשלם לי בכלל, אני לא מבקש ממנו דבר ומלמד את הילד שלו בחינם".

בנוסף סיפר המלמד: "יש חפירה של דגים, בריכת דגים קטנה, ואם אחד התלמידים שלי מתרשל מעט בתלמודו, אני נותן לו דג קטן במתנה, וכך אני משחד אותו ומפייס אותו עד שהוא יבוא ללמוד".

האמת שבזמנינו אי אפשר לכאורה לקיים את החלק הראשון, כי

כנראה שהיתה לו, לכן, היכרות מוקדמת עם נחת זרועו של אביו, וידע שהאיום הזה רציני מאוד. אבל הוא לא אבה לוותר על לימוד התורה, ולכן הוא התחמק בחשאי לבית המדרש, וביקש מהנוכחים שאם רואים את אבא שלו מתקרב, שיודיעו לו, כדי שהוא יוכל להסתתר. והנה, אשר יגור בא לו. אבא שלו החל לטפס במדרגות ולהתקרב לבית המדרש. מישהו הספיק לזהות את האבא בשנייה האחרונה והתריע בפני הבן: "אבא שלך כאן, עוד שנייה הוא נכנס".

הבן המבועת זינק ממקומו, רץ לארון הקודש והסתתר מאחורי הפרוכת...

אבל זה לא הספיק לו. מרוב פחד ובהלה הוא לא חשב בכלל על המעשים שלו, הוא פתח את דלתות ארון הקודש, והשתחל פנימה, התיישב בין שני ספרי התורה, כדי שאבא שלו לא יראה שמשוה בולט שם מאחורי הפרוכת.

כל הנוכחים עצרו את נשימתם. האבא נכנס, עשה סיבוב במקום, ראה שהבן שלו לא נמצא, והלך כלעומת שבא.

אחרי שהאבא התרחק, באו האברכים לארון הקודש ועזרו לילד המבוהל לצאת החוצה כשהוא חיוור כמו סיד ורגליו רועדות בפחד נורא.

אחרי אותו מעשה התעוררו כמה מהאברכים במקום, עם שאלה. האם זה לא נקרא ביזוי הקודש? ככה להיכנס לתוך ארון הקודש, להסתתר בין שני ספרי תורה? אולי צריכים לעשות יום תפילה? אולי כל מי שהיה נוכח במקום צריך לצום?

הלכו למרן הגר"י זילברשטיין, שבהזדמנות הראשונה הציג את השאלה הזאת בפני חמיו, מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, כדת מה לעשות. האם יש מקום לאמירת סליחות וקבלת תענית אחרי ביזוי הקודש הזה.

נענה מרן הגר"ש ואמר למרן הגר"י זילברשטיין: "מעכשיו, כל פעם שיבוא אליך מישהו מתושבי חולון לבקש ברכה, תעמיד אותו שם, מול ארון הקודש הזה שבו אירע המעשה, ותגיד לו שיתפלל שם ויבקש את בקשותיו.

"המקום הזה, הוא המקום הקדוש ביותר בחולון!", פסק הרב אלישיב. "מקום שבו נער יהודי מסכן את עצמו בצורה כזאת בגלל האהבה שלו לתורה, זה מקום שבו אפשר לפעול ישועות!!!"

ואכן, מרן הרב זילברשטיין שליט"א עושה כדברי חמיו, ועד היום, יהודים בחולון באים לבקש ברכה ולהתפלל במקום הקדוש הזה.

מכאן אנחנו למדים, כמה חשוב העניין שהילד או הבחור יאהבו את התורה, ואת מי שמלמד אותם. כי הלימוד מתוך אהבה ותשוקה יש לו כח עצום, וזה עיקר החובה המוטלת על ההורים, לפתח את הקשר עם הילד, כדי שכל מה שההורים מלמדים אותו, יבוא מתוך אהבה, וכך יתקבלו הדברים על לבו בסייעתא דשמיא.

הרי שכר הלימוד הוא קבוע ואינו ניתן על ידי ההורים, כך שבאמת אין אצלנו שום הבדל בין ילדי עניים לילדי עשירים לגבי גובה השכר שמקבל המלמד.

לכן בזמן הזה, זה הולך על הילד עצמו. בכל כיתה יש מגוון רחב של ילדים עם רמת חינוניות משתנה. יש את הילדים המסכנים שיושבים בשורה האחרונה, אלו שתמיד שואלים לא לעניין, ושהמלמד מרגיש שהוא נהיה קצר רוח ברגע שהם פותחים את הפה, ויש את הילדים שיושבים בשורה הראשונה, הילדים המקסימים והחינניים, שזה פשוט תענוג לראות אותם לומדים, וכשהם שואלים שאלה העיניים של המלמד ניצתות בזיק של התלהבות...

מלמד שרוצה שהתפילה שלו תהיה נשמעת, מוזמן להתייחס לכל סוגי התלמידים באותה המידה. להשקיע גם באלו שלא זכו למנה גדושה של חן. הם לא אשמים בכך שאתה לא סובל אותם. זה תפקידו של המלמד להחדיר בלב שלו אהבה אליהם, כי בלי אהבה, הם באמת לא יצליחו בלימודים, אבל אם המלמד יאהב אותם ויתלהב מהם כמו הילדים החינניים והמקסימים - זה בוודאי יקדם אותם ויעזור להם, ומי יודע, אולי בזכות זה הם יהפכו באמת להיות ילדים מוצלחים ונושאי חן, בעיני אלוהים ואדם. הכל מונח בידיים של המלמד.

אבל יש כאן עוד נקודה, לפייס את התלמידים. לתת להם 'דג קטן' או סוכריה גדולה. לפעמים אפשר לפייס ילד עם מחמאה, מילה טובה, סיפור יפה שמספרים מפעם לפעם. זה תפקידו של המלמד, לייצר בכיתה אווירה נעימה, שהתלמידים ירגישו שאכפת לו מהם, שהוא רוצה שיהיה להם טוב. כשיהיה "רבו מסביר לו פנים", אז לא יהיה "לימודו קשה עליו כברזל!".

לסיום, אני רוצה לספר סיפור נורא, שאני מכיר את הנפשות הפועלות בו מקרוב, וממנו נוכל לדעת כמה גדול ועצום הכח של יהודי שרוצה ללמוד תורה.

המעשה היה בחולון. הגיע נער אחד לכולל 'בית דוד', של מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, רבה של רמת אלחנן.

הילד נולד למרבה הצער בבית שבו לא שומרים תורה ומצוות, אבל הוא עצמו - חשקה נפשו בתורה, ומגיל צעיר התחיל להימשך ללימוד התורה.

הוא בא לרב זילברשטיין וביקש ממנו "למדנו רבינו", אני רוצה ללמוד תורה. הרב סידר לו אברך שילמד איתו שלוש פעמים בשבוע.

אביו של הנער לא אהב את ההתקרבות שלו לחרדים ולשמירת מצוות, והורה לבנו להתרחק לחלוטין מכל קשר עם אנשי הכולל. הבן התעקש והאבא התעקש גם הוא, בין השניים פרץ ויכוח נוקב, ובסופו הודיע האב לבנו בצורה שאינה משתמעת לשני פנים: "אם אני תופס אותך נכנס לבית המדרש של הדתיים, אתה תחטוף ממני מה שלא חטפת כל ימי חיך...".

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

מרן זצ"ל ישב מאחורי מחיצת זכוכית, בני המשפחה וכמה ראשי ישיבות, ותלמידיו הקרובים של הרב ישבו ברמפה שהיתה בנויה קצת יותר למטה, וגם אני זכיתי להיות שם, וקהל עצום מילא את הרחבה כדי להיות נוכח במעמד, ושם עשיתי את סיום הש"ס, ואת הסיום על מסכת ברכות לרפואתו של מרן זצ"ל. הרגשתי כמו חתן תורה וחתן בראשית גם יחד...

שיחה מרתקת עם הגאון רבי שמואל בקר שליט"א מגיד שיעור ב'תלמוד ירושלמי' בקו השיעורים של 'דרשו', על ההגדה של פסח וסיומי הש"ס

אליעזר (לייזר) רוט

רבים שואלים מה ההבדל בדיוק בין החכם לרשע, איפה ראינו את ההבדל ביניהם בפסוקים, ומדוע צריך האדם להקנות את שינוי של בנו הרשע, אם חלילה יש לו בן כזה, ובמקום לקרב אותו לעבודת ה' צריך האבא לכאורה לזרוק אותו חלילה וחלילה, וכי כך אנחנו רוצים לחנך את הילדים שלנו? השאלות רבות מספור, ומספר התשובות עוד גדול יותר ממספר השאלות...

שוחחנו עם הגאון רבי שמואל בקר שליט"א מגיד שיעור ב'תלמוד ירושלמי' בקו השיעורים של 'דרשו', ומרביץ תורה מזה רבות בשנים, וקיבלנו תשובות מיוחדות.

"בעל ההגדה מסביר מהיכן לומדים שאחד מארבעת הבנים הוא רשע, משום שעליו נאמר "והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם". לכם ולא לו... לכאורה זה גם מה שאומר החכם: "מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צווה ה' א.. אתכם!". אולי גם כן נאמר אתכם ולא אותו?

מעשה היה אחד מגדולי ישראל, אם איני טועה היה זה הגר"ח סולובייצ'יק זצ"ל, שפעם הגיע אליו יהודי מכת ה'משכילים', ואמר לרב שיש לו קושיות חזקות מאוד באמונה, ולכן הוא אינו מקיים את מצוות התורה רח"ל, עד שיבוא מישהו ויתרץ את השאלות הללו.

שאל אותו רבי חיים מבריסק, אמור לי בבקשה את האמת, האם קודם היו לך ספקות באמונה ורק אז התחלת לפרוק עול תורה ומצוות, או שקודם התחלת לפרוק עול בגלל תאוותיך, ורק לאחר מכן באו הספיקות באמונה.

הודה אותו 'משכיל' על האמת, ואמר שאכן, הוא פרק עול תורה ואז 'נפקחו עיניו' כביכול לשאול את השאלות באמונה.

ענה לו רבי חיים, אם כן איני יכול לענות לך, כי אתה לא שואל שאלות, אתה מתרץ תירוצים! אתה רוצה ללכת שולל אחר תאוות ליבך, ואתה שואל את עצמך איך אפשר להתנהג כך נגד רצון הבורא ונגד מצוות התורה הקדושה, ואז אתה מתרץ את השאלה הזאת על ידי זה, שכביכול יש לך 'ספיקות באמונה'. על תירוצים אני לא יכול לענות תשובות...

זה בעצם גם מה שקורה עם הבן הרשע בהגדה: "והיה כי יאמרו אליכם בניכם". הוא אומר, הוא לא שואל. לעומת זאת על הבן החכם כתוב: "והיה כי ישאלך בנך מחר".

הבדל מהותי נוסף בין הבן החכם לבין הבן הרשע, הוא בעיתוי של השאלה. מתי מתלונן הרשע? כשהוא רואה את אביו ואמו מתחילים להתאמץ בקיום מצוות הפסח, הוא מיד קופץ עם ההתרסה שלו. מה העבודה הזאת לכם, למה אתם מתאמצים כל כך, בואו, שבו על הספה לנוח כמוני, חבל שאתם מתאמצים.

ואילו הבן החכם, מתי הוא שואל? "והיה כי ישאלך בנך מחר". כלומר קודם כל הוא מקיים את כל מצוות הפסח יחד עם אביו. הוא אוכל את קרבן הפסח, אוכל את המצוות, הוא אוכל גם מרור למרות שהוא צורב את פיו וגורם לעיניו לדמוע, הוא לא מחסיר אף פרט מכל מצוות הפסח, ורק למחרת, אחרי שקיים את כל המצוות, הוא שואל: "מה העדות והחוקים והמשפטים", כלומר הוא מבקש להבין, הוא צמא למידע, מעוניין להבין גם את טעם המצווה ואת כל פרטיה ודקדוקיה, אבל מתוך קבלת עול מצוות, ולא בגלל שהוא רוצה לפרוק עול חלילה וחס.

זה בעצם הסוד של מלאכי השרת, מי גילה רז זה לבני. ממש בחינה של 'נעשה ונשמע'. קודם מקיימים את כל מצוות הפסח, ורק למחרת מבקשים הסבר.

ועכשיו לשאלה: האם הדרך היא להרחיק את הבן הפחות צדיק ולזרוק אותו החוצה? והתשובה היא חלילה וחלילה. כשההגדה אומרת "אף אתה הקהה את שיניו", אין הכוונה להכותו באגרונף בשיניים שלו.

כולנו יודעים שיש סכין חדה ויש סכין קהה. מה זה אומר סכין קהה? שהלהב שלה אינו חד, החדות שלה נשחקה, הסכין צריכה השחזה כדי שנוכל לחתוך שוב באמצעותה.

זה בדיוק מה שאנחנו צריכים לעשות לבן הרשע, להקהות את הרשעות שלו! שתהיה פחות חדה ופחות עוקצנית. להקהות לו את השיניים כדי שיתבייש להתריס כך, כדי שיתחיל להתעניין למה באמת צריכים לאכול מצה ומרור, מדוע ציוותה התורה על אכילת קרבן פסח, ולהסביר לו במתק שפה ובשיח נעים, אילו היה שם, לא היה נגאל בצורת ההתנהגות הזאת. נגאלנו משם רק כדי לקיים את ה'עבודה הזאת', שעליה הוא מתלונן. זה היה תנאי קודם למעשה.

אם נצליח להקהות את שיניו של הבן הרשע, אולי הוא לא יהיה כל כך רשע, ההתרסה שלו תלך ותתפוגג, ואולי בשנה הבאה, הוא כבר לא יהיה הבן הרשע של ליל הסדר...

בהקשר זה של יציאה מעבדות לחירות, רצוני לחדד נקודה מסוימת. הרי הקב"ה הוציא אותנו ממצרים ועכשיו קירבנו המקום ל... עבודתו. היינו עבדים ונשארו עבדים, אלא שלפני יציאת מצרים היינו עבדי פרעה, ולאחר יציאת מצרים הרי אנו עבדים למקום ברוך הוא.

ידוע המאמר של רבי יהודה הלוי גם שעבדי הזמן עבדי עבדים הם, רק מי שזוכה להיות עבד ה', הוא לבד חופשי, כי העבדות לבורא העולם, היא החופש האמיתי.

מה זה בעצם 'עבדי הזמן'? זה מי שמכורים לענייני העולם הזה, אם זה סיגריות או אלכוהול או קפה, או כל התמכרות אחרת. יש אנשים שמכורים לעבודה, אנשים שרצים אחרי הכסף בהיסטריה, כל הזמן רוצים להשיג בית יותר יפה, רכב יותר נוצץ וכו'.

ויש מי שהוא עבד ה', הוא מכור ללימוד התורה. הוא רץ והם רצים, אבל הוא רץ לחיים העולם הבא, ואילו הם... הם דומים לאותו עבד נרצע שאוזנו שמעה על הר סיני 'כי לי בני ישראל עבדים' והלך ומכר את עצמו לעבד לאדם אחר, הפך לעבד עבדים.

מרון הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל נסע פעם לאיסוף כספים עבור הישיבה. הוא השתתף באירוע מיוחד שנערך לכבוד התורמים, והמנחה שם רצה להסביר לנוכחים עד כמה חשובה לו התורה וכמה הוא היה צריך להתאמץ כדי לסגור את הגמרא ולבוא לבקש כסף. אמר המנחה לנוכחים שאצל רבי ברוך בער, התורה היא ממש כמו חמצן... שמע זאת רבי ברוך בער, הוא דפק על השולחן וביקש לתקן את דברי המנחה: "התורה היא לא 'כמו חמצן', אמר, התורה היא

החמצן בעצמו! אני לא יכול לחיות בלעדיה!"...

כעין זה זכיתי לראות גם אצל מורי ורבי, רבן של כל ישראל, רבינו שר התורה זיע"א, שבחג הסוכות תשפ"א נדבק בנגיף הקורונה, ונחלה מאוד. הרבי היה אז בגיל מאוד מתקדם, גופו החלוש כמעט כרע תחת המחלה, רופאיו ומקורביו כבר חששו מפני הנורא מכל. למעשה הוא החלים מהנגיף בחסד ה' עלינו, וזכינו לצעוד לאורו עוד שנה וחצי נוספות בדרך נס של ממש.

מנהגו של מרון זצ"ל היה לסיים חצי ש"ס בחג הסוכות, וחצי ש"ס בערב פסח. הוא היה לומד כל שנה את הש"ס הבבלי והש"ס הירושלמי, לצד עוד לימודים רבים אחרים שהיו לו. אני הקטן מנסה לצעוד בעקבי אבירים, ובחמלת ה' עלי אני זוכה לסיים את הש"ס הבבלי והירושלמי אחת לשנתיים, מדי שנה אני עורך בשמחת תורה, בקהילה שלי, סיום הש"ס. שנה אחת אני עושה סיום על הש"ס הבבלי ושנה אחת על הש"ס הירושלמי, ומי יתן והקב"ה יזכה אותי להגיע לדרגה שאוכל לסיים את שניהם כל שנה. בינתיים אני רחוק מאוד מכך.

מאחר ובאותה שנה היה הרבי חלוש מאוד, ולא היה בכוחו לעשות את הסיימים, הוא ביקש ממקורביו שיביאו לו משהו להחיות את נפשו. "תקראו לבקר מירושלים", הוא אמר להם, "שיעשה פה סיום הש"ס בסוכות..."

אני קיבלתי הודעה, מרון שר התורה רוצה שתבוא לביתו כדי לסיים אצלו את הש"ס. באותה שנה עמדתי לסיים את הש"ס הבבלי, וכשקיבלתי כזאת בקשה, כמובן שהגברתי את קצב הלימוד של הדפים האחרונים כדי לסיים כמה ימים לפני שמחת תורה, בחול המועד סוכות.

עוד אמרו לי, שמרון מבקש אם אוכל גם לסיים את מסכת ברכות פעם נוספת. הוא ראה בלימוד של מסכת ברכות סגולה לרפואה. היו לו סגולות רבות שהיה נותן כידוע, איש איש כמשפטו, אבל לימוד מסכת ברכות היה אצלו אחת הסגולות הנפוצות, ובאותה העת הוא ביקש שילמדו עבורו את מסכת ברכות, כדי שתעמוד לו הזכות לרפואה. אז עשינו עוד 'קוועטש' קטן, ולמדתי במהירות את כל מסכת ברכות, כדי שאוכל לסיים אותה פעם נוספת.

הבעיה היתה שבאותם ימים הארץ כולה היתה סגורה ומסוגרת. סגר על סגר הוסגרנו, תחבורה ציבורית בכלל לא היתה בנמצא, ואני אין לי רכב משלי, וגם לא היה לי מי שייקח אותי, ולכן אמרתי לאנשי ביתו של מרון שר התורה שאני מאוד רוצה לבוא לסיום אבל אין לי איך. הם אמרו לי שזאת לא בעיה, יסדרו לי נהג, ואכן כך היה, סידרו לי נהג עם אישורים כראוי, וכך הגענו לבני ברק בחול המועד.

קהל רב גדש את הרחבה שלפני בית מרון זצ"ל. אני עצמי הורשיתי להיכנס אל הבית, אל החדר שבו עשיתי סיימים רבים יחד עם ארגון 'ישיבה על קברו', שבו אני נבחן יום יום על מסלולים רבים בחמלת ה' עלי, וכמובן שהייתי שם במאות הזדמנויות אחרות כתלמיד בפני רבו, גאון הגאונים.

יש בש"ס אלפי מימרות. למה בחרו לקבוע דווקא את "מרבית שלום בעולם" בסוף אמירת 'פיטום הקטורת'. למה לא כתוב שם "אמר רב הונא כיון עבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר?" או "אמר ר' אבהו: מקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם עומדין"

נפלא מאוד. יהודי מתפלל ובמה הוא עוסק כל הזמן? ברצון ללמוד תורה. אבל עכשיו מגיעה התפילה לסיימה, ואז הקב"ה אומר לו: בני חביבי, בני יקירי, אתה ביקשת כל כך יפה, הבעת את הרצון שלך ללמוד, אה! נפלא מאוד! אבל עכשיו ידידי היקר, בוא תתחיל... תתחיל ללמוד! אל תישאר רק עם רצונות, אתה קיבלת על עצמך להיות עבד ה', לעסוק בתורתו? בוא נראה אותך מתחיל. עכשיו תבחר, מה אתה מקבל על עצמך? ללמוד מסכת ברכות, נו... בוא תתחיל להתקדם אל הסיום שלה, "אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם...". אם אתה רוצה ללמוד את כל הש"ס, עוד יותר טוב, אבל אתה יודע שללמוד את הש"ס זה אומר ללמוד עד הסוף, לעמוד בהתחייבות, עד שתגיע ל"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות...". אבל תתחיל! תתחיל! למה אתה מחכה? באת לעולם הזה כדי להיות עבד לה', לא כדי להיות עבד למכונת הנוצצת או לבית המפואר, ובוודאי שלא להתמכרויות מאוסות לענייני העולם הזה.

וזאת הנקודה שאנחנו צריכים להחזיק בה כל ימות השנה, ובייחוד בליל הסדר. אם לא היינו יוצאים ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים, ועכשיו... עכשיו קרבנו המקום לעבודתו! "בהוציאך את העם ממצרים, תעבדו את האלוקים על ההר הזה!!!"

תמיד הייתי אומר שם, שמילא מרן עצמו אינו תופס מקום, שהרי אמרו חז"ל שמקום האורן אינו מן המידה, אבל הקהל הרב שהתכנס בחדר הזה באירועים הללו, זה היה מדהים לראות איך מאות אנשים יכולים להידחס בכזה חדר קטן. יכולת לעמוד שם, להרים את הרגליים ולהישאר תלוי ועומד מרוב הדוחק שהיה שם.

אני נכנסתי, מיהרתי לגשת למרן שר התורה ולהתיישב לידו, הכי קרוב שאפשר... בני המשפחה הסתכלו עלי כמי שנשתבשה עליו דעתו רחמנא ליצלן, "קורונה!", הם נזפו בי, "תתרחק שלא תידבק". אז שמעתי לקולם והתרחקתי שני מטרים כשיעור חזון איש, כדי שלא לחרוג מהתקנה שתיקנו ראשונים, וכך התפללו תפילת ערבית. לאחר התפילה יצאנו למעמד הסיום. מרן זצ"ל ישב מאחורי מחיצת זכוכית, בני המשפחה וכמה ראשי ישיבות, ותלמידי הקרובים של הרב ישבו ברמפה שהיתה בנויה קצת יותר למטה, וגם אני זכיתי להיות שם, וקהל עצום מילא את הרחבה כדי להיות נוכח במעמד, ושם עשיתי את סיום הש"ס ואת הסיום על מסכת ברכות לרפואתו של מרן זצ"ל. הרגשתי כמו חתן תורה וחתן בראשית גם יחד, כי גם התחלתי את הש"ס בלימוד מסכת ברכות וגם סיימתי את הש"ס.

כיבדו אותי לשאת דברים, ובאותו מעמד, עלה בדעתי לי ווארט יפה מאוד, בהשראתו של מרן שר התורה ומכוחו הגדול בתורה.

הש"ס הבבלי מסתיים במימרא: "תנא דבי אליהו, כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא". זה הסיום רק בש"ס הבבלי, לא בירושלמי. בסיום מסכת ברכות, גם בבבלי וגם בירושלמי, מסתיימת הגמרא במימרא: "אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא... תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם".

האמת שזה צריך ביאור. יש בש"ס אלפי מימרות. למה בחרו לקבוע בסדר התפילה דווקא את שתי המימרות הללו בסוף אמירת 'פיטום הקטורת' שלאחר תפילת שחרית. למה לא כתוב שם "אמר רב הונא כיון עבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר?" או "אמר ר' אבהו: מקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם עומדין". למה דווקא את שתי המימרות הללו מסוף מסכת ברכות ומסוף מסכת נדה?

התשובה היא שיהודי בא לבית הכנסת הוא מתפלל שיזכה ללמוד תורה. הוא מודה לקב"ה שנתן לנו את התורה, "אשר בחר בנו.. ונתן לנו את תורתו". "ברוך אתה... נתן התורה". "והערב נא את דברי תורתך", "ברוך אתה... המלמד תורה לעמו ישראל", "ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל... את כל דברי תלמוד תורתך", "והאר עינינו בתורתך", "השיבנו אבינו לתורתך", "ותן חלקינו בתורתך".

לתשומת לבכם

בשבת חוהמ"פ ובפרשת שמיני

גיליון 'לקראת שבת' יופץ במהדורת המייל בלבד.

נשוב להדפיס בפרשת תזריע מצורע

זה הזמן להצטרפות לקבלת הגיליון מדי שבוע ישירות לתיבת המייל שלכם

להצטרפות: dirshu@dirshu.co.il

הכתובת. לפעמים יכולנו לעשות את זה עם אמא ע"ה. גם כשהוא היה בלחץ גדול מה'חובות' שלו, זה היה במנותק מהבית. אבל כמובן שלראות אותו לומד, זה היה מחוזה רגיל ותמידי, בשעות שבהן הוא היה בבית.

"היו לנו בבית הרבה בדיחות והלצות, זה היה הסגנון שלנו, ההומור היה חלק מהחיים שלנו, ואבא זצ"ל היה אדם שמאוד אהב לשמוע חידודים. כמובן שסוג הבדיחות היה בהתאם לשיג ושיח שלו, ולא דברי הבל, אבל השמחה היתה שרויה בבית דרך קבע, וזה כלל מאוד מאוד יסודי בחינוך הילדים, ובכלל בכל אדם שרוצה להיות בריא בנפשו.

"גם בלילות, כשהיינו הולכים לישון, היינו רואים אותו לומד, כי הרי לא היה לו חדר נפרד ללמוד, כל הדירה היתה אז שני חדרים והול... בחדר שבו ישנו, אנו הילדים, הוא גם היה יושב ולומד, ואנחנו התרגלנו מגיל אפס לישון עם אור, כי אבא צריך ללמוד.

"אגב, אנחנו לא ידענו בכלל שיש סוגים אחרים של אבות, הרי כל הסביבה שלנו היתה כזאת, מי היו השכנים? מי היו האנשים שהתפללו בבית הכנסת שלנו? כולם היו גדולי עולם, רבי גדליה נדל, רבי יוד'ל שפירא, רבי ישראל אליה ויינטרוב ועוד ועוד. כולם היו כאלו, פחות או יותר, וגם החברים שלנו היו הילדים שלהם. מצד שני, אנחנו לא היינו רק הילדים של אבא זצ"ל, אלא גם הנכדים של הסטייפלער ושל הרב אלישיב, כך שכן ידענו שהבית שלנו הוא קצת שונה ויותר מיוחד, אבל לא ידענו עד כמה זה חריג לעומת בתים אחרים.

"ובכל זאת, אנשים היו מסתכלים על אבא זצ"ל כעל אדם לא שגרתי. אחד מגדולי הדור אמר לי בשנים האחרונות בדרך צחות: 'כולנו היינו צוחקים על אבא שלכם, אבל בסוף הוא צחק עלינו'... "אחד הדברים המוזרים' שהוא עשה, היה כשהוא למד איתנו את הש"ס כולו עד לבר המצווה. זה היה חצי שעה ביום, במשך מספר שנים, הוא היה לומד את הגמרא, רק גמרא, בלי לקרוא רש"י ותוס', ובוודאי בלי פירושים וביאורים נוספים, והוא גם לא היה נכנס אתנו לחשבן את כל הפרטים, אלא הלימוד היה שטחי למדי, הוא היה מסביר כל דבר אבל לא מעמיק.

"לימים שמעתי שמספרים שהיה שם יהודי חשוב, שראה את אבא לומד איתי, ושאל אותו: "למה אתה משגע את הילד, אתה חושב שהוא יזכור משהו מכל מה שאתה אומר לו?". אבי מורי זצ"ל השיב לו שכמובן שאם לא אחזור על כל הנלמד בתקופה הקרובה לא אזכור כמעט כלום, והוא כמובן העריך שלא אצליח לחזור בכזה גיל על כל הש"ס, אבל הוא אמר אז שלמרות זאת, תהיה ללימוד הזה תועלת גדולה, משום שאני אזכור את המושגים, יהיו לי מושגים בקודשים, בטהרות, בנזיקין.

"למעשה אבא מאוד התלבט אם לסיים עם הילדים את כל הש"ס, או אולי להשאיר את המסכת האחרונה ולא ללמוד אותה, כדי שהילדים לא יתמלאו גאווה על כך שהם סיימו את הש"ס בגיל צעיר כל כך.

חז"ל בעיקר על חומש בראשית.

"אגב, היכולת של אבא לספר סיפור בצורה מרתקת, היתה מופלאה. לא פחות. שמעתי בימי חיי הרבה מאוד דרשנים ומגידים, אף אחד מהם לא הגיע ליכולת שהיתה לו. הוא היה פשוט מרתק אותנו, הוא היה מייצר דרמה ובונה מתח באוויר, מדהים!!!

"אבא זצ"ל סיפר לנו שגם אביו הסטייפלער הקדוש, היה מספר להם סיפורים בילדותם, ולפני שהוא היה מספר להם סיפור הוא שאל אותם: 'נו, מה אתם רוצים שאספר היום, סיפור מעשה שהיה או מעשה שלא היה...?'. הם היו בוחרים והסטייפלער היה מספר להם לפי בחירתם...

"אבל אבא זצ"ל לא היה מספר 'מעשה שלא היה' אלא רק מעשים שהיו, סיפורי חז"ל, מהבבלי מהירושלמי, מדרשים שונים, הרי לא חסרו לו סיפורים. לפעמים היה מספר סיפורים מגדולי ישראל.

"הוא היה לוקח לפעמים סיפור שמבוא על ידי חז"ל בשתי שורות בגמרא, והוא היה מספר אותו במשך זמן ארוך, מותח אותנו עד הקצה, ואז, כשהיינו בשיא הדריכות, הוא היה עוצר, ו'מתלבט'... 'נו, מה אתם אומרים, אני חושב שנעצור כאן ונמשיך את הסיפור בשבוע הבא...'. כמובן שאנחנו היינו מתחננים שימשיך לספר, כי לא יכולנו לשאת את המתח, ואז הוא היה 'נעתר' כביכול וממשיך את הסיפור.

"בלילות השבת, לא פעם היינו יוצאים לטיול, כל המשפחה, כי הרי כתוב בגמרא שאחרי האוכל צריכים ללכת. היינו הולכים לבקר את הדודים, לפעמים הינו הולכים לבית מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בסמטת יבנה, ולפעמים היינו הולכים לבית דודי הגאון הגדול רבי יוסף ישראל ישראלזון זצ"ל, שהתגורר ברח' חזון איש 5, קומה אחת מעל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל.

"בדרך לבית הדודים ובחזור לביתנו היינו מתחננים אליו שיספר לנו סיפור, והוא היה מספר לנו. לפעמים היה מספר לנו את אותו סיפור שוב ושוב, יכולנו לשמוע ממנו מאה פעמים את אותו הסיפור, ותמיד היינו מרותקים כמו בפעם הראשונה.

"עוד משחק שהיה לנו עם אבא, ושעליו סיפרתי בהלוויה, היינו 'בוחנים' אותו, מוציאים ספר מהארון ומצטטים שורה והוא היה אומר לנו באיזה ספר זה כתוב, באיזה דף, וגם היה מוסיף עוד מידע כמו למשל איפה עוד כתוב משהו דומה לזה וכדו'".

ראש הישיבה שליט"א מבקש לחדד עוד נקודה חשובה מאוד: "האווירה בבית שלנו היתה אווירה שמחה. לא היה לחץ. נכון שהאבא היה שקוע כל היום בספרים, היה לומד ולומד, אבל זה משהו שהוא עשה לעצמו, הוא לא הכניס את כל הבית ללחץ בגלל זה. יכולנו לרוץ, להשתולל, להיכנס ולצאת, להביא חברים. לא היתה איזו אווירה כזאת שמחייבת את כולם לשמור על השקט כדי שלא להפריע לו ללמוד.

"ידענו שמי שרוצה לפטפט פטפטים בעלמא, אבא הוא לא

"אגב, אני רוצה לציין שאבי מורי אמר לי פעם ש'הלך לו בחיים' שלא נהיה בעלי גאווה. הוא מאוד חשש מזה שלא תתפתח אצלנו גאווה חלילה".

"לפני בר המצווה שלי, בא אבי מורי זצ"ל עם ההתלבטות הזאת לאביו, הסבא הסטייפלער הקדוש, ושאל אותנו לדעתו, האם ללמוד אתי גם את מסכת נדה ולסיים אתי את כל הש"ס, או שעדיף שהלימוד יהיה חסר מסכת אחת, כדי שלא לסכן אותי בגאווה חלילה..."

"הסבא זצ"ל ענה לאבא שכן ילמד אתי גם את מסכת נדה, אבל בגלל החשש מגאווה, שלא נספר את זה לאף אחד. שהלימוד הזה יהיה בבית, כשלא רואים. אפילו את הסיום לא עשינו בחגיגת בר המצווה, אלא ביום הבר מצווה בבית של הסטייפלער, אני זוכר שביום בר המצווה שלי באתי לשם עם אבא זצ"ל ואמא ע"ה, והיתה שם בנוסף גם דודתי הרבנית ברום תבלחט"א, אפילו לא היה מניין."

"אבל אני חושב שמעבר לעניין הזה של מושגים בכל חלקי הש"ס, אבא רצה להחזיר בנו טעם בכל אחת מהמסכתות. הוא רצה שיהיה לנו טעם בלימוד של מסכת זבחים, שיהיה לנו טעם בלימוד של מסכת נזיר, שנרגיש געגוע לכל מסכת, וזה היה הסוד של הלימוד הזה."

"בעניין זה, רק באחרונה נזכרתי משהו שהרבה שנים לא זכרתי אותן: כשסיימנו את הש"ס, אבא רצה ללמוד אתנו גם את כל השולחן ערוך על ארבעת חלקיו. הוא רצה שיהיה לילדים שלו טעם

גם בחושן משפט ובאבן העזר, כמו שהוא עצמו היה לומד את כל חלקי התורה בלי להשאיר אף חלק מיותרם, הוא רצה שגם אנחנו נהיה כך..."

"אבל הוא הבין שזה כבר קצת מוגזם, ללמוד את כל השולחן ערוך עם ילדים או נערים מיד אחרי הבר מצווה, ולכן הוא למד אתנו רק את הסימן הראשון שבכל אחד מארבעת חלקי השו"ע, למדנו יורה דעה סימן א', אורח חיים סימן א', וכו', וההרגשה שלי היא שזה בא לתת לנו טעם בלימודים אלו."

"גם הלימוד הזה היה בנחת ובשמחה", אומר ראש הישיבה. "למדנו בשמחה רבה, כי כל הגישה ללימוד היתה שמחה ורגועה, בלי לחץ והיסטריה."

"ואכן, כשהגענו לישיבה, אז נכנסו לישיבה קטנה בגיל 12 כמו שהיה מקובל אז, והיו ילדים שרצו ללמוד לימודים נוספים מחוץ למה שלומדים בישיבה, הם באו אלי וביקשו ממני שנלמד איתם, כי הם לא ידעו ללמוד לבד גמרא בגיל 12."

"אנחנו היינו מתפלאים, מה זאת אומרת, ילד בן 12 לא יודע ללמוד גמרא לבד? איזה מוזר זה... מה בגיל כזה אתה עוד לא יודע שהמסכת האחרונה בששה סדרי משנה זאת מסכת עוקצין? אתה כבר עוד מעט בר מצווה ולא ידעת? זה לא יתכן... אצלנו בבית אפילו הבנות ידעו בעל פה את כל שמות המסכתות בש"ס לפי הסדר..."

"אבל כמו שאמרת וחשוב לי להדגיש את זה חזור והדגש: לא היתה בבית אווירה של לחץ, לא היה ניסיון להכריח אותנו ללמוד כל הזמן, ההיפך הוא הנכון, הבית היה בית שמח ומאושר, ואת כל הלחץ שהיה לאבינו מורינו עם ה'חובות' שלו, הוא שמר לעצמו ולא נתן לזה להשפיע על האווירה מסביב."

המשך מעמוד 19 | הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א

פרעה ששוחט תינוקות בוקר וערב, האדם הזה שיש לו לב מפלדה ואין לו בכלל רגשות, אפילו הוא נמס כמו חמאה לפני משה רבינו, אח! הגאונות של משה רבינו, אין שניה לה!!!

אבל זאת טעות. 'וכי די משה עושות מלחמה?' וכי משה רבינו הוא זה שהטה את לב פרעה לשלוח את בני ישראל מארצו? לא ולא. היה זה אך ורק כוחו של הקב"ה, ולכן הקב"ה הוביל את העניינים כך שקודם כל יראו כולם שמשה רבינו ואהרן הכהן לא רק שלא עשו יותר טוב, אלא שהם אפילו החמירו את המצב, בגללם הוכו שוטרי בני ישראל, בגללו קיבלו בני ישראל הוראה לקושש קש לתבן, המצב נהיה גרוע כל כך."

אחרי שהמטרה הזאת הושגה, אחרי שכבר ברור לחלוטין שמשה רבינו ואהרן הכהן אינם יכולים להוציא את בני ישראל ממצרים, עכשיו כבר נפתחה הדלת לגאולת מצרים. עכשיו אמר הקב"ה: "עתה תראה אשר אעשה לפרעה", עכשיו כבר כולם ידעו שזה שרק אני הוא זה שהובלתי לכך ש"ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו."

של הגאווה הזאת, ולכן הקב"ה סובב לי את הישועה בדרך שאני אראה בצורה ברורה ובלתי ניתנת לוויכוח, שזה הכל עניין של סייעתא דשמיא. זה לא אני, אלו לא הכישרונות שלי ולא יחסי האנוש המיוחדים במינם... סייעתא דשמיא. שם זה מתחיל ושם זה נגמר. עשיתי השתדלות, וההשתדלות שלי בכלל לא הועילה בכיוון שממנו חשבתי שהיא תועיל. זה הגיע מכיוון אחר לגמרי."

ומכאן רבותי, תבוא התשובה לשאלה שהצגנו בפתח המאמר. אם היה משה רבינו נכנס עם אהרן הכהן לפני פרעה, הם היו מדברים על לבו, מאיימים עליו, מראים את האותות והוא היה מתרכך ושלב הגאולה היה מתחיל לצאת לדרך. מה היו בני ישראל חושבים לעצמם?

הנה האיש משה, הוא דיפלומט מחונן ויוצא דופן, אדם כזה מיוחד שהצליח להשפיע אפילו על פרעה הרשע המרושע. תראו מה!

"באתי והתיישבתי ממש בסמוך אליו, ומאז זה היה המקום הקבוע שלי, ואכן זכיתי לחביבות גדולה אצלו באותה התקופה. בהמשך למדתי בחברותא עם נכדו הרה"ג ר' יהודה שליט"א בן לבנו הגאון רבי מרדכי אלימלך שליט"א.

"בכל אופן, הרבי אמר אז, הוא דיבר אלי והתכוון לכולם, שכשהוא למד בישיבה בלובלין, היה ידוע שם בין התלמידים שאסור לשבת בשורות האחרונות של בית המדרש. המהר"ם שפירא זצ"ל היה אומר שבשורות האחרונות יושבים רק הגנבים. שם יושבים הבחורים שגונבים את התפילה, גונבים את התורה, גונבים את השיעורים, תמיד הם רוצים להיכנס אחרונים ולצאת ראשונים, כמה שפחות למלא את המחויבויות שלהם לישיבה".

לסיום אני רוצה להביא עוד סיפור אחד ששמעתי מידידי הרב רוזנפלד, ואביא אותו בלשונו: "ביום מן הימים, פנה אלי חבר שעמד להתחתן, ורצה לעזור להורים שלו לחסוך בהוצאות של שליחת ההזמנות בדואר. הוא לקח על עצמו לחלק את ההזמנות בכל בני ברק, ולשם כך תכנן להקדיש לכך לילה ולנסוע עם אופניים ברחבי העיר, מכתובת לכתובת. אני נכנסתי לסיפור כשהחבר החליט שהוא זקוק ל'חברותא', ובחר בי להצטרף אליו.

"חשבתי לעצמי שמדובר בחסד גדול וגם בחוויה לא רעה בכלל, וכך יצאנו שנינו לחלוקת הזמנות לחתונה שלו. נסענו ברחבי העיר, ו... המשגיח שמע על כך. איך זה קרה? מי שמכיר את הרב חיים אברהם ויזל לא שואל כאלו שאלות...

"הרב ויזל החליט שאין מנוס אלא לזרוק אותי מהישיבה. זה מנוגד לכללים בצורה חמורה, מה זה לנסוע באופניים בתוך בני ברק? היה לא תהיה. אבל כמובן שאי אפשר לזרוק בחור בלי לקבל קודם את האישור של הרבי, ומאחר והרבי הכיר אותי באופן אישי, הוא לא ענה את התשובה רק ישירות לרב ויזל, אלא גם ביקש שיקראו לי כי הוא רצה לדבר איתי על כך.

"כשהגעתי אל הקודש פנימה, הביט בי הרבי בעיניו החביבות ואמר לי כך: "בעיקרון, המעשה שעשית אינו פסול בכלל. אין שום דבר רע בזה שיהודי רוכב על אופניים. אדרבה ואדרבה! אני סבור שכל בחור צריך לעשות קצת פעילות, להפעיל את הגוף זה דבר בריא וגם אני עצמי מקפיד לצאת להליכות ולהפעיל את הגוף כחלק משמירת הבריאות. "אבל מה? הרב ויזל אומר לי שזה מאוד לא מקובל, וכשרואים בחור מישיבה מסוימת שרוכב על אופניים ברחובות העיר, זה עושה 'בושות' לישיבה, ולכן אני מבקש ממך שעל אף שהמעשה שעשית אינו פסול כלל וכלל, תשתדל שלא לעשות בושות לישיבה...".

"זה נתן לי מבט חדש, לפעמים שי כל מיני מוסכמות שאין להן היגיון, בוודאי שאין להן קשר להלכה וליראת שמים, אבל אם זה מבייש אחרים, את הישיבה למשל, צריכים להשתדל להימנע. לא תמיד צריכים ללכת 'עם הראש בקיר'..."

בהקשר זה, אפשר לומר ביתר שאת, שהמתנה הזאת ניתנה לנו בגיל צעיר מדי. אם היינו לוקחים אנשים מבוגרים ומציעים להם לשמוע שיעור בשולחן ערוך מפיו של פוסק הדור, בית הכנסת בוודאי היה מלא מפה לפה, אבל המשתתפים היו בחורים צעירים, חלקם בישיבה קטנה, ממש ילדים בני 13 וחצי. היה כובד ראש גדול בשיעור, אף אחד לא העז כמובן לפטפט או להפריע בדרכים אחרות לפוסק הדור, אבל לא כולם ידעו להעריך את הרגעים הנשגבים הללו.

זכורני, שפעם אחת בעת שלמדנו ב'חובת הלבבות', אמר הרבי זצ"ל איזה פשט בדבריו, ואז עצר לרגע ואמר שנראה כמה חשיבות יש לחזרה מרובה: "כבר למדתי את הקטע הזה ב'חובת הלבבות' אלף פעמים, ובכל זאת, עכשיו מצאתי פה פשט חדש שלא חשבתי עליו קודם לכן...".

האמת, איני יודע אם מרן זצ"ל התכוון שהוא למד את כל חובות הלבבות אלף פעמים, או שהוא למד רק את הקטע הספציפי הזה אלף פעמים, אבל דבר אחד אני יכול לומר בוודאות, אם ה'שבט הלוי' אמר שהוא למד את הקטע הזה אלף פעמים, הוא התכוון לכך במלוא הרצינות, זה לא היה עניין של גוזמה, אלא דברים כפשוטם.

אגב, מעניין לציין שאחרי תקופה ראיתי שבחובות הלבבות עם פירוש 'לב טוב', כותב מרן ה'שבט הלוי' זצ"ל בהסכמה שלו לביאור, את הלשון הבאה: "הגה"ק רבי פנחס קאריצר ז"ל, למד אלף פעמים ספר הקדוש חובות הלבבות ורק אז זכה למה שזכה".

קטונתי מלומר כיצד זכה הרבי זצ"ל למדרגותיו וכמה גבוהות הן היו, המדרגות שלו, אבל יש לנו כאן שחור על גבי לבן את ההערה שלו לגבי מה שאפשר להגיע אחרי שלומדים אלף פעמים 'חובות הלבבות' ואני חושב שאפשר לומר שיש רגלים לדבר לכך שהוא עצמו גם למד את הספר כולו אלף פעמים.

וכך מספר ידידי הרה"ח ר' אליעזר רוזנפלד: "הגישה של הרבי היתה כאילו הוא חלק מהישיבה, אנחנו כולם באותה סירה, נכון שהוא רב החובל ואנחנו נמצאים אי שם בירכתיים אבל אנחנו כולנו יחד.

"זכורני שפעם הוא דיבר אתנו על זה שבחורים הולכים לקנות אוכל במקומות אחרים, ולא מסתפקים במה שיש בישיבה. אמרנו לו ש"אין מה לעשות, האוכל בישיבה לא טעים", נענה מרן ואמר: "אני אוכל את אותו האוכל שאתם אוכלים, הטעם שלו מצוין".

"בשיעור הלכה שהיה לפני התפילה, הייתי יושב די בסוף", מספר הרב רוזנפלד, "בספסל האחרון או אחד לפניו, סמוך יותר לדלת היציאה מאשר למקומו של הרבי זצ"ל.

"הרבי היה מדבר עם רמקול, ושמעו אותו מצוין בכל רחבי בית המדרש, אבל בכל זאת, הוא לא אהב שיושבים רחוק. הוא רצה את כל התלמידים שיהיו קרובים אליו. פעם אחת תוך כדי השיעור הוא הרים את הראש, הסתכל לכיווני ושאל אותי "שומעים אותי? בוא תשב לידי, למה אתה יושב כל כך רחוק?".

בדבר תורה".

נענה ברצון. זה חנים.

הזכרתי את מאמר הגמרא, שחכמי ישראל באו אל דוד המלך ואמרו: "עמך ישראל צריכים פרנסה". ענה: "לכו ופשטו ידיכם בגדוד". צאו למלחמה. ותמוה: איזה פתרון זה. מלחמה כרוכה בסכנת נפשות, ומי בטיח את הניצחון, ומי ערב לכך שהשלל יהיה רב ויפתור בעיית העוני - הא? מה אומר כבודו?! הם... שאלה!

אענה למעלתו מה תרץ על כך **הרב מטשיבין זצ"ל**.

חכמי ישראל התאוננו שהעם קובל שאין פרנסה, וממילא אין באפשרותו לתמוך בלומדי התורה ובענייני צדקה. אמר להם בחכמתו: אתן לכם עצה. עירכו גיוס כללי, ואז יעמוד הכהן ויכריז: מי אשר בנה בית ישוב לביתו, ותראו כמה ינהרו. מי שנטע כרם ישוב לביתו, ותראו כמה ישובו - אז מה אתם מדברים על זמנים קשים, על חוסר כסף ופרנסה... וכך ברוך השם, זיכיתי אותו גם בדבר תורה וגם בצדקה.

כשבא אליך עני ומבקש עזרה, אל תענה לו: ה' יעזור לך

מעבר לדין הצדקה התדיר, יש דין מיוחד של "קמתא דפסחא" (אורח חיים תכט, א). ונראה, שיש בו משמעות עמוקה ומחייבת - חג הפסח הוא חג האמונה. פרעה כפר בה', סמך על כוחו ועוצם ידו, וה' חילץ את עם ישראל, "כי פדה ה' את יעקב, וגאלו מיד חזק ממנו". ונשאל הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל: הלא דרשו על הפסוק "ויתרון ארץ בכל הוא" (קהלת ה, ח), שאין בעולם דברים מיותרים, הכל נברא לתועלת. בסיום הבריאה נאמה: "וירא אלוקים את כל אשר עשה, והנה טוב מאד" (בראשית א לא). אין דבר, אין כח ותכונה, רגש ומידה, שאין להם שימוש לטובה.

תכונה זו של "כוחי ועוצם ידי" והתעלמות מהבורא, לשם מה נבראה? הן רעה היא בתכלית! הלא צריך כל אדם לבטוח בה' ולדעת שהוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים!

וענה: תכונה זו נבראה עבור עזרה לזולת, צדקה וחסד!

כשבא אליך עני ומבקש עזרה, אל תענה לו: ה' יעזור לך, התאזר בבטחון, דע שהכל לטובה, קבל יסורים באהבה... כשבא אליך עני, התעלם כעת מהבורא, ואמור: "כוחי ועוצם ידי", אם ביכולתי לעזור אני נחלץ לעזרה!

ולפיכך, לפני חג הפסח, חג האמונה וחובת ההסתמכות הבלעדית על הקדוש ברוך הוא, פותחים במגבית "קמתא דפסחא", להורות כי בענין העזרה לזולת יש לפעול בכל היכולת, ולא להשמיע מאמרים. מה לנו תלוי יותר בהשגה העליונה מאשר ענין השידוכים. הן ידועים דברי ה"חזון איש" זצ"ל שבהסתר הפנים הנורא של דורנו, גלויה ההשגחה הפרטית רק בענין השידוכים! ועם זאת, סיפר לי הרב שך זצ"ל, שכשבאים אליו לבקש ברכתו בענייני שידוכים מיד שוקל הוא בדעתו אלו הצעות באות כאן בחשבון, ואת מי אפשר לערב בענין... (מתוך הגדה של פסח - והגדת)

הבנתי למה התכוון, ועניתי: "זה לא חוב, זה פקדון. שכך פירש ה'אור החיים' בפסוק 'אם כסף תלוה את עמי את העני עמך' (שמות כב, כד): דע שהחלק של העני מופקד בידך, ושלך אתה נותן לו. באתי אפוא לתבוע את הפקדון..."

ענה לי: "אמת שזה פקדון, אבל מאז שהופקד בידי סחרת בו והניב רווחים. והם, כבר חוב..." דעו נא רבותי, כי יש כאלו גברים בינינו!... ויש גם גברים אחרים.

פניתי להתרים גביר נודע, והתנצל: "העסקים לא הולכים כל כך טוב..." אמרתי לו: "אשריך!" וכשתמה, הסברתי: "אדם אמר לרבי מסאטמר זצ"ל, שהעסקים לא הולכים כל כך טוב", והרבי ענה: "העיקר שהם הולכים! כי באים לפני אנשים שמספרים שעסקיהם עומדים ואף קורסים..."

נבהל ואמר: "חלילה אל תפתח פה! אבל, הלא תבין שאיני יכול לתת כאשתקד..."

אמרתי לו: "הרשני לומר לך ווארט, אימרה, ואז תחליט האם תתן, וכמה -

"בסוף מסכת גיטין אוסרים בית שמאי לגרש אשה, אלא אם מצא בה ערוות דבר. בית הלל אומרים אפילו הקדיחה תבשילו. ותמוה: קרה מקרה, דעתה הוסחה, התבשיל נשרף, וכבר תגורש?! תמה: "אכן, שאלה!"

"אענה לך", השבתי. "אשה בישלה, התבשיל נשרף. אם עצלה היא, יאכלו אוכל שאינו מבושל, פת קיבר ובצל. אם אשת חיל היא, תמהר ותנקה ותבשל מחדש. אם אשה אוהבת היא וחסה על ממון בעלה, תבשל עבורו מנה אישית והיא תאכל פת במלח. אבל אם אשה רעה וקטנונית היא, תבשל עבורה מנה אישית ותאמר לו: מצטערת מנתך נשרפה.

"ואין זה דרוש בעלמא, מדויק הוא בלשון המשנה. שלא אמרו: אפילו הוקדח תבשילה, אלא: אפילו הקדיחה תבשילו..." נהנה.

אמרתי: "כלפי מה הדברים אמורים? כשהעסקים הלכו יפה, הפרשת סכום נאה לצדקה, ועל כך תבורך. והנה, הוקדח התבשיל, העסקים צולעים. האם צמצמת בהוצאות הבית, האם לא יצאת לנופש כהרגלך, האם קצצת בדמי הכיס לילדים? - רק את תבשיל העניים ולומדי התורה הקדחת?!..."

פעם התרמתי לדבר מצוה נחוץ

פעם התרמתי לדבר מצוה נחוץ. עליתי לביתו של עשיר מופלג. בית?! טירה! ברוך השם, אין עיני צרה: "הזהיר במצוות ציצית, זוכה ומשרתים לו אלפים ושמונה מאות עבדים", צריך מקום לשכן אותם. אבל אם זכה, יזכה גם אחרים -

"הזמנים קשים", אמר לי. "אולי בפעם אחרת". שהעניים יחזיקו מעמד, בבקשה...

אמרתי לו: "לא זכיתי לזכותך במצוות צדקה, אולי תרשני לזכותך

"וסיפרה אותה מלמדת, כי היא זוכרת שבפעמים הראשונות שבאה ללמוד, ראתה מבעד לדלת את אאמו"ר, מסתובב ליד פתח החדר כשהוא מעוטר בטלית ותפילין, ומקשיב לדבריה, ולתוכן הדברים אותם היא מלמדת את בנותיו.

"עד כדי כך היו הדברים, שאותה מלמדת סיפרה אח"כ, שבהתחלה היא קצת נפגעה מכך, שכאילו אין אאמו"ר סומך עליה, ועל הדברים אותם היא מלמדת... ועל כן חשבה מלהפסיק מללמוד...

"אולם אאמו"ר שלח לומר לה, כי כבר שמע והקשיב, ואכן ראה שאפשר לסמוך עליה, על מה שמלמדת בביתו את הבנות.

'אאמו"ר היה אף מדקדק מאוד על חברותיהן של בנותיו, שיהיו מבתים יראי שמים דווקא. הוא התיר לבנותיו להתחבר רק עם שתי בנותיו של הרה"צ רבי עמרם בלוי זצ"ל, ובתו של הרה"צ רבי מתתיהו דיוויס זצ"ל וגם עם בנותיו של רבי שמחה שפירא זצ"ל.

"בהזדמנות כאשר יהודי חשוב שוחח עם אאמו"ר על חינוך ילדיו, נענה לו אאמו"ר ואמר לו בלהט: 'אתה יודע כמה דמעות שפכתי עליהם'...".

הוסיף ראש הישיבה ואמר בכאב לב: "נו, אם בדורות הקודמים היה צריך כ"כ להיזהר מחברים רעים, על אחת כמה וכמה בדורנו כאשר הרחוב פרוץ ביותר, ומכל עבר עומד היצר לארוב את נפשות ישראל, כמה מוטלת החובה על כל הורה והורה לעקוב בשבע חקירות ובשבע בדיקות אחר תהלכותיהם של הילדים, היכן הם נמצאים ועם מי הם מתחברים, ולא להרפות חלילה מכך, כי אחרת חלילה ניתן לאבד את הרכוש היקר לנו מכל והם הילדים, וחלילה שלא להיות בבחינת 'הצועק על לשעבר' ה' ירחם".

"הסיבה לכך, שהאנשים הכי פחותים, די אלע פראסטע מענטשן, היו נוהגים לשלוח את ילדיהם לתלמוד תורה כדי ללמוד 'עברי'. ואבא לא רצה שנתחבר עם ילדים שאינם הגונים, לכן לא שלח אותנו כלל לחיידר באותו גיל. רק בכיתות הגבוהות יותר, כשהילדים ההם כבר לא המשיכו בחיידר הוא הסכים לשלוח אותנו לשם.

"כאשר אחד מהילדים נחלה פעם בדלקת פרקים, מחלה לא פשוטה כל כך, ובאותם הימים זה היה קשה יותר מבימינו. והילד כמה שבועות במיטת חוליו אבל אאמו"ר לא ויתר, וכשהוטב המצב היה המלמד מגיע בכל יום לבית ומלמד אותו באופן פרטי שעה או שעתיים את חומש ויקרא.

"אאמו"ר היה עוקב אחרינו, ויודע בכל רגע מה אנו עושים ומה מצבינו ברוחניות. הוא לא עזב אותנו לרגע, ודבר זה נמשך כל ימי חייו, גם לאחר הנישואין היה תמיד צריך לדעת מה קורה עמנו, ומה מצבנו הרוחני ושמר עלינו מכל משמר".

חינוך הבנות

"גם על בנותיו הוא היה עוקב תמידין כסדרן, למרות שעמם הוא היה מתנהג ביתר רכות. כאשר אאמו"ר עלה לארה"ק והגיע להתגורר בירושלים, לקח עבור הבנות הקטנות מורה פרטית, נערה מצוינת ויר"ש, מהמשפחות המיוחסות בירושלים, כדי שהיא תלמד את הבנות תנ"ך וכן עוד דברים והיה משלם לה לפי שעות עבודה (כשהיינו גרים בבריסק שלח אבא את הבנות לבית יעקב שולע, כיון שהבית יעקב פעל לפי הוראותיו).

פעם חשבת... ..

כשהייתי צעיר וראיתי שהשליח ציבור מקריא את פסוקי הכהנים בלחש, חשבת ששככה כנראה זה מובחר...

עד שהתחלתי ללמוד...
והבנתי כמה טעיתי.
וכמוזבן הופתעתי, שצריך להקריא בקול
והמקריאים בלחש טועים

בחול המועד פסח, מתחילים את חלק ב' ב'משנה ברורה',
במסגרת 'הדף היומי בהלכה', בהלכות 'נשיאת כפיים'.
הצטרף גם אתה לתוכנית הלימודים והמבחנים של 'דרשו'
ופתאום תגלה עולם חדש...

לקבלת פרטים על החומר הנלמד, מוקדי המבחן ועוד חייגו לקו התוכן של 'דרשו' 077-222666 שילוחה 4. ובעמודות 'נדרים פלום'

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ באיזה מקרה יש להפסיק באמצע 'אלקי נצור' ולפסוע לאחור?
- ◆ מה עושים כשאי אפשר לפסוע בסוף התפילה בקו ישר לאחור?
- ◆ מה צריך לכוון בעניית 'אמן'?

סיום תפילת שמונה עשרה

- אם יכול המתפלל להספיק לפסוע לאחור לפני שיצטרך לענות לקדיש או לקדושה - יפסיק באמצע 'אלקי נצור', או כל תחנונים אחרים שאומר, ויפסע לאחור.
- בסיום תפילת שמונה עשרה, יש לשחות ולפסוע שלוש פסיעות לאחור תוך כדי שחייה. לאחר גמר הפסיעות, יש לומר 'עושה שלום' תוך הצמדת הרגליים כבתפילת שמונה עשרה.
- בתפילת שחרית ומנחה בציבור, לאחר שפוסע המתפלל לאחוריו בסיום תפילת שמונה עשרה - לא יפסע בחזרה למקומו עד שיגיע הש"ץ לקדושה.
- בסיום תפילת שמונה עשרה יש לפסוע שלוש פסיעות בסדר הבא: פסיעה ברגל שמאל, פסיעה בימין, ופסיעה בשמאל להצמדת הרגליים בשווה.
- כאמור, הפסיעות בסיום תפילת שמונה עשרה צריכות להיות לפחות 'עקב בצד אגודל'. ואם המקום צר ולא ניתן לפסוע שלוש פסיעות כאלו בקו ישר - לא יפסע פסיעות קטנות יותר.
- המתפלל תפילת שמונה עשרה ביחידות - לאחר הפסיעה לאחור בסיום התפילה, לא יפסע מיד בחזרה למקומו, אלא ימתין כפי אורך הזמן הדרוש לש"ץ להגיע מתחילת חזרת הש"ץ עד לקדושה.

חזרת הש"ץ ו'מנחה קצרה'

- חכמינו ז"ל תיקנו ששליח הציבור יחזור על תפילת שמונה עשרה כדי להוציא ידי חובה את אלו שאינם יודעים להתפלל; וכן כדי שיאמרו 'קדושה' בציבור לפני ברכת 'האל-הקדוש'.
- שליח ציבור המסיים את תפילתו אינו צריך לפסוע לאחור,

כיון שהפסיעות בסיום הקדיש שלאחר התפילה נסובות גם על תפילתו.

• כשקיים חשש שאם יתפללו כרגיל לא יספיקו לסיים את התפילה בזמנה - יתפלל הש"ץ בקול רם עד לאחר ברכת 'הא-ל הקדוש', ויכלול את הקדושה בתפילתו, ולאחר מכן יתפללו הציבור בלחש.

• כשרוב הציבור סיימו את תפילת הלחש, יתחיל הש"ץ את חזרת הש"ץ, ואינו צריך להמתין ליחידים שבקהל המאריכים בתפילתם.

• בעת חזרת הש"ץ חובה שיהיו לפחות תשעה אנשים שיקשיבו כראוי לכל התפילה; וכל אחד מהמתפללים צריך לנהוג כאילו אין תשעה מקשיבים מלבדו.

• אף כשיש תשעה מתפללים המקשיבים לחזרת הש"ץ, חובה על כל המתפללים לכוון לסופי הברכות ולענות אמן כראוי. ואסור לדבר בשעת החזרה, ואין לדבר אף בדברי תורה.

מְהִלְכוֹת עֲנִיית 'אֲמֵן'

• בעת עניית אמן על ברכת שבח והודאה, יש לכוון: "אמת היא הברכה שברך המברך ואני מאמין בזה", דהיינו שאמת היא שמבורך שם ה', ואמת הוא תוכן הברכה.

• אסור לקרוא את האות א' שב'אמן' ב'חֶטֶף', שהוא ניקוד 'שְׁוֹא' הנוטה ל'צִיָּרָה', או בכל ניקוד אחר מלבד 'קמץ גדול'; וכן אסור לענות אמן טרם שישלים המברך את אמירת המילה האחרונה.

• בכל ברכה שאדם שומע, צריך לומר לאחר גמר הזכרת שם ה': "ברוך הוא וברוך שמו". ואסור לומר זאת בשעה שאסור להפסיק בדיבור, כגון באמצע פסוקי דזמרה, קריאת שמע או הלל.

שאלתי פעמים רבות תלמידים שלומדים בישיבה, מה גרם להם להתפעל מהישיבה, ולרצות ללמוד בה? רבים מהם ענו את אותה התשובה: "כשבאנו פעם ראשונה להתארח בישיבה, התפעלנו במיוחד מהשירה האדירה, שבקעה מפיהם של תלמידי הישיבה בסעודות השבת!"

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על המתנה היקרה ושמה שבת

רבים מהם ענו את אותה התשובה: "כשבאנו פעם ראשונה להתארח בישיבה, התפעלנו במיוחד מהשירה האדירה שבקעה מפיהם של תלמידי הישיבה בסעודות השבת!"

היה ניתן לראות, עין בעין, איך בזמן השירה הם, כביכול, מתנתקים מהעולם הזה, וכאיש אחד בלב אחד מטפסים לעולמות עליונים, רוחניים, שכל הבלי העולם הזה לא ישוו להם.

"הרגש שהתלווה לשירה, סחף אותנו 'לטעום' שבת נוספת שכזו... בפעם השנייה זמזמנו ביחד עם הבחורים, ובפעם השלישית כבר שרנו איתם בקול רם, בהתלהבות, בקדושה.

"הרגשנו: זהו זה! אנחנו נשארים כאן! הרגשנו שאיפה אחת בלב: 'שבת' בבית ה' כל ימי חי' ומתוך שאיפה זו נשארו ללמוד בישיבה, כתלמידים מן המניין".

מין הגר"ע יוסף זצ"ל, שאהבת התורה בערה בו, "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", באהבתה ישגה תמיד - העיד על עצמו שהיסודות לכל מה שלמד באמצע השבוע התחדשו לו בשבת, ובמוצאי שבתות היה יושב עד עלות השחר וכותב את כל החידושים שהתחדשו לו בשבת!

עם כל זה, היה נוהג לספר שהקפיד לשיר זמירות שבת בצוותא עם ילדיו.

עם כל דבקתו הגדולה בתורה, עם כל החידושים שהתחדשו לו במהלך הלימוד בשבת - הוא מצא לנכון להקדיש זמן לזמירות שבת! אם עבורו לא היה זה "ביטול תורה" - מה נענה אנן אבתריה?

הזמירות תורמות לפיתוח הרגש, להתרוממות הנפש ולהעצמת הקדושה, דברים שכל יהודי זקוק להם לעבודת השי"ת.

(מתוך 'משכני' שמות)

"אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל". (שבת י"ע"ב).

מתנה טובה היתה לקב"ה בבית גנזי! כלום יכולים אנו לשער מהו בית גנזי של בורא עולם, ומה ערכה של מתנה טובה המונחת בו? ה"חפץ חיים" זצ"ל ממחיש את העניין, ומסביר: אדם שיש לו כסף וזהב - מטמין את אוצרו בכספת מברזל, ונועל אותה. ככל שהאדם יותר עשיר ואוצרותיו יקרים יותר - כך תהיה הכספת שלו גדולה ומוגנת יותר.

מלך אינו מסתפק בכספת רגילה, אפילו גדולה. יש לו חדר גדול שבנוי ככספת, ובו שמורים כל אוצרות המדינה וכל החפצים העתיקים בעלי המשמעות ההיסטורית, שערכם עצום.

נתאר לעצמנו שמלכי כל האומות: ארצות הברית, רוסיה, שווייץ, ערב הסעודית... כל מדינות העולם יחליטו לאסוף את כל אוצרותיהם, ולהכניס אותם לבית אוצרות אחד. אי אפשר לתאר ולשער את שוויו של המטמון שימצא באותו בית גנזי! ועדיין זהו אוצר של בשר ודם, שהיום הוא כאן ומחר בקבר, וגם האוצר אינו נצחי... נשדד במלחמות, ניזוק ומתכלה.

את השבת הקדושה הטמין הקדוש ברוך הוא בבית גנזי - בית אוצרותיו, ושומר עליה מכל משמר. עד שנתן אותה לישראל. חלפו למעלה מאלפיים שנה, שבהן שמר הקדוש ברוך הוא על השבת בבית גנזי!

הקדוש ברוך הוא ביקש ממושה רבינו, שיודיע זאת לישראל, כדי שנכיר בערכה של השבת הקדושה, ולא נמכור אותה חלילה בעד שום מחיר שבעולם.

שאלתי פעמים רבות תלמידים שלומדים בישיבה, מה גרם להם להדבק בתורה, להתפעל מהישיבה, ולרצות ללמוד בה?

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה